

Domovská stránka > Rodinné veci a dedenie > **Rodičovská zodpovednosť – opatrovnícke právo a právo na styk s dieťaťom**

Rodičovská zodpovednosť – opatrovnícke právo a právo na styk s dieťaťom

Rodičovské práva a povinnosti zahŕňajú všetky práva a povinnosti voči dieťaťu a jeho majetku. Aj keď sa tento inštitút v jednotlivých členských štátoch líši, zvyčajne zahŕňa otázky súvisiace s opatrovníckym právom a právom na styk s dieťaťom. Ak ste medzinárodný pár s jedným alebo viac deťmi a ste v súčasnosti v procese rozluky, budete sa musieť dohodnúť na opatreniach týkajúcich sa opatrovnictva detí.

Kde začať?

Čo je opatrovnícke právo? Čo je právo na návštevy?

Ak rodičia žijú spolu, obvyčajne vykonávajú osobnú starostlivosť o svoje deti spoločne. Ak sa však rodičia rozvedú alebo rozídu, musia sa rozhodnúť, akým spôsobom sa táto starostlivosť (opatrovnictvo) bude vykonávať v budúcnosti.

Rodičia sa môžu rozhodnúť, že dieťa bude žiť striedavo s obidvomi rodičmi alebo s jedným rodičom. V druhom prípade má druhý rodič zvyčajne právo navštevovať dieťa v určitom čase.

Opatrovnícke právo sa tiež vzťahuje aj na iné práva a povinnosti spojené s výchovou a starostlivosťou o dieťa vrátane práva starať sa o dieťa a jeho majetok. Rodičia sú zvyčajne nositeľmi rodičovskej zodpovednosti za dieťa, ale rodičovská zodpovednosť sa môže preniesť aj na inštitúciu, ktorej je dieťa zverené.

Kto rozhoduje o opatrovnictve a o práve na návštevy?

Rodičia môžu rozhodnúť o týchto otázkach na základe vzájomnej dohody. Ak sa rodičia nevedia dohodnúť, môžu využiť pomoc mediátora alebo právnik. Ak chcete vyhľadať mediátora, choďte na odkaz v dolnej časti tejto stránky.

Ak rodičia nie sú schopní dosiahnuť dohodu, je možné, že sa musia obrátiť na súd. Súd môže rozhodnúť, že dieťa zverí do starostlivosti obidvoch rodičov (spoločná starostlivosť) alebo jedného z rodičov (výlučná starostlivosť). V prípade, že iba jeden rodič má opatrovnícke právo, súd môže rozhodnúť o práve na návštevy druhého rodiča.

V prípade medzinárodného páru sa na základe predpisov EÚ určí, ktorý súd má zodpovednosť za riešenie prípadu. Ak chcete nájsť zodpovedný súd, choďte na odkaz v dolnej časti tejto stránky.

Hlavným cieľom je zabrániť tomu, aby sa obaja rodičia obracali na súd vo svojich štátoch a aby boli pre ten istý prípad vydané dve rozhodnutia. Zasadou je, že zodpovedným súdom je súd v štáte, kde má dieťa obvyklý pobyt.

Výkoná sa rozhodnutie aj v inom členskom štáte EÚ?

Mechanizmus vzájomného uznávania a výkonu rozhodnutí zabezpečuje, aby sa súdne rozhodnutie po jeho vydaní uplatnilo aj v iných členských štátoch EÚ. Toto uľahčí ľuďom s rodičovskou zodpovednosťou vykonávať svoje práva.

Najmä rozsudok o práve na styk sa uzná v inom členskom štáte EÚ bez akéhokoľvek osobitného konania, čím sa podporia vzťahy medzi dieťaťom a obidvomi rodičmi.

Ktoré pravidlá EÚ sa uplatňujú?

Pravidlá riešenia cezhraničných záležitostiach medzi deťmi a ich rodičmi sú súčasťou nového **nariadenia Brusel II**. Tieto pravidlá sa uplatňujú rovnako na všetky deti, bez ohľadu na to, či sa narodili v manželskom zväzku alebo nie. Nové nariadenie Brusel II je základom justičnej spolupráce EÚ v manželských záležitostiach a vo veciach rodičovských práv a povinností. Nariadenie sa uplatňuje od 1. marca 2005 vo všetkých členských štátoch EÚ s výnimkou Dánska.

Podrobnejšie informácie na vnútroštátnej úrovni sa zobrazia, ak si zvolíte príslušnú štátnu vlajku.

Súvisiace odkazy

[Vyhľadanie mediátora](#)

[Vyhľadanie zodpovedného súdu](#)

[Prečítajte si leták](#)

Posledná aktualizácia: 18/01/2019

Tieto stránky spravuje Európska komisia. Informácie na tejto stránke nemusia nevyhnutne vyjadrovať oficiálne stanovisko Európskej komisie. Komisia nenesie žiadnu zodpovednosť ani inak neručí za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Pokiaľ ide o pravidlá v oblasti autorských práv pre webové stránky EÚ, pozri právne upozornenie.

Komisia momentálne aktualizuje časť obsahu týchto webových stránok v súvislosti s vystúpením Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

Rodičovské práva a povinnosti - Belgicko

1 Co v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

Výkon rodičovských práv a povinností je právny mechanizmus ochrany a zastupovania dieťaťa do dosiahnutia veku plnoletosti alebo emancipácie. Týka sa osoby a majetku dieťaťa. Výkon rodičovských práv a povinností sa riadi článkami 371 až 387b a 203 Občianskeho zákonníka.

Práva a povinnosti vykonávajú v plnom rozsahu zákonní rodičia dieťaťa, a to osoby, ktoré sa za také považujú podľa zákona z dôvodu otcovského, materského alebo spoločného materského vzťahu stanoveného pokrvnou cestou, osvojením alebo zákonom. Za predpokladu, že biologickí rodičia nie sú právne uznaní ako zákonní rodičia, nie sú nositeľmi rodičovskej zodpovednosti.

Rodičia sú za svoje dieťa zodpovední do dosiahnutia veku plnoletosti (18 rokov) alebo emancipácie. Rozhodnutia o ubytovaní, výžive, zdraví, dohľade, vzdelávaní, odbornej príprave alebo rozvoji dieťaťa prislúchajú rodičom (článok 203 Občianskeho zákonníka).

Medzi atribútmi rodičovských práv a povinností sa rozlišuje zodpovednosť za dieťa, spravovanie jeho majetku a niektoré výsadné práva rodičovskej zodpovednosti. Zodpovednosť za dieťa sa ďalej delí na „právo starostlivosti“, ktoré znamená „žiť“ s dieťaťom (staráť sa o dieťa, dohliadať nad ním, rozhodovať o výchove v súvislosti s prítomnosťou dieťaťa doma) a na právo na vzdelanie (ktoré znamená rozhodovať o výžive, vzdelávaní a odbornej príprave dieťaťa). Pokiaľ ide o spravovanie majetku dieťaťa, rozlišuje sa právo na správu majetku dieťaťa a právo na zákonné užívanie majetku dieťaťa. Mimoriadne výsadné práva sa týkajú práv rodičov vzťahujúcich sa na sobáš, osvojenie a emancipáciu dieťaťa.

2 Kto má spravdla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Rodičovské práva a povinnosti voči maloletému dieťaťu vykonávajú obvykle obidvaja rodičia dieťaťa spoločne. Nezávisle od toho, či rodičia žijú spolu alebo nie, či sú zosobášení alebo nie, či je pokrvné príbuzenstvo voči dieťaťu stanovené ku každému z rodičov, obidvaja vykonávajú spoločne (jeden aj druhý) jednotlivé výsadné práva rodičovskej zodpovednosti (článok 373 a článok 374 Občianskeho zákonníka).

Ak nie je stanovené pokrvné príbuzenstvo k jednému z rodičov alebo ak je jeden z nich zosnulý, nezvestný alebo nemá možnosť vyjadriť svoju vôľu, druhý rodič vykonáva tieto práva a povinnosti sám.

Voči tretím osobám (v dobrej viere) sa každý z rodičov považuje za osobu konajúcu so súhlasom druhého rodiča, keď vykonáva sám úkon rodičovských práv a povinností (článok 373 Občianskeho zákonníka).

V prípade, že nie je dohoda medzi rodičmi o zabezpečení ubytovania dieťaťa, o dôležitých rozhodnutiach týkajúcich sa jeho zdravia, vzdelávania, odbornej prípravy, voľného času a náboženskej alebo filozofickej orientácie, alebo ak sa táto dohoda zdá byť v rozpore so záujmom dieťaťa, rodinný súd môže zveriť výlučný výkon práv a povinností jednému z rodičov.

V takomto prípade si podľa stanovených podmienok druhý rodič ponecháva 1) právo na dohľad, to znamená právo byť informovaný o situácii dieťaťa a právo obrátiť sa na príslušný rodinný súd, ak sa domnieva, že druhý rodič porušil záujem dieťaťa; 2) právo na osobné vzťahy. Tieto vzťahy možno zamietnuť len zo závažných dôvodov (článok 374 Občianskeho zákonníka).

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

Ak rodičia nevykonávajú rodičovské práva a povinnosti, začne sa konanie o opatrovníctvo (článok 375 Občianskeho zákonníka).

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

Rozluka alebo rozvod rodičov nemá v zásade vplyv na pravidlá na nadobudnutie rodičovských práv a povinností. Podľa zákonnej zásady obidvaja rodičia dieťaťa vykonávajú rodičovské práva a povinnosti spoločne (pozri bod 2). To znamená, že obidvaja vykonávajú a budú vykonávať rodičovské práva a povinnosti a ani jeden z rodičov nemôže sám prijať rozhodnutie, ktoré by bránilo vo výkone výsadného práva druhého rodiča. Musí mať teda súhlas od druhého rodiča, a ak ho nemá, nemôže konať. Pokiaľ však ide napríklad o ubytovanie dieťaťa, rodič, u ktorého sa dieťa nachádza, prijme v tomto okamihu rozhodnutia o časovom rozvrhu, o pravidlách slušného správania atď.

Rodičia sa môžu dohodnúť na podmienkach výkonu práv a povinností v záujme dieťaťa.

Ak nedôjde k dohode, je potrebné sa obrátiť na rodinný súd. Rodinný súd môže rozhodnúť o zverení výlučného výkonu rodičovských práv a povinností jednému z rodičov (pozri bod 2).

Treba určiť podmienky ubytovania dieťaťa, miesto, kde bude dieťa zapísané do registra obyvateľstva, a podmienky príspevku rodičov na výživu, vzdelávanie a odbornú prípravu dieťaťa.

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Rodičia nie sú povinní dostaviť sa na rodinný súd a môžu uzatvoriť dohodu v podobe súkromno-právnej listiny, ktorá bude upravovať otázku rodičovských práv a povinností voči dieťaťu. Na účely poskytnutia pomoci sa rodičia môžu kedykoľvek vráťane počas konania obrátiť na oprávneného a na tieto účely vyskoleného mediátora (advokát, notár alebo iný oprávnený mediátor) (článok 1730 súdneho poriadku).

Ak si rodičia želajú, aby v prípade potreby mohli vykonať toto rozhodnutie, musia predložiť túto dohodu príslušnému rodinnému súdu, ktorý preskúma, či sa dodržiava záujem dieťaťa.

V prípade rozvodu z dôvodu nenapraviteľného rozvratu manželstva (pozri dokument „Rozvod – Belgicko“) môžu rodičia v ktoromkoľvek štádiu konania požiadať rodinný súd, aby schválil dohodu o predbežných opatreniach týkajúcich sa dieťaťa. Sudca môže odmietnuť schváliť túto dohodu, ak je v rozpore so záujmom dieťaťa.

V prípade rozvodu manželstva na základe vzájomnej dohody (pozri dokument „Rozvod – Belgicko“) musia strany určiť v dohodách ešte pred rozvodom opatrenia týkajúce sa rodičovských práv a povinností (výkon rodičovských práv a povinností, právo na osobné vzťahy, správa majetku dieťaťa) a podmienky príspevku každého z rodičov na výživu, vzdelávanie, zdravie, odbornú prípravu a rozvoj dieťaťa v čase rozvodového konania a po ňom. Kráľovský prokurátor vydá stanovisko a rodinný súd môže zrušiť alebo zmeniť ustanovenia, ktoré sú v rozpore so záujmom maloletých detí. Rodinný súd vyhlási rozvod a schváli dohody týkajúce sa maloletých detí.

6 Ak rodičia nedospievajú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

Po predložení žiadosti súdny tajomník oznámi účastníkom konania možnosť použiť mediáciu, zmier alebo iný spôsob mimosúdneho riešenia sporov (čl. 1253B/1 súdneho poriadku). Navyše sudca môže v ktoromkoľvek štádiu navrhnuť účastníkom preskúmať, či je možný zmier alebo mediácia a prostredníctvom súhlasu účastníkov odložiť vec, aby umožnil účastníkom preskúmať, či možno dospieť k dohodám alebo či im môže mediácia ponúknuť riešenie, alebo vrátiť vec senátu na mimosúdne vysporiadanie (čl. 1253b/3 súdneho poriadku).

V prípade súhlasu účastníkov súd túto dohodu schváli, pokiaľ nie je zjavne v rozpore so záujmom dieťaťa (článok 1253b/2 súdneho poriadku).

Ktorýkoľvek účastník môže takisto navrhnuť použiť mediáciu nezávisle od akéhokoľvek súdneho konania (článok 1730 súdneho poriadku). Táto dohoda získaná prostredníctvom oprávneného mediátora môže byť takisto predmetom schvaľovania za podmienok uvedených vyššie.

Účastníci sa nakoniec môžu vždy poradiť s odborníkmi (sociálny asistent, psychológ, detský psychiater), aby získali odborné stanovisko, alebo môžu požiadať, aby bol ustanovený znalec v rámci súdneho konania. V rámci vyššie uvedeného konania môže kráľovský prokurátor privolať útvary sociálnych služieb, aby získal informácie týkajúce sa dieťaťa a rodinný súd zohľadní názor vyjadrený deťmi (článok 1253b/6 súdneho poriadku).

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Ak rodičia nedospejú k dohode, ak dospejú k čiastočnej dohode alebo ak je dohoda v rozpore so záujmom dieťaťa, rodinný súd vynesie rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností, pričom zohľadní želania vyjadrené rodičmi, dieťaťom, ak má na to vek, situáciu a osobitné okolnosti. Otázky predložené súdu:

- spoločný alebo výlučný výkon rodičovských práv a povinností (pozri bod 2),
- miesto, ktoré má dieťa zaregistrované ako hlavné miesto v registroch obyvateľstva (= jeho bydlisko),
- podmienky jeho ubytovania (ak neexistuje dohoda, v prípade spoločného výkonu rodičovských práv a povinností sa uprednostňuje ubytovanie dieťaťa na základe princípu rovnosti, ak o to požiada aspoň jeden z rodičov. Ak to nie je najprimeranejší model, možno zväžiť druhé rozšírené ubytovanie alebo iné modely ubytovania. Rodinný súd zohľadní konkrétne okolnosti a záujem dieťaťa a rodičov),
- výživné (každý rodič je povinný zabezpečiť v pomere k svojim možnostiam výdavky na ubytovanie, výživu, zdravie, dohľad, vzdelávanie, odbornú prípravu a rozvoj dieťaťa).

Rodinný súd môže takisto vyniesť rozhodnutie o vzdelávaní a odbornej príprave dieťaťa. Na rodinný súd sa účastníci môžu obrátiť aj s otázkami, akými je rozdelenie prázdnin medzi rodičov, rozdelenie niektorých výdavkov, zápis do školy atď. Závaži to od konkrétneho prípadu.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Skutočnosť, že jeden z rodičov je výlučným nositeľom rodičovských práv a povinností, nepredstavuje automaticky súhlas s rozhodnutiami týkajúcimi sa dieťaťa. Je potrebné dbať na to, čo sa v danom prípade dohodlo. Druhý rodič si okrem toho (pozri bod 2) ponecháva právo dohľadu nad vzdelávaním dieťaťa. Prípade presťahovania sa s dieťaťom bez upovedomenia druhého rodiča môže mať vplyv na ubytovanie dieťaťa, na právo na osobné vzťahy. V takomto prípade sa môže strana, ktorá o tom nebola upovedomená alebo ktorá nedala súhlas, obrátiť na rodinný súd (článok 374 a článok 387a Občianskeho zákonníka) alebo v prípade naliehavej situácie na sudcu rozhodujúceho o nariadení predbežných opatrení (článok 584 ods. 4 súdneho poriadku).

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverenú do opatery obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

(Pozri bod 2). Znamená to, že obidvaja vykonávajú a budú vykonávať rodičovské práva a povinnosti (výkon „starostlivosti“ o dieťa, výkon práva vzdelávania dieťaťa, výkon práva zákonného spravovania a zákonného užívania majetku dieťaťa) a že ani jeden z rodičov nemôže sám prijať rozhodnutie, ktoré by bránilo vo výkone výsadného práva druhého rodiča. Musí mať teda súhlas od druhého rodiča, a ak ho nemá, nemôže konať. Pokiaľ však ide napríklad o „starostlivosť“ o dieťa, rodič, u ktorého sa dieťa nachádza, prijme v tomto okamihu rozhodnutia o časovom rozvrhu, o pravidlách slušného správania... Voči tretím osobám (v dobrej viere) sa každý z rodičov považuje za osobu konajúcu so súhlasom druhého rodiča, keď vykonáva sám úkon rodičovských práv a povinností (článok 373 Občianskeho zákonníka).

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

Podľa článku 572a bod 4 súdneho poriadku rodinný súd rieši požiadavky týkajúce sa rodičovských práv a povinností, ubytovania a práv na osobné vzťahy voči maloletým deťom. Dokumenty, ktoré je potrebné pripojiť k žiadosti, sa líšia podľa podanej žaloby.

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Niektoré veci, ktoré spadajú do príslušnosti rodinného súdu, ako sú veci týkajúce výkonu rodičovských práv a povinností, práva na ubytovanie a práva na osobné vzťahy, možno podľa zákona považovať za naliehavé a tak sporové konanie možno začať podaním návrhu, predvolaním alebo spoločnou žiadosťou. Postupuje sa ako pri nariadení predbežného opatrenia. Ak sa konanie začína predvolaním, lehota je najmenej 2 dni (pozri čl. 1035 druhý pododsek súdneho poriadku). V ostatných prípadoch sa úvodné pojednávanie koná najneskôr do 15 dní odo dňa predloženia žiadosti v kancelárii súdu (čl. 1253b/4 ods. 2 súdneho poriadku).

Vo všetkých prípadoch maloletých detí sa musia účastníci dostaviť osobne na úvodné pojednávanie, ale takisto na pojednávania, kde sa pojednáva o otázkach týkajúcich sa detí, ako aj na pojednávania ohľadom účastníkov konania (článok 1253b/2 prvý a druhý pododsek súdneho poriadku). Každý maloletý má okrem toho právo byť vypočutý vo veciach, ktoré sa ho týkajú, pokiaľ ide o výkon rodičovských práv a povinností, práva na ubytovanie a práva na osobné vzťahy (čl. 1004/1 ods. 1 súdneho poriadku).

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Uplatňujú sa pravidlá všeobecného práva (pozri dokument „Právna pomoc – Belgicko“).

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

V rámci rozvodu na základe vzájomnej dohody, kde sa účastníci dohodli na podmienkach rodičovských práv a povinností, kráľovský prokurátor predložil svoje stanovisko a rodinný súd schválil dohodu a vynesol rozhodnutie o rozvoďte, sa v zásade odvolanie nepodáva.

V iných prípadoch možno podať odvolanie proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach bežne v lehote do jedného mesiaca. Táto lehota začne plynúť od doručenia rozsudku alebo jeho oznámenia (odvolanie proti vnesenému uzneseniu o jednostrannom návrhu). Niekedy sa dátum vynesenia rozsudku pozdrží (napríklad pri odvolaní zo strany prokuratúry), aby sa nechala plynúť lehota.

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Rodinnému súdu, ktorý stanovil časové obdobie ubytovania dieťaťa u jedného a druhého rodiča alebo ktorý stanovil právo na osobné vzťahy jedného rodiča alebo dokonca tretej osoby, príslúcha uložiť dodatočne po rozhodnutí donucujúce opatrenia (článok 387b ods. 1 piaty pododsek Občianskeho zákonníka). Súd stanoví povahu týchto opatrení a podmienky ich výkonu vzhľadom na záujem dieťaťa a ustanoví, ak to považuje za potrebné, osoby oprávnené sprevádzať súdneho vykonávateľa pri výkone rozhodnutia súdu. Rodinný súd môže vyniesť rozhodnutie o pokute s cieľom zabezpečiť dodržiavanie prijatého rozhodnutia.

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Od 1. marca 2005 sú podľa nariadenia č. 2201/2003 pod názvom „Brusel IIa“ všetky rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach vynesené v členskom štáte (okrem Dánska) v zásade v plnom rozsahu uznané. Na výkon rozhodnutia však treba okrem rozhodnutí o práve na návštevu a rozhodnutí o vrátení dieťaťa v prípade únosu predložiť aj návrh na vyhlásenie vykonateľnosti na rodinný súd, ktorý rozhodne podľa formálnych podmienok nariadenia predbežného opatrenia.

Tento zjednodušený postup sa však okrem rozvodového konania neuplatňuje na rozhodnutia vynesené pred týmto dátumom. V tomto prípade je potrebné riadiť sa obvyklým postupom uznávania a výkonu rozhodnutia.

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Akákoľvek osoba sa môže obrátiť na rodinný súd, aby získala neuznanie rozhodnutia vyneseného v zahraničí. Tento súd môže prerušiť konanie, ak je dotknuté rozhodnutie predmetom odvolania v krajine jeho pôvodu.

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

V zásade belgické súdy uplatňujú zákon platný v mieste obvyklého pobytu dieťaťa.

Právne predpisy členského štátu, ktorého štátnu príslušnosť má dieťa, sa však uplatňujú, ak právne predpisy platné v mieste obvyklého pobytu dieťaťa neumožňujú zabezpečiť ochranu, ktorú si vyžaduje táto osoba alebo jej majetok. Právne predpisy Belgicka sa uplatňujú za predpokladu, že sa po fyzickej a právnej stránke javí nemožné prijať opatrenia stanovené podľa platných zahraničných právnych predpisov.

Posledná aktualizácia: 28/06/2019

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

Rodičovské práva a povinnosti - Bulharsko

1 Čo v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

V bulharských právnych predpisoch sa pre rodičovskú zodpovednosť a starostlivosť používajú právne pojmy „rodičovské práva a povinnosti“ a „výkon rodičovských práv“. Tento inštitút zahŕňa všetky práva a povinnosti rodiča vo vzťahu k neploletým deťom.

V bulharských právnych predpisoch sa rozlišuje medzi maloletými deťmi mladšími ako 14 rokov a maloletými deťmi vo veku od 14 až 18 rokov. Rodičovské práva sa vykonávajú vo vzťahu k obojm vekovým skupinám detí.

V prípade osvojenia sa na osvojené dieťa a jeho potomkov na jednej strane a na osvojiteľa a jeho príbuzných na strane druhej vzťahujú rovnaké práva a povinnosti ako medzi pokrvnými príbuznými, kým práva a povinnosti medzi osvojeným dieťaťom a jeho potomkami na jednej strane a ich pokrvnými príbuznými na strane druhej zanikajú.

V rozsudku o rozvode je súd povinný rozhodnúť aj o výkone rodičovských práv, osobných vzťahoch a výživnom voči deťom narodeným v manželstve, ako aj o využívaní domácnosti manželov, a to s ohľadom na záujmy detí.

Súd rozhodne, ktorému z manželov prizná rodičovské práva, a nariadi opatrenia v súvislosti s výkonom týchto práv, osobným stykom medzi deťmi a ich rodičmi a výživou voči deťom. Súd pri rozhodovaní o tom, ktorý rodič bude vykonávať rodičovské práva, posúdi všetky okolnosti s ohľadom na záujem dieťaťa a vypočuje si rodičov a deti, ak sú staršie ako 10 rokov.

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Vo všeobecnosti platí pravidlo, že obaja rodičia vykonávajú rodičovské práva spoločne a nerozdielne.

Právne predpisy obsahujú výslovné ustanovenia o právach starých rodičov na udržiavanie styku s dieťaťom.

Neploleté deti sú povinné žiť so svojimi rodičmi, pokiaľ neexistujú významné dôvody, aby s nimi nežili. V prípade porušenia tejto povinnosti súd nariadi návrat dieťaťa k rodičom na žiadosť rodičov a po vypočutí dieťaťa, ak je staršie ako 10 rokov.

Každý z rodičov môže samostatne zastupovať deti mladšie ako 14 rokov a dať súhlas na právne úkony v prípade detí vo veku 14 až 18 rokov, len ak je to v ich záujme.

Nehnutelný a hnutelný majetok neploletých detí okrem tovaru podliehajúceho skaze možno previesť, zaťažiť záložným právom alebo vo všeobecnosti nakladať s ním so súhlasom okresného súdu v mieste obvyklého pobytu detí, len ak je to nevyhnutné alebo je to jednoznačne v prospech dieťaťa.

Darovanie, úkony zrieknutia sa, poskytnutie úveru a záruky za dlhy inej osoby vo forme záložného práva, hypotekárneho úveru alebo zabezpečenia poskytnuté neploletým dieťaťom sú neplatné.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

Ak správanie rodiča predstavuje hrozbu pre osobu, výchovu, zdravie alebo majetok dieťaťa, okresný súd prijme príslušné opatrenia v záujme dieťaťa z vlastného podnetu alebo na žiadosť druhého rodiča alebo prokurátora a podľa potreby nájde dieťaťu vhodné bývanie.

Tieto opatrenia sa prijímajú aj v prípade, že rodič nie je schopný vykonávať rodičovské práva a povinnosti z dôvodu trvalej telesnej alebo duševnej choroby, dlhodobej neprítomnosti alebo z iných objektívnych dôvodov. Rodič môže byť pozbavený výkonu rodičovských práv v týchto mimoriadne závažných prípadoch: dlhodobá a bez oprávneného dôvodu sa nestará o dieťa a neplatí výživné alebo umiestnil dieťa do špecializovaného ústavu a nevezal si ho odtiaľ naspäť v priebehu šiestich mesiacov od dátumu, keď to mal urobiť.

Súdne konanie o pozbavení výkonu rodičovských práv sa začína na okresnom súde na podnet samotného súdu alebo na žiadosť druhého rodiča alebo prokurátora. Vo všetkých prípadoch obmedzenia alebo pozbavenia výkonu rodičovských práv súd rozhodne aj o opatreniach týkajúcich sa osobného styku medzi rodičmi a deťmi.

Súd môže obnoviť výkon rodičovských práv, ak sa vyskytnú nové okolnosti, alebo na žiadosť rodiča.

Súd *ex officio* oznámi obci v mieste bydliska rodiča pozbavenie výkonu rodičovských práv alebo jeho následné obnovenie na účely určenia poručníka pre maloleté deti vo veku od 14 do 18 rokov alebo opatrovníka pre maloleté deti mladšie ako 14 rokov.

Súd môže na žiadosť riaditeľstva pre sociálnu starostlivosť vydať rozhodnutie o umiestnení dieťaťa mimo rodiny, ak rodičia zomreli, sú neznámi, boli pozbavení rodičovských práv, vykonávajú obmedzené rodičovské práva alebo sa dlhodobo nestarajú o dieťa z objektívneho dôvodu alebo bez oprávneného dôvodu, ak je dieťa obeťou domáceho násillia a je závažne ohrozený jeho telesný, duševný, morálny, intelektuálny a sociálny vývoj. Dieťa sa umiestni do sociálneho ústavu alebo náhradnej rodiny, a to vrátane prípadov, na ktoré sa vzťahuje článok 11 Haagskeho dohovoru z roku 1996 o ochrane detí.

Súd môže nariadiť umiestnenie dieťaťa k príbuzným alebo do náhradnej rodiny alebo špecializovaného ústavu. Pred vykonaním súdneho rozhodnutia riaditeľstvo pre sociálnu starostlivosť v mieste aktuálneho bydliska dieťaťa začne správne konanie o dočasnom ubytovaní dieťaťa.

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

Ak sa rodičia žijúci spolu nezhodujú v otázkach súvisiacich s rodičovskými právami, spor sa postúpi okresnému súdu, ktorý vypočuje rodičov a podľa potreby aj dieťa. Voči rozsudku súdu sa možno odvolať v súlade so všeobecnými pravidlami.

Ak rodičia nežijú spolu a nedokážu dosiahnuť dohodu o tom, kto sa bude starať o dieťa, spor vyrieši okresný súd v mieste obvyklého pobytu dieťaťa, pričom ak má dieťa aspoň 10 rokov, najprv ho vypočuje. Voči rozsudku súdu sa možno odvolať v súlade so všeobecnými pravidlami.

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Rodičia môžu uzavrieť mimosúdne dohody o udelení a výkone rodičovských práv a dohodnúť sa na pravidlách styku s rodičom, ktorý nemá rodičovské práva. Tieto dohody však nie sú právne záväzné. Bez ohľadu na existenciu mimosúdnej dohody ktorýkoľvek z rodičov môže podať na súd návrh na začatie

konania vo veci rodičovských práv alebo úpravu styku s dieťaťom. Súd rozhodne o ďalšom výkone rodičovských práv od daného okamihu bez ohľadu na mimosúdnu dohodu. Na úpravu styku dieťaťa s rodičom, ktorý nemá dieťa v starostlivosti a nežije s ním, sa vzťahuje rovnaký právny rámec.

6 Ak rodičia nedospejú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

Podľa zákona o mediácii sa rodinné spory môžu riešiť mediáciou, ale dosiahnutá dohoda o rodičovských právach sa stane právne záväznou až po výslovnom schválení súdom v konaní podľa občianskeho súdneho poriadku.

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Sudca môže rozhodnúť o akejkoľvek otázke predloženej súdu vrátane miesta obvyklého pobytu, toho, ktorý rodič bude vykonávať rodičovské práva, aké pravidlá sa stanovia v súvislosti s kontaktom medzi dieťaťom a druhým rodičom, práva tohto rodiča na návštevy/styk, povinnosti vyplácať výživné na dieťa, voľby školy, mena dieťaťa atď. Pozri odpovede na otázky 3 a 4.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Vo všeobecnosti rodič vykonávajúci rodičovské práva rozhoduje o každodennom živote dieťaťa, napríklad aj o tom, do akej školy bude dieťa chodiť.

V niektorých prípadoch sa vyžaduje súhlas oboch rodičov, napríklad pri vydávaní dokladov totožnosti dieťaťa alebo keď dieťa opúšťa krajinu, a to bez ohľadu na dĺžku alebo účel cesty vrátane dovolenky.

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverený do opatery obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

Ak rodičia nebyvajú v spoločnej domácnosti, súd je povinný vydať rozhodnutie o tom, ktorý rodič bude mať rodičovské práva a ako sa bude udržiavať styk s druhým rodičom. Bez toho, aby tým bolo dotknuté uvedené pravidlo, neexistujú obmedzenia týkajúce sa súdnej dohody medzi rodičmi o rozsiahlejších pravidlách styku medzi dieťaťom a druhým rodičom nad rámec bežných postupov. Podľa pravidiel stanovených v judikatúre a zvyčajne akceptovaných účastníkmi konaní v manželských veciach dieťa trávi s druhým rodičom dva alebo viac nepracovných dní mesačne a pevne stanovený počet týždňov počas školských prázdnin.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

Príslušným je okresný súd v mieste obvyklého pobytu odporcu. Ak je návrh spojený s návrhom na určenie výživného na dieťa, navrhovateľ môže podať návrh aj na súd v mieste svojho obvyklého pobytu.

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Na veci rodičovských práv sa vzťahujú všeobecné procesné pravidlá.

Ak sa vec skúma v rámci prebiehajúceho konania o rozvod manželstva, rodičia môžu požiadať súd o nariadenie dočasných opatrení na výkon rodičovských práv v súvislosti s dieťaťom a úpravu styku s druhým rodičom.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Účastníci konania môžu získať právnu pomoc podľa všeobecných podmienok priznania právnej pomoci v súlade so zákonom o právnej pomoci.

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Voči rozhodnutiam vydaným okresným súdom sa možno v súlade so všeobecnými pravidlami odvolať na krajskom súde v lehote dvoch týždňov od prijatia kópie rozhodnutia.

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Rozsudky súdu sa vykonávajú v súlade s občianskym súdnym poriadkom, ktorý obsahuje výslovné ustanovenia o povinnosti konať alebo nekonať alebo o povinnosti odovzdať dieťa. Rozsudok vykonáva verejný alebo súkromný súdny exekútor zvolený navrhovateľom.

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Uplatňuje sa nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností a článok 621 občianskeho súdneho poriadku (účinný od 24. júla 2007).

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Uplatňuje sa nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností a článok 622 občianskeho súdneho poriadku (účinný od 24. júla 2007).

Vo všeobecnosti je príslušným okresný súd v mieste obvyklého pobytu druhého účastníka alebo, ak tento účastník nemá trvalý pobyt v Bulharsku, v mieste obvyklého pobytu tohto účastníka, alebo, ak tento účastník nemá obvyklý pobyt v Bulharsku, mestský súd v Sofii.

Návrh na uznanie a výkon rozsudku vydaného zahraničným súdom alebo rozhodnutia iného zahraničného orgánu o výkone rodičovských práv alebo obnovení výkonu rodičovských práv v prípade neoprávneného premiestnenia dieťaťa v súlade s Európskym dohovorom o uznávaní a výkone rozhodnutí týkajúcich sa starostlivosti o deti a o obnove starostlivosti o deti z roku 1980, ktorý bol uzavretý v Luxemburgu 20. mája 1980 a ratifikovaný zákonom š. v. č. 21 z roku 2003 („dohovor z Luxemburgu“), sa podáva na mestskom súde v Sofii. Súd vykoná verejné zasadnutie za účasti ministerstva spravodlivosti alebo navrhovateľa, účastníkov zahraničného rozsudku alebo rozhodnutia a prokurátora. Súd vypočuje dieťa, ak o to požiada obecné riaditeľstvo pre sociálnu starostlivosť v mieste aktuálneho bydliska dieťaťa. Konanie o uznanie a výkon zahraničného rozsudku alebo rozhodnutia sa pozastaví za týchto okolností: prebieha súdne konanie vo predmetnej veci a toto konanie sa začalo až po začatí konania v štáte, v ktorom bol vydaný príslušný rozsudok alebo rozhodnutie. Rovnaký postup sa uplatňuje aj v prípade, že práve prebieha konanie o uznanie a/alebo výkon iného rozsudku alebo rozhodnutia o výkone rodičovských práv bulharskými súdmi. Táto skutočnosť sa bezodkladne oznámi príslušnému súdu a sudca musí rozhodnúť do jedného mesiaca od oznámenia.

Súd musí vydať rozsudok do jedného mesiaca od dátumu podania návrhu. Rozsudok podlieha odvolaniu na odvolacom súde v Sofii, ktorého rozsudok je konečný.

Tento postup sa vzťahuje aj na návrhy na uznanie a výkon rozhodnutí vydaných po premiestnení dieťaťa, ak je podľa rozhodnutia toto premiestnenie nezákonné. Uznanie a výkon rozhodnutia vydaného iným štátom, ktorý je zmluvnou stranou dohovoru z Luxemburgu, sa zamietne podľa článkov 8 a 9, ak sú splnené požiadavky stanovené v článku 10 ods. 1 dohovoru, a prijme sa len vtedy, keď je rozhodnutie vykonateľné v štáte, v ktorom bolo schválené.

Rovnaký postup sa uplatňuje vo veciach, na ktoré sa vzťahuje Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa.

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

Vzťahy medzi rodičmi a dieťaťom sa upravujú právnymi predpismi štátu ich obvyklého pobytu. Ak rodičia a dieťa nemajú spoločný obvyklý pobyt, ich vzťahy sa upravujú právnymi predpismi štátu obvyklého pobytu alebo štátnej príslušnosti dieťaťa, podľa toho, čo je pre dieťa výhodnejšie. Záležitosti opatrovnictva a poručníctva sa upravujú právnymi predpismi štátu obvyklého pobytu osoby, ktorá je v opatrovnictve alebo poručníctve. Vzťahy medzi osobou, ktorá je

v opatrovníctve alebo poručníctve, a opatrovníkom alebo poručníkom sa upravujú právnymi predpismi, ktoré sa uplatňovali v čase, keď táto osoba bola zverená do opatrovníctva alebo poručníctva.

Posledná aktualizácia: 19/10/2016

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

Rodičovské práva a povinnosti - Česká republika

1 Čo v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

Pojem „rodičovské práva a povinnosti“ je zakotvený v Občianskom zákonníku (zákon č. 89/2012 Zb.). Tento pojem predstavuje súhrn práv a povinností rodičov, ktoré spočívajú v:

starostlivosti o dieťa, najmä pokiaľ ide o jeho zdravie a o jeho fyzický, citový, intelektuálny a morálny vývoj, ochrane dieťaťa, udržiavaní osobného styku s dieťaťom, zabezpečovaní jeho výchovy a vzdelania, určení jeho miesta bydliska, zastupovaní dieťaťa a spravovaní majetku dieťaťa.

Rodičovské práva a povinnosti vznikajú narodením dieťaťa a zanikajú, keď dieťa dosiahne spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu. Trvanie a rozsah rodičovských práv a povinností môže zmeniť jedine súd. Rodičovské práva a povinnosti vykonávajú rodičia v súlade so záujmami dieťaťa. Pred rozhodnutím, ktoré sa týka záujmu dieťaťa, oznámia rodičia dieťaťu všetko potrebné, aby si mohlo vytvoriť vlastný názor na danú záležitosť a rodičom ho oznámiť; to neplatí, ak dieťa nie je schopné oznámenie patrične prijať alebo nie je schopné vytvoriť si vlastný názor, alebo nie je schopné tento názor rodičom oznámiť. Názoru dieťaťa venujú rodičia náležitú pozornosť a berú názor dieťaťa pri rozhodovaní do úvahy. Rodičovské práva a povinnosti týkajúce sa osoby dieťaťa rodičia vykonávajú spôsobom a v miere, ktoré zodpovedajú stupňu vývoja dieťaťa. Pri rozhodovaní o vzdelaní alebo pracovnom uplatnení dieťaťa zoberú rodičia do úvahy jeho názor, schopnosti a nadanie.

Kým dieťa nedosiahne spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, majú rodičia právo usmerňovať svoje dieťa pomocou výchovných opatrení, ktoré zodpovedajú jeho rozvíjajúcim sa schopnostiam, vrátane obmedzení sledujúcich ochranu morálky, zdravia a práv dieťaťa, ako aj práv iných osôb a verejného poriadku. Dieťa je povinné sa týmto opatreniam podriaďovať. Výchovné prostriedky možno použiť len v podobe a v miere, ktoré sú primerané okolnostiam, neohrozujú zdravie dieťaťa ani jeho rozvoj a nedotýkajú sa ľudskej dôstojnosti dieťaťa.

Vo všeobecnosti platí, že každá neploletá osoba, ktorá ešte nenadobudla spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, je spôsobilá na právne úkony, ktoré sú, čo sa povahy týka, primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti neploletých osôb v jej veku. Rodičia majú povinnosť a právo zastupovať dieťa pri právnych úkonoch, na výkon ktorých nie je ploleté. Rodičia zastupujú dieťa spoločne, konať však môže každý z nich; ak v záležitosti dieťaťa koná jeden z rodičov sám voči tretej osobe, ktorá je v dobrej viere, považuje sa to za konanie so súhlasom druhého rodiča. Rodič nemôže dieťa zastupovať, pokiaľ by mohlo dôjsť ku konfliktu záujmov medzi ním a dieťaťom alebo medzi deťmi tých istých rodičov. V takom prípade súd určí dieťaťu opatrovníka. Ak sa rodičia nedohodnú, ktorý z nich dieťa pri právnom úkone zastúpi, rozhodne súd na návrh rodiča, ktorý z rodičov bude za dieťa právne konať a akým spôsobom. Rodičia majú povinnosť a právo starať sa o majetok dieťaťa, predovšetkým ho ako riadni hospodári spravovať. S peňažnými prostriedkami, pri ktorých sa dá predpokladať, že nebudú potrebné na úhradu výdavkov súvisiacich s majetkom dieťaťa, musia narábať bezpečným spôsobom. Pri právnych úkonoch, ktoré sa týkajú jednotlivých častí majetku dieťaťa, vystupujú rodičia ako jeho zástupcovia; rodič nemôže dieťa zastupovať, pokiaľ by mohlo dôjsť ku konfliktu záujmov medzi ním a dieťaťom alebo medzi deťmi tých istých rodičov. V takom prípade určí súd dieťaťu opatrovníka. Ak rodičia porušia povinnosť starať sa o majetok dieťaťa ako riadni hospodári, nahradia dieťaťu vzniknutú škodu spoločne a nerozdielne. Ak sa pri starostlivosti o majetok dieťaťa rodičia nedohodnú na podstatných veciach, rozhodne na návrh rodiča súd. Na právny úkon, ktorý sa týka existujúceho a budúceho majetku dieťaťa alebo jednotlivé časti tohto majetku, potrebujú rodičia súhlas súdu, pokiaľ nejde o bežné záležitosti alebo ide o záležitosti síce výnimočné, ale týkajúce sa zanedbateľnej majetkovej hodnoty.

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Rodičovské práva a povinnosti prislúchajú rovnako obom rodičom. Má ich každý rodič s výnimkou prípadu, keď ich bol zbavený. Nie je podstatné, či rodičia sú alebo nie sú manželmi a či sa dieťa narodilo v manželstve alebo mimo neho.

Rodičovské práva a povinnosti vykonávajú rodičia vo vzájomnej zhode. Ak pri rozhodovaní o záležitosti dieťaťa hrozí nebezpečenstvo z omeškania, môže jeden z rodičov rozhodnúť alebo dať súhlas sám; je však povinný bezodkladne informovať druhého rodiča o stave vecí. Ak v záležitosti dieťaťa koná jeden z rodičov sám voči tretej osobe, ktorá je v dobrej viere, považuje sa to za konanie so súhlasom druhého rodiča. Ak sa rodičia nedohodnú v záležitosti, ktorá je pre dieťa dôležitá predovšetkým s ohľadom na jeho záujem, rozhodne súd na návrh rodiča; to platí aj vtedy, keď jeden rodič vylúčil z rozhodovania o významnej záležitosti dieťaťa druhého rodiča. Za významnú záležitosť sa považujú predovšetkým nie bežné liečebné a podobné zákroky, určenie miesta bydliska a voľba vzdelania alebo pracovného uplatnenia dieťaťa.

Ak rodičovi bráni vo výkone jeho práv a povinností závažná okolnosť a ak sa možno domnievať, že to je potrebné v súlade so záujmami dieťaťa, môže súd rozhodnúť, že sa pozastaví vykonávanie rodičovských práv a povinností. Ak rodič riadne nevykonáva svoje práva a povinnosti a ak si to vyžaduje záujem dieťaťa, súd môže obmedziť rodičovské práva a povinnosti rodiča alebo obmedzí ich výkon a zároveň určí rozsah tohto obmedzenia. Ak rodič zneužíva svoje rodičovské práva a povinnosti alebo ich vážne zanedbáva, súd ho pozbaví výkonu rodičovských práv a povinností. Ak sa rodič úmyselne dopustí trestného činu voči svojmu dieťaťu alebo využije svoje dieťa, ktoré nie je trestne zodpovedné, na spáchanie trestného činu, súd osobitne posúdi, či takéto správanie nepredstavuje dôvod na začatie súdneho konania o pozbavení výkonu rodičovských práv a povinností.

Ak niektorý z rodičov nežije alebo ak nie je známy, ak nemá niektorý z rodičov rodičovské práva a povinnosti alebo ak je výkon jeho rodičovských práv a povinností pozastavený, vykonáva rodičovské práva a povinnosti druhý rodič; to platí aj vtedy, keď sú obmedzené rodičovské práva a povinnosti jedného z rodičov alebo ak je obmedzený ich výkon. Ak žiadny z rodičov nemá rodičovské práva a povinnosti v plnom rozsahu alebo ak je výkon rodičovských práv a povinností oboch rodičov pozastavený, alebo ak sú rodičovské práva a povinnosti rodičov dotknuté niektorým z uvedených spôsobov, ale u každého rodiča inak, určí súd dieťaťu poručníka, ktorému budú prináležať povinnosti a práva rodičov alebo ich vykonávanie namiesto rodičov. Ak sú rodičovské práva a povinnosti rodičov obmedzené alebo ak je obmedzený ich výkon, určí súd dieťaťu opatrovníka.

Ak je dieťa adoptované, práva a povinnosti vyplývajúce z rodičovskej zodpovednosti sa prenášajú na jeho adoptívneho rodiča, a to od okamihu, keď rozhodnutie súdu o adoptcii dieťaťa nadobudne právoplatnosť.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

Ak súd rozhodne o obmedzení spôsobilosti rodiča na právne úkony, rozhodne zároveň o jeho rodičovských právach a povinnostiach. Výkon rodičovských práv a povinností neplnoletým rodičom, ktorý skorším priznaním spôsobilosti na právne úkony alebo uzavretím manželstva nenadobudol spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, sa až do chvíle, kým nenadobudne spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, pozastavuje; to neplatí o výkone povinnosti a práva starostlivosti o dieťa (pokiaľ súd vzhľadom na osobu rodiča nerozhodne, že sa výkon tejto povinnosti a tohto práva pozastavuje, až kým rodič nenadobudne spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu). Výkon rodičovských práv a povinností rodičom, ktorého spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu bola v tejto oblasti obmedzená, sa počas obmedzenia pozastavuje (pokiaľ súd nerozhodne, že sa rodičovi vzhľadom na jeho osobu zachováva výkon povinnosti a práva starostlivosti o dieťa a osobného styku s dieťaťom).

Ak nie je žiadny rodič, ktorý má a voči svojmu dieťaťu vykonáva rodičovské práva a povinnosti v plnom rozsahu, súd určí dieťaťu poručníka. Poručník má voči dieťaťu v zásade všetky povinnosti a práva ako rodič, ale nemá voči dieťaťu vyživovaciu povinnosť. S ohľadom na osobu poručníka alebo pomery dieťaťa, ako aj s ohľadom na to, z akého dôvodu nemajú rodičia všetky povinnosti a práva, môže sa vo výnimočných prípadoch okruh povinností a práv poručníka vymedziť inak. Poručník musí byť spôsobilý na právne úkony v plnom rozsahu a svojím spôsobom života musí zaručovať, že je schopný funkciu riadne vykonávať. Do funkcie poručníka môže súd menovať aj dve osoby, ktorými sú zvyčajne manželia. Ak to nie je v rozpore so záujmami dieťaťa, menuje súd za poručníka osobu, ktorú naznačili rodičia. Inak súd určí za poručníka niekoho z príbuzných alebo osôb blízkych dieťaťu alebo jeho rodine, pokiaľ takúto osobu rodič výslovne nevylúčil. Ak takáto osoba nie je, určí súd za poručníka iného vhodného človeka. Pokiaľ za poručníka dieťaťa nemôže byť ustanovená fyzická osoba, súd poverí orgán sociálnoprávnej ochrany detí, a to až dovtedy, kým súd neurčí dieťaťu iného poručníka alebo kým sa poručník neujme funkcie. Poručník podlieha dozoru súdu. Zostavuje súpis majetku na začiatku, ako aj na konci funkcie. Pravidelne predkladá súdu správy o dieťati, jeho vývoji a účty zo správy majetku. Každé rozhodnutie poručníka v nie bežnej záležitosti musí schváliť súd.

Ďalšou možnosťou je zverenie dieťaťa do pestúnskej starostlivosti. Pestúnska starostlivosť je osobná starostlivosť o dieťa tretou osobou; nedochádza však pri nej k prijatiu cudzieho dieťaťa za svoje ako v prípade adoptcie. Pestún pri výchove dieťaťa vykonáva primeraným spôsobom povinnosti a práva rodičov. Je povinný a oprávnený rozhodovať len o bežných záležitostiach dieťaťa, v týchto záležitostiach dieťa zastupovať a spravovať jeho majetok. Má povinnosť informovať rodičov dieťaťa o jeho podstatných záležitostiach. Ak si to okolnosti vyžadujú, určí ďalšie povinnosti a práva pestúna súd. Rodičom sa voči dieťaťu zachovávajú povinnosti a práva vyplývajúce z rodičovskej zodpovednosti, vrátane práva osobne a pravidelne sa s dieťaťom sýkať a práva na informácie o dieťati, s výnimkou práv a povinností, ktoré zákon stanoví pestúnovi, pokiaľ by súd z dôvodov hodných osobitného zreteľa nerozhodol inak. Pestún voči dieťaťu nemá vyživovaciu povinnosť.

Pestún musí predstavovať záruku riadnej starostlivosti, mať bydlisko na území Českej republiky a musí súhlasiť so zverením dieťaťa do pestúnskej starostlivosti. Je ním zvyčajne príbuzný, ale môže to byť aj tretia osoba, ktorej orgán sociálnoprávnej ochrany detí sprostredkoval pestúnstvo (na tento účel vedie krajský úrad evidenciu žiadateľov, ktorí sú vhodní stať sa pestúnmami). Súd môže dieťa zveriť do pestúnskej starostlivosti na prechodné obdobie (napríklad počas pobytu rodiča v liečebnom ústave) aj na neurčito. Pestúnska starostlivosť tak môže riešiť vzniknutú krízu v rodine alebo zabezpečiť starostlivosť v náhradnom rodinnom prostredí. Aby sa znížil počet detí umiestňovaných do ústavov alebo do zariadení ústavného typu, má pestúnska starostlivosť prednosť pred ústavnou výchovou. Pestún poberá od štátu dávky pestúnskej starostlivosti (napr. príspevok na úhradu potrieb dieťaťa, príspevok pri ukončení pestúnskej starostlivosti, odmenu pestúna atď.).

Občiansky zákonník ďalej upravuje inštitút zverenia dieťaťa do starostlivosti inej osoby pre prípad, že sa o dieťa nemôže osobne starať žiadny z rodičov ani poručník. Takéto zverenie nenahrádza pestúnsku starostlivosť ani starostlivosť, ktorá musí predchádzať adoptcii. Má prednosť pred starostlivosťou o dieťa v ústavnej výchove. Opatrovník musí predstavovať záruku riadnej starostlivosti, mať bydlisko na území Českej republiky a súhlasiť so zverením dieťaťa do osobnej starostlivosti. Povinnosti a práva opatrovníka vymedzí súd, v opačnom prípade sa primeraným spôsobom použije úprava týkajúca sa pestúnstva. Rodičia ako zákonní zástupcovia môžu na vyriešenie záležitostí dieťaťa, ak nejde o záležitosti osobného stavu, uzavrieť zmluvu o zastúpení osobou s odbornými vedomosťami, prípadne aj inou vhodnou osobou. Ak dieťa uzavrie zmluvu o zastúpení, nemá to vplyv na zákonné zastupovanie dieťaťa rodičmi. Ak nedôjde medzi zákonným a zmluvným zástupcom k dohode, rozhodne súd v súlade so záujmami dieťaťa.

Ak sú výchova dieťaťa alebo jeho fyzický, intelektuálny či psychický stav, alebo jeho riadny vývoj ohrozené alebo narušené do tej miery, že je to v rozpore so záujmami dieťaťa, alebo existujú vážne dôvody, pre ktoré rodičia nemôžu jeho výchovu zabezpečiť, môže súd ako nevyhnutné opatrenie nariadiť ústavnú výchovu. Urobí tak najmä vtedy, keď skôr uskutočnené opatrenia nevedli k náprave. Súd zároveň vždy zvažuje, či nie je lepšie uprednostniť zverenie dieťaťa do starostlivosti fyzickej osoby. Ústavnú výchovu je možné nariadiť najviac na obdobie troch rokov, pričom je možné ju predĺžiť (aj opakovane), ak dôvody na nariadenie ústavnej výchovy stále trvajú (vždy maximálne na tri roky). Ak pominú dôvody, pre ktoré bola ústavná výchova nariadená, alebo ak je možné dieťaťu zabezpečiť inú ako ústavnú starostlivosť, súd bezodkladne ústavnú výchovu zruší a zároveň rozhodne podľa okolností o tom, komu bude od tejto chvíle dieťa zverené do starostlivosti.

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

Rozhodnutie o starostlivosti o dieťa je nevyhnutnou podmienkou rozvodu manželstva jeho rodičov. Pri rozhodovaní súd vezme do úvahy záujem dieťaťa; od súhlasného stanoviska rodičov sa súd odchyľí len v prípade, ak si to vyžaduje záujem dieťaťa. Súd môže zveriť dieťa do starostlivosti jedného z rodičov alebo do striedavej starostlivosti, alebo do spoločnej starostlivosti; súd môže dieťa zveriť aj do starostlivosti inej osoby ako rodiča, ak je to potrebné v záujme dieťaťa. Súd berie ohľad na osobnosť dieťaťa, predovšetkým na jeho vlohy a schopnosti vo vzťahu k vývojovým možnostiam a životným pomerom rodičov, ako aj na citovú orientáciu a zázemie dieťaťa, na výchovné schopnosti každého z rodičov, na existujúcu a očakávanú stálosť výchovného prostredia, v ktorom má dieťa ďalej žiť, na citovú väzbu dieťaťa k súrodencom, starým rodičom, prípadne k ďalším príbuzným i nepríbuzným osobám. Súd vezme vždy do úvahy, ktorý z rodičov sa doteraz o dieťa riadne staral a riadne dbal o jeho citovú, intelektuálnu a morálnu výchovu, ako aj to, u ktorého z rodičov má dieťa predpoklady zdravého a úspešného vývoja. Súd takisto dbá na právo dieťaťa na starostlivosť oboch rodičov a udržiavanie pravidelného osobného styku s nimi, na právo druhého rodiča, ktorému dieťa nebude zverené, na pravidelné informácie o dieťati, súd ďalej berie ohľad takisto na schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchove dieťaťa s druhým rodičom. Súd môže rozhodnúť aj tak, že schváli dohodu rodičov, s výnimkou prípadu, keď je zrejmé, že dohodnutý spôsob výkonu rodičovských práv a povinností nie je v súlade so záujmom dieťaťa.

Ak rodičia maloletého dieťaťa, ktoré nie je spôsobilé na právne úkony v plnom rozsahu, nežijú spolu a ak sa nedohodnú na úprave starostlivosti o takéto dieťa, rozhodne o nej aj bez návrhu súd. Riadi sa pritom podobnými pravidlami pre rozhodovanie o starostlivosti o dieťa ako v prípade rozvodu manželstva. Rodič, ktorý má dieťa v starostlivosti, a druhý rodič sa spolu dohodnú na tom, ako sa rodič, ktorý dieťa v starostlivosti nemá, bude s dieťaťom sýkať. Ak sa rodičia nedohodnú alebo ak si to vyžaduje záujem na výchove dieťaťa a pomery v rodine, súd styk rodiča s dieťaťom upraví. V odôvodnených prípadoch môže súd určiť miesto styku rodiča s dieťaťom. Ak je to nutné v záujme dieťaťa, súd obmedzí právo rodiča osobne sa s dieťaťom sýkať alebo tento styk aj zakáže.

V prípade zmeny pomerov súd zmení rozhodnutie týkajúce sa výkonu povinností a práv vyplývajúcich z rodičovskej zodpovednosti aj bez návrhu.

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

V prípade rozvodu rodičov musí dohoda medzi rodičmi o spôsobe výkonu rodičovských práv a povinností upravovať, ako sa bude každý z rodičov po rozvode o dieťa starať. Rodičia môžu v dohode takisto upraviť styk rodičov s dieťaťom. Takáto dohoda musí byť schválená súdom. Súd dohodu rodičov neschválí, ak je zrejmé, že dohodnutý spôsob výkonu rodičovských práv a povinností nie je v súlade so záujmami dieťaťa. Podobne to platí aj pri dohode rodičov v prípade, že rodičia dieťaťa spolu nežijú.

6 Ak rodičia nedospejú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

Na účely ochrany záujmov dieťaťa súd v konaní týkajúcom sa starostlivosťou o deti vedie rodičov k tomu, aby našli zmiernivé riešenie. Súd môže rodičom nariadiť na obdobie najviac 3 mesiacov účasť na mimosúdnom zmierovacom alebo mediálnom konaní alebo na rodinnej terapii, alebo im nariadiť stretnutie s odborníkom v odbore psychológia dieťaťa.

Okrem toho je možné využiť služby tzv. manželských a rodinných poradní, ktoré poskytujú pomoc kvalifikovaných psychológov a sociálnych pracovníkov. Ďalej môže orgán sociálnoprávnej ochrany detí rodiča, ktorý nerešpektuje práva dieťaťa alebo druhého rodiča (napr. na starostlivosť, na pravidelný styk), upozorniť, poučiť ho o právnej úprave a následkoch jeho správania. Orgán sociálnoprávnej ochrany detí môže takisto rodičom nariadiť povinnosť využiť odbornú poradenskú pomoc, pokiaľ rodičia nie sú schopní riešiť problémy spojené s výchovou dieťaťa bez odbornej poradenskej pomoci, predovšetkým pri sporoch o úpravu výchovy dieťaťa alebo o úpravu styku s dieťaťom.

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Po splnení predpísaných podmienok môže súd na žiadosť rodičov rozhodnúť predovšetkým o týchto záležitostiach týkajúcich sa pomerov medzi rodičmi a deťmi:

- práva osobného charakteru (napr. právo určiť meno a priezvisko dieťaťa alebo právo dať súhlas na osvojenie dieťaťa),
- starostlivosť o dieťa a úprava styku s dieťaťom,
- náhradné formy starostlivosti o dieťa (napr. poručníctvo, zverenie dieťaťa do starostlivosti inej osoby, pestúnska starostlivosť, ústavná výchova),
- vyživovacia povinnosť,
- zastupovanie a starostlivosť o majetok dieťaťa, súhlas s právnymi úkonmi dieťaťa,
- záležitosti významné pre dieťa, na ktorých sa rodičia nemôžu dohodnúť (za významnú záležitosť sa považujú predovšetkým nie bežné liečebné a podobné zákroky, určenie miesta bydliska a voľba vzdelania alebo pracovného uplatnenia dieťaťa).

Najčastejšie súd rozhoduje o tom, komu zverí dieťa do starostlivosti, prípadne o úprave styku s dieťaťom a o úprave výživného.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Starostlivosť o dieťa a jeho výchova sú iba zlomkom práv a povinností, ktoré zahŕňa inštitút rodičovskej zodpovednosti. Ak nebol rodič, ktorému dieťa nebolo zverené do výchovy, zbavený výkonu svojich rodičovských práv a povinností alebo mu ich výkon nebol žiadnym spôsobom obmedzený či pozastavený, tento rodič ich naďalej vo vzťahu k ostatným zložkám rodičovskej zodpovednosti vykonáva a nestráca právo rozhodovať o významných záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa. Rodičovské práva a povinnosti vykonávajú rodičia vo vzájomnej zhode a v súlade so záujmom dieťaťa. Ak pri rozhodovaní o záležitosti dieťaťa hrozí nebezpečenstvo z omeškania, môže jeden z rodičov rozhodnúť alebo dať súhlas sám; je však povinný bezodkladne informovať druhého rodiča o stave vecí.

Ak sa rodičia nedohodnú v záležitosti, ktorá je pre dieťa dôležitá predovšetkým s ohľadom na jeho záujem, rozhodne súd na návrh rodiča; to platí aj vtedy, keď jeden rodič vylúčil z rozhodovania o významnej záležitosti dieťaťa druhého rodiča. Súd takisto rozhodne na návrh rodiča v prípade, že sa rodičia nedohodnú, ktorý z nich bude dieťa zastupovať pri právnom úkone, alebo na podstatných veciach pri starostlivosťou o majetok dieťaťa.

Rodičia sú povinní vzájomne sa informovať o všetko podstatnom, čo sa týka dieťaťa a jeho záujmov.

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverené do opatery obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

Občiansky zákonník rozlišuje medzi zverením dieťaťa do starostlivosti jedného z rodičov, do striedavej starostlivosti, do spoločnej starostlivosti alebo do starostlivosti inej osoby ako rodiča. Pri rozhodovaní o zverení do starostlivosti súd rozhoduje tak, aby jeho rozhodnutie zodpovedalo záujmom dieťaťa. Rozhodnutie o spoločnej alebo striedavej starostlivosťou môže súd vydať, ak sú rodičia schopní spolu komunikovať a vzájomne spolupracovať.

Spoločná starostlivosť (spoločná výchova)

Táto forma úpravy starostlivosti o dieťa znamená, že tu chýba konkrétne rozhodnutie o zverení dieťaťa do starostlivosti jedného z rodičov. V praxi to znamená, že pri spoločnej starostlivosťou môže jeden z rodičov zabezpečovať potreby vzdelania dieťaťa a druhý jeho športové aktivity alebo sa jeden z nich stará o jazykové štúdium dieťaťa, zatiaľ čo druhý sa venuje jeho mimoškolským činnostiam. Obaja rodičia sa podieľajú na poskytovaní zdravotnej starostlivosti a materiálnych potrieb dieťaťa, akými sú varenie, upratovanie, ošatenie atď. Ak má byť dieťa zverené do spoločnej starostlivosti, musia s tým rodičia súhlasiť.

Striedavá starostlivosť (striedavá výchova)

Striedavá starostlivosť znamená, že dieťa sa zverí do výchovy striedavo jednému z rodičov na presne stanovené časové obdobie. Súd zároveň vymedzí práva a povinnosti uplatňujúce sa počas týchto časových období.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti priložiť?

So návrhom, ktorý sa týka rodičovských práv a povinností, sa treba obrátiť na okresný súd (v Prahe je to obvodný súd a v Brne Mestský súd), v ktorého obvode má dieťa trvalé bydlisko, a ak nemá bydlisko, na okresný súd, v obvode ktorého sa zdržiava. Súd môže rozhodovať o záležitostiach týkajúcich sa maloletých detí aj bez návrhu.

Náležitosti návrhu závisia od typu návrhu. Je však nutné vždy uviesť meno, priezvisko, bydlisko účastníkov konania, prípadne rodné čísla účastníkov a ich zástupcov, opis rozhodujúcich skutkových okolností, označenie dôkazov, na ktoré sa navrhovateľ odvoláva, a musí z neho byť zrejmé, čoho sa navrhovateľ domáha a ktorému súdu je návrh určený.

Návrh musí obsahovať všetky dôležité dokumenty týkajúce sa danej záležitosti – napr. rodný list, sobášny list, predchádzajúce rozhodnutie súdu týkajúce sa dieťaťa a pod. Návrh v listinnej podobe treba podať v potrebnom množstve rovnopisov tak, aby jeden rovnopis zostal na súde a aby každý účastník dostal jednu kópiu, ak je to potrebné.

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Súd môže začať konanie týkajúce sa starostlivosti o neploleté dieťa aj vtedy, ak v tejto veci nebol podaný návrh.

Pomocou predbežného opatrenia môže súd ešte pred vydaním konečného rozhodnutia, ak je potrebné, aby sa predbežne upravili pomery účastníkov konania, alebo ak existuje obava, že by bol ohrozený výkon súdneho rozhodnutia, uložiť účastníkov konania, aby platil výživné v nevyhnutnej miere alebo zveril dieťa do starostlivosti jedného z rodičov, prípadne osobe, ktorú ustanoví súd. Predbežné opatrenie sa vo všeobecnosti vydáva na návrh, avšak v prípade, keď je možné bez návrhu začať konanie vo veci samej (teda aj konanie vo veci starostlivosti súdu o maloleté osoby), je možné aj predbežné opatrenie nariadiť bez návrhu. Príslušným súdom na nariadenie predbežného opatrenia je súd, ktorý je príslušný na konanie vo veci, ak zákon nestanovuje inak. Návrh na nariadenie predbežného opatrenia musí obsahovať náležitosti podľa § 42 ods. 4 a podľa § 75 občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99

/1963 Zb. v znení neskorších predpisov), teda predovšetkým: údaj o tom, ktorému súdu je návrh určený; kto návrh podáva a akej veci sa týka, teda opis skutkových okolností, ktoré zdôvodňujú také predbežné opatrenie, aké sa navrhuje; čo sa návrhom sleduje, teda akého predbežného opatrenia sa navrhovateľ domáha; opis skutkových okolností týkajúcich sa toho, že je potrebné predbežne upraviť pomery účastníkov, alebo že existuje obava, že by bolo ohrozený výkon súdneho rozhodnutia, a ďalej uvedenie dňa, keď bol návrh vyhotovený, ako aj podpis navrhovateľa alebo jeho zástupcu. K návrhu je nutné pripojiť listinné dôkazy, na ktoré sa navrhovateľ odvoláva. Vo všeobecnosti pri predbežných opatreniach platí, že na zaistenie náhrady škody alebo inej ujmy, ktorá by predbežným opatrením vznikla, je navrhovateľ povinný zložiť najneskôr v ten istý deň, keď na súde podal návrh na nariadenie predbežného opatrenia, zábezpeku v predpísanej výške. Ak však ide o predbežné opatrenie vo veci výživného alebo ak ide o predbežné opatrenie, ktoré môže súd nariadiť bez návrhu, zloženie zábezpeky sa nevyžaduje. O návrhu na predbežné opatrenie rozhodne súd bezodkladne. Ak nehrozí nebezpečenstvo z omeškania, môže súd o návrhu na predbežné opatrenie rozhodnúť až do uplynutia siedmich dní od jeho podania. Súd rozhoduje bez vypočutia účastníkov. Pri nariadení predbežného opatrenia súd uloží navrhovateľovi, aby v lehote, ktorú mu určí, podal na súde návrh na začatie konania. Môže tiež stanoviť, že predbežné opatrenie bude trvať len počas určitého obdobia.

Zákonom o osobitných súdnych konaniach (zákon č. 292/2013 Zb. v znení neskorších predpisov) upravuje osobitné predbežné opatrenie pre prípady, keď sa neplnoleté dieťa ocitne bez nedostatočnej riadnej starostlivosti bez ohľadu na to, či tu je alebo nie je osoba, ktorá má právo sa o dieťa starať, alebo keď sú jeho život či normálny vývoj alebo iný dôležitý záujem vážne ohrozené alebo narušené. V takom prípade súd predbežným opatrením, ktoré môže súd nariadiť len na návrh kompetentného orgánu sociálnoprávnej ochrany detí, upraví pomery dieťaťa na nevyhnutne potrebné obdobie tak, že nariadi, aby bolo dieťa umiestnené vo vhodnom prostredí, ktoré v uznesení uvedie. Takýmto predbežným opatrením je možné dieťa zveriť aj do pestúnskej starostlivosti na prechodné obdobie, počas ktorého rodič nemôže zo závažných dôvodov dieťa vychovávať, alebo po uplynutí ktorého možno dieťa zveriť do starostlivosti pred adopciou, dať súhlas rodiča s adopciou alebo rozhodnúť o tom, že súhlas rodiča s adopciou nie je potrebný. O návrhu na predbežné opatrenie súd rozhodne bezodkladne, najneskôr do 24 hodín od jeho predloženia. Rozhodnutie sa vykonáva ihneď po jeho nariadení, pričom súd pri jeho výkone spolupracuje s príslušnými orgánmi verejnej moci.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Podľa zákona o súdnych poplatkoch (zákon č. 549/1991 Zb. v znení neskorších predpisov) sú konania týkajúce sa opatrovníctva a starostlivosti súdu o dieťa oslobodené od platenia súdnych poplatkov. To znamená, že keď žiadateľ predkladá návrh týkajúci sa rodičovských práv a povinností, nie je povinný platiť súdne poplatky.

Za určitých podmienok je možné právneho zástupcu ustanoviť bezplatne alebo za zníženú odmenu. Súd právneho zástupcu ustanoví na žiadosť účastníka, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom úplne alebo sčasti oslobodený od súdnych poplatkov, ak je to nevyhnutne potrebné na ochranu jeho záujmov. Ak si to vyžaduje ochrana záujmov účastníka, ustanoví sa mu zástupca spomedzi advokátov. K ustanoveniu zástupcu musia oprávňovať pomery účastníka (v praxi môže ísť o nepriaznivé majetkové pomery alebo nepriaznivú sociálnu situáciu a vždy je nutné zohľadniť konkrétne okolnosti prípadu) a nesmie ísť o svojvoľné alebo očividne bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Zákonom o poskytovaní právnej pomoci v cezhraničných sporoch v rámci Európskej únie (zákon č. 629/2004 Zb. v znení neskorších predpisov) upravuje prístup k právnej pomoci v rámci súdnych konaní v členskom štáte Európskej únie, ktorých účastníkom je fyzická osoba s pobytom v inom členskom štáte. Uvedená pomoc sa týka súdneho konania v určovacej i vykonávacej fáze.

Zákonom o advokátoch (zákon č. 85/1996 Zb. v znení neskorších predpisov) stanovuje podmienky, za ktorých je možné požiadať o bezplatné pridelenie právneho poradcu priamo Českú advokátsku komoru.

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Áno, proti rozhodnutiu súdu týkajúceho sa rodičovských práv a povinností sa môžete odvolať. Okresné sudy sú prvostupňovými súdmi pre konania, ktoré sa týkajú rodičovských práv a povinností. Krajské sudy (alebo Mestský súd v Prahe) rozhodujú vo veci odvolania proti rozhodnutiam prvostupňových súdov.

Odvolanie proti rozhodnutiu súdu je možné podať do pätnástich dní od doručenia písomného vyhotovenia rozhodnutia na súde, proti rozhodnutiu ktorého sa odvolanie podáva, a pokiaľ to zákon nevyklučuje (napr. nie je možné podať odvolanie proti rozhodnutiu súdu týkajúceho sa dohody rodičov vo veci starostlivosti o dieťa). Odvolanie sa považuje za podané včas aj po uplynutí pätnásťdňovej lehoty, ak sa odvolávajúci riadil chybnými pokynmi súdu.

Je potrebné zdôrazniť, že niektoré rozhodnutia môžu byť predbežne vykonateľné, teda sa dajú vykonať napriek tomu, že sa proti nim podalo odvolanie.

Predbežne vykonateľné sú rozsudky odsudzujúce na plnenie vyživovacej povinnosti a rozsudky, ktorými sa predlžuje trvanie výchovného opatrenia, ktorým bolo dieťa dočasne odobraté zo starostlivosti rodičov alebo inej fyzickej osoby.

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

V Českej republike je nevyhnutné podať návrh na výkon rozhodnutia týkajúceho sa starostlivosti o maloleté deti na súd. Postup uplatňovaný pri výkone rozhodnutia sa riadi zákonom o osobitných súdnych konaniach (zákon č. 292/2013 Zb. v znení neskorších predpisov).

Na konanie je vecne príslušný všeobecný súd maloletej osoby, ktorým je okresný súd (v Prahe obvodný súd, v Brne Mestský súd), v ktorého obvode má maloletá osoba na základe dohody rodičov alebo rozhodnutia súdu, prípadne iných rozhodujúcich skutočností svoje bydlisko. Návrh musí obsahovať všetky potrebné informácie (označenie oprávnenej strany, povinnej strany, určenie rozsahu a obsahu záväzku povinnej strany a konečného termínu pre plnenie príslušného záväzku a špecifikácia tzv. exekučného titulu – rozhodnutia, ktoré sa bude vykonávať).

Pred nariadením výkonu rozhodnutia môže súd, pokiaľ na to bude mať osobitné dôvody alebo pokiaľ povinná strana nebola poučená o následkoch neplnenia povinností, vyzvať povinnú osobu na plnenie rozhodnutia alebo dohody a poučiť ju o možnosti výkonu rozhodnutia uložením peňažného trestu alebo odobratím dieťaťa. Súd môže takisto požiadať príslušný orgán sociálnoprávnej ochrany detí, aby povinnú osobu viedol k splneniu povinností bez toho, aby bolo potrebné nariadiť výkon rozhodnutia.

Ak osoba povinnosť nespĺní ani po poučení zo strany súdu, nariadi súd výkon rozhodnutia uložením peňažného trestu, a to aj opakovane. Výška jednotlivéj pokuty nesmie byť vyššia ako 50 000 českých korún. Medzi ďalšie opatrenia, ktoré môže súd nariadiť, patrí stretnutie s mediátorom, stretnutie s odborníkom v odbore psychológia dieťaťa alebo stanovenie plánu navykacieho režimu tak, aby bol umožnený postupný kontakt dieťaťa s osobou, ktorá je oprávnená sa s ním sťahovať.

Pokiaľ aj napriek uskutočneniu uvedených opatrení nedôjde k splneniu povinností alebo je z okolností zrejmé, že by tento postup nevedel k splneniu povinností, nariadi súd vo výnimočných prípadoch výkon rozhodnutia odobratím dieťaťa strane, u ktorej na základe rozhodnutia alebo dohody nemá byť.

Rozhodnutie, ktorým bol nariadený výkon rozhodnutia odobratím dieťaťa, sa povinnej strane doručuje až pri uskutočnení výkonu.

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydali sudy v členských štátoch Európskej únie, sa v Českej republike uznávajú v súlade s nariadením Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (ďalej len „nariadenie č. 2201/2003“) bez toho, aby sa vyžadovalo osobitné konanie. Každá osoba, ktorá má právny záujem, sa však môže obrátiť na súd s návrhom na vydanie rozhodnutia o uznaní alebo neuznaní rozhodnutia. V Českej

republiky sú na konanie v prvom stupni príslušné okresné sudy (v Prahe obvodné sudy, v Brne Mestský súd). Miestne príslušným súdom je okresný súd, ktorý je všeobecným súdom navrhovateľa, inak okresný súd, v obvode ktorého nastala alebo môže nastať skutková okolnosť, pre ktorú má uznanie význam. Skôr než môže byť rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané v inom členskom štáte v Českej republike vykonané, musí byť vyhlásené za vykonateľné podľa osobitného postupu v súlade s vyššie uvedeným nariadením č. 2201/2003. Návrh na vyhlásenie vykonateľnosti sa v Českej republike podáva na miestne príslušný okresný súd (v Prahe na obvodný súd, v Brne na Mestský súd). Miestna príslušnosť sa v súlade s nariadením č. 2201/2003 určí podľa miesta obvyklého bydliska osoby, voči ktorej sa výkon navrhuje, alebo podľa miesta obvyklého bydliska dieťaťa; pokiaľ sa ani jedno z týchto miest nenachádza v členskom štáte výkonu, miestna príslušnosť sa určí podľa miesta výkonu rozhodnutia.

Rozhodnutia o práve styku s dieťaťom a rozhodnutia určujúce návrat dieťaťa vydané na základe čl. 11 ods. 8 nariadenia č. 2201/2003 sú podľa čl. 41 a 42 nariadenia č. 2201/2003 vykonateľné v inom členskom štáte bez potreby vyhlásenia za vykonateľné a bez možnosti namietať proti ich uznaniu, ak boli rozhodnutia osvedčené v členskom štáte pôvodu na tlačive podľa vzoru v prílohe k nariadeniu č. 2201/2003.

K návrhu na uznanie alebo neuznanie rozhodnutia a na vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia je potrebné priložiť jedno vyhotovenie rozhodnutia, ktoré spĺňa požiadavky na preukázanie jeho pravosti (napr. rovnopis či overená kópia rozhodnutia), a osvedčenie podľa čl. 39, vydané príslušným orgánom členského štátu, v ktorom bolo rozhodnutie vydané na tlačive podľa vzoru v prílohe k nariadeniu č. 2201/2003. V prípade rozsudku pre zmeškanie je potrebné ďalej predložiť originál alebo overenú kópiu písomnosti, ktorá preukazuje, že účastník, ktorý na konanie nedostavil, bol doručený návrh na začatie konania, alebo rovnocenná písomnosť, alebo iná písomnosť, ktorá preukazuje, že odporca jednoznačným spôsobom prijal rozhodnutie. Ak sa nepredloží osvedčenie alebo požadovaná písomnosť v prípade rozsudku pre zmeškanie, postupuje sa podľa čl. 38 ods. 1 nariadenia č. 2201/2003.

Pri splnení podmienok uvedených v spomenutom nariadení je postup výkonu rozhodnutí o rodičovských právach a povinnostiach z iného členského štátu EÚ rovnaký ako pri výkone vnútroštátnych rozhodnutí. Pozri informácie v predchádzajúcej otázke.

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Opravný prostriedok (odvolanie) proti rozhodnutiu súdu sa podáva na súde, ktorý rozhodnutie vydal. O opravnom prostriedku rozhoduje nadriadený súd.

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

V konaní o rodičovských právach a povinnostiach sa rozhodné právo určí v súlade s Dohovorom o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa z 19. októbra 1996. Prednostne pred Dohovorom z r. 1996 sa uplatnia dvojstranné medzinárodné zmluvy, ktorými je Česká republika viazaná vo vzťahu k niektorým štátom, ak nebolo učené vyhlásenie podľa čl. 52 ods. 1 Dohovoru z r. 1996 (takéto vyhlásenie učinili vo vzťahu k vzájomnej dvojstrannej zmluve Česká republika a Poľsko, čím sa zabezpečilo prednostné uplatnenie Dohovoru z r. 1996).

Posledná aktualizácia: 25/03/2020

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

Rodičovské práva a povinnosti - Estónsko

1 Co v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

Rodičovské práva a povinnosti znamenajú starostlivosť o maloleté dieťa, ktorá zahŕňa povinnosť a právo rodiča starať sa o dieťa. Rodičovské práva a povinnosti zahŕňajú právo starať sa o osobu dieťaťa (*starostlivosť o osobu*), právo spravovať majetok dieťaťa (*starostlivosť o majetok*) a právo rozhodovať o záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa. Starostlivosť o majetok zahŕňa právo a povinnosť spravovať majetok dieťaťa a takisto dieťa zastupovať. Tým nie je vylúčené právo dieťaťa spravovať svoj majetok nezávisle v prípadoch stanovených zákonom.

Rodič má vo vzťahu k svojmu maloletému dieťaťu rozhodovaciu právomoc, ktorá pozostáva z práva rozhodovať o každodenných záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa (vo vzťahu k bežnej starostlivosti). Rozhodovanie o každodenných záležitostiach spravidla znamená prijímanie bežných rozhodnutí, ktoré sa vykonávajú často a nemajú trvalý vplyv na vývoj dieťaťa. Okrem rozhodovacej právomoci má rodič s právom starostlivosti o maloleté dieťa aj právo na jeho zastupovanie. Rodičia, ktorí majú spoločnú osobnú starostlivosť, majú spoločné právo na zastupovanie.

Obaja rodičia majú právo styku so svojimi deťmi, čo znamená povinnosť a právo obidvoch rodičov udržiavať priamy kontakt so svojimi deťmi. Právo styku s deťmi nezávisí od práva starostlivosti o deti. Rodičia majú voči maloletým deťom aj vyživovaciu povinnosť.

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Vzájomné práva a povinnosti rodičov a detí vyplývajú z príbuzenského vzťahu, ktorý sa zisťuje podľa postupu stanoveného zákonom. Žena, ktorá porodí dieťa, je matkou tohto dieťaťa. Muž, ktorý počne dieťa, je otcom tohto dieťaťa. Dieťa sa považuje za počaté mužom, ktorý je v čase narodenia dieťaťa manželom matky dieťaťa a ktorý uznal svoje otcovstvo alebo ktorého otcovstvo bolo určené súdom.

Rodičia, ktorí sú manželmi, majú spoločné rodičovské práva a povinnosti, t. j. spoločnú osobnú starostlivosť o svoje deti. Ak rodičia dieťaťa nie sú v čase narodenia dieťaťa manželmi, majú spoločné rodičovské práva a povinnosti, pokiaľ nevyjadria svoju vôľu prenechať ich jednému z rodičov predložením vyhlásení o úmysle týkajúcich sa uznania otcovstva alebo materstva.

Ak ani jeden z rodičov maloletého dieťaťa nemá právo zastupovať ho alebo ak nie je možné stanoviť rodičovstvo, dieťaťu sa určí zákonný poručník. V tomto prípade bude za starostlivosť o dieťa zodpovedný zákonný poručník. Povinnosťou zákonného poručníka je zabezpečiť výchovu a rozvoj dieťaťa a ochranu osobných a majetkových záujmov dieťaťa.

Zákonným poručníkom môže byť dospelá fyzická osoba s plnou aktívnou právnou spôsobilosťou (napríklad príbuzný dieťaťa alebo tretia strana) alebo právnická osoba (firma alebo miestna samospráva). Právnická osoba sa za zákonného poručníka vymenúva, ak sa nenájde vhodná fyzická osoba alebo ak rodič vo svojom závete alebo v dedičskej zmluve určil, že za zákonného zástupcu by mala byť vymenovaná právnická osoba. Právnická osoba je povinná systematicky vyhľadávať poručníkov, ktorí sú fyzickými osobami pre osoby v poručníctve právnickej osoby, a poskytovať týmto poručníkom poradenstvo a odbornú prípravu.

Až do vymenovania zákonného poručníka povinnosti poručníka dočasne vykonáva obecná alebo mestská samospráva v mieste pobytu dieťaťa zapísaného do evidencie obyvateľstva za predpokladu, že sú splnené predpoklady na ustanovenie poručníctva. Pri plnení povinností poručníka má obecné alebo mestské zastupiteľstvo práva a povinnosti zákonného poručníka.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo obochtní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

Ak rodičia nemôžu alebo nechcú vykonávať rodičovské práva a povinnosti vo vzťahu k dieťaťu, môžu súhlasiť s osvojením. Súhlas rodiča s osvojením nenadobudne platnosť pred uplynutím ôsmich týždňov od narodenia dieťaťa a žiadosť o osvojenie nemôže byť súdu podaná predtým, ako nadobudne platnosť súhlas rodiča. So súhlasom rodiča môže byť dieťa odovzdané osobe, ktorá si chce osvojiť dieťa, o ktoré sa má starať, ešte pred nadobudnutím platnosti súhlasu s osvojením.

Ak ani jeden z rodičov maloletého dieťaťa nemá právo zastupovať ho alebo ak nie je možné zistiť rodičovstvo dieťaťa, súd rozhodne o vymenovaní zákonného poručníka z vlastnej iniciatívy alebo na základe žiadosti obecnej alebo mestskej samosprávy alebo zainteresovanej osoby.

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

Ak sú rodičia rozvedení alebo odlúčení, musia sa rozhodnúť, ako vyriešiť ďalšie otázky týkajúce sa starostlivosti. Rodičia, ktorí majú dieťa v osobnej starostlivosti, sa môžu dohodnúť na spôsoboch vykonávania svojho spoločného práva na zastupovanie. Zmenu ustanovení o starostlivosti vrátane ukončenia spoločnej osobnej starostlivosti však možno uskutočniť iba prostredníctvom súdu.

Každý rodič má právo požiadať súd v konaní na základe návrhu, aby bola starostlivosť o dieťa čiastočne alebo úplne prenesená na neho. Súd môže takisto rozhodnúť o spore o starostlivosť v rámci žaloby, ak sa vyžaduje v súvislosti s rozvodom alebo výživným.

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Rodičia s právom starostlivosti si môžu slobodne stanoviť výkon spoločnej osobnej starostlivosti. Zmena ustanovení vrátane ukončenia spoločnej osobnej starostlivosti je však možná iba prostredníctvom súdu. O záležitostiach týkajúcich sa starostlivosti o deti rozhoduje a právne záväzným spôsobom ich určuje súd. Pri prejednávaní akýchkoľvek záležitostí týkajúcich sa dieťaťa sa súdy riadia predovšetkým najlepším záujmom dieťaťa, pri zohľadnení všetkých okolností a legitímneho záujmu príslušných osôb. Spory o starostlivosť o dieťa sú záležitosťami rodinného práva, ktoré prejednávajú súdy na základe návrhu a rozhoduje sa o nich súdnym príkazom. Rodič musí podať návrh na súd, ktorý určí jeho práva voči dieťaťu.

6 Ak rodičia nedospejú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

Rodičia s právom starostlivosti si môžu slobodne stanoviť výkon spoločnej osobnej starostlivosti. Zmena ustanovení vrátane ukončenia spoločnej osobnej starostlivosti je však možná iba prostredníctvom súdu. Na dosiahnutie dohody môžu rodičia využiť rodinnú mediáciu službu. S príslušným poskytovateľom služieb ich môže skontaktovať miestna samospráva. Rodičia sa napríklad môžu dohodnúť na otázkach styku s dieťaťom sami alebo s pomocou rodinného mediátora, ak však dohodu porušia, musia sa obrátiť na súd s cieľom získať nástroj výkonu (t. j. príkaz).

Pri rozhodovaní o styku s dieťaťom súdy v súdnom konaní konajú aj ako zmierovacie orgány a usilujú sa o dosiahnutie dohody medzi rodičmi o styku s dieťaťom. Súdy vypočujú strany čo najskôr a upriamujú pozornosť na možnosť využitia pomoci rodinného poradcu, najmä s cieľom dosiahnuť spoločnú pozíciu, pokiaľ ide o starostlivosť o dieťa a zodpovednosť zaň. Súd môže pozastaviť konanie týkajúce sa dieťaťa za predpokladu, že pozastavenie nepovedie k omeškaniu, ktoré by poškodilo najlepší záujem dieťaťa, a ak sú dotknuté strany ochotné prijať mimosúdne poradenstvo alebo ak by sa podľa názoru súdu mal spor z iných dôvodov vyriešiť dohodou medzi stranami.

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Právomoc súdov zahŕňa otázky týkajúce sa práva styku s deťmi, zmeny v starostlivosti o deti, obnovenie starostlivosti, povinnosť platiť výživné a zmeny výšky výživného na žiadosť rodiča.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Vzájomné práva a povinnosti rodičov a detí vyplývajú z rodičovstva detí, čo znamená, že rodič dieťaťa má povinnosť starať sa o dieťa. Vzájomné práva a povinnosti rodiča a dieťaťa závisia od toho, kto má starostlivosť o dieťa, t. j. ak má právo starostlivosti o dieťa iba jeden rodič, tento rodič môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez predchádzajúcej konzultácie s druhým rodičom.

Rodič môže mať výhradnú starostlivosť o dieťa od narodenia dieťaťa, napríklad v prípadoch, keď rodičia vyjadrili svoju vôľu prenechať rodičovské práva a povinnosti jednému z rodičov predložením vyhlásení o úmysle týkajúcich sa uznania otcovstva. Jeden rodič môže získať výhradnú starostlivosť aj napríklad v týchto troch prípadoch.

Rodič získa výhradnú starostlivosť, ak rodič požiadal súd v konaní na základe návrhu o to, aby starostlivosť o dieťa bola čiastočne alebo úplne prevedená na neho. Rodič by spravidla žiadal o výhradnú starostlivosť, ak rodičia, ktorí majú spoločnú osobnú starostlivosť, žijú natrvalo odlúčení alebo z nejakého iného dôvodu už nechcú vykonávať spoločnú osobnú starostlivosť.

Rodič môže vykonávať starostlivosť o deti sám aj v prípadoch, keď rodičia majú spoločnú osobnú starostlivosť, ale starostlivosť jedného rodiča bola pozastavená. Ak je výhradná starostlivosť o dieťa poskytnutá rodičovi na základe zákona alebo súdneho rozhodnutia pozastavená a nie je dôvod očakávať, že dôvody na pozastavenie prestanú existovať, súd udelí právo starostlivosti druhému rodičovi, ak je to v súlade s najlepším záujmom dieťaťa.

Súd udelí starostlivosť aj druhému rodičovi, ak rodič s výhradnou starostlivosťou zomrel alebo bol zbavený starostlivosti, pokiaľ to nie je v rozpore s najlepším záujmom dieťaťa.

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverené do opatery oboch rodičov, čo to znamená v praxi?

Ak majú rodičia spoločnú osobnú starostlivosť o dieťa, svoju povinnosť osobnej starostlivosti vykonávajú na základe vlastnej zodpovednosti a jednotne s ohľadom na celkovú pohodu dieťaťa. Rodičia, ktorí majú spoločnú osobnú starostlivosť, majú spoločné právo na zastúpenie.

Ak rodičia vykonávajú spoločnú osobnú starostlivosť nedosiahnu dohodu vo veci významnej pre dieťa, súd môže na žiadosť rodiča udeliť rozhodovacie právo v tejto veci jednému rodičovi. V prípade prevodu rozhodovacích právomocí môže súd obmedziť výkon rozhodovacích právomocí alebo uložiť doplňujúce povinnosti rodičovi, ktorý toto právo vykonáva.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

O sporoch týkajúcich sa starostlivosti rozhodujú okresné súdy. V prípade sporu o starostlivosť o dieťa musí navrhovateľ podať na okresný súd návrh na rozhodnutie veci v rámci konania na základe návrhu. Návrh sa podáva vo Fínsku okresnému súdu v mieste pobytu dieťaťa.

V návrhu musí byť uvedený názov súdu, osobné údaje navrhovateľa, dotknutá osoba a ich deti, ako aj výslovná žiadosť navrhovateľa. Okrem toho musí návrh obsahovať okolnosti prípadu a navrhovateľ musí uviesť a predložiť dôkazy, ktoré má k dispozícii. Návrh musí podpísať navrhovateľ alebo zástupca navrhovateľa. V prípade zástupcu musí byť k návrhu pripojená plná moc alebo iný doklad potvrdzujúci splnomocnenie.

Žiadosť a listinné dôkazy musia byť predložené súdu písomne v estónskom jazyku. Ak návrh, žiadosť, sťažnosť alebo odpor podané účastníkom konania na súde nie sú v estónskom jazyku, súd bude vyžadovať, aby osoba, ktorá predložila tieto listiny, poskytla preklad do dátumu stanoveného súdom.

Záležitosti týkajúce sa určenia práv rodiča vo vzťahu k dieťaťu a usporiadania styku s dieťaťom, t. j. záležitosti týkajúce sa starostlivosti, možno rozhodnúť aj v rámci žaloby, ak sa to vyžaduje v rámci konania týkajúceho sa rozvodu alebo vyplácania príspevku na výživné.

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Súdy prejednávajú záležitosti týkajúce sa starostlivosti na základe návrhu v súlade s ustanoveniami týkajúcimi sa žalôb, pri zohľadnení rozdielov stanovených v súvislosti s konaním na základe návrhu (pozri Občiansky súdny poriadok [1]).

V naliehavom konaní môže súd rozhodnúť o nároku na výživné len vo vzťahu k rodičovi, ktorý žije oddelene od maloletého dieťaťa. Otázky týkajúce sa starostlivosti o deti nemožno prejednávať v zjednodušenom konaní. Záležitosti súvisiace s starostlivosťou o deti sú však veci, o ktorých sa rozhoduje na

základe návrhu, a preto sa líšia od bežnej žaloby. Vo veci návrhu petičný súd zisťuje skutočnosti a zhromažďuje potrebné dôkazy sám, ak sa v zákone nestanovuje inak. Súd nie je viazaný žiadosťami alebo skutočnosťami predloženými účastníkmi konania alebo ich posúdením skutkového stavu, ak sa v zákone nestanovuje inak. Požiadavky na zápisnice z vypočutí a doručovanie písomností sú takisto menej prísne. Vo veciach týkajúcich sa starostlivosti o dieťa môžu súdy prijať aj opatrenia na reguláciu výkonu starostlivosti alebo styku s dieťaťom počas konania alebo na zabezpečenie budúceho dodržiavania dohôd.

Súd môže uplatniť preventívne alebo predbežné opatrenia, ak existuje dôvod domnievať sa, že neuplatnenie opatrení môže spôsobiť, že výkon rozsudku bude ťažký alebo nemožný. V prípade rodinného práva, o ktorom sa rozhoduje na základe návrhu, môžu byť predbežné opatrenia uplatňované každým súdom, v ktorého územnom obvode musia byť opatrenia prijaté. Takéto opatrenia zahŕňajú napríklad návrat dieťaťa k druhému rodičovi alebo splnenie právnej vyživovacej povinnosti; súdy môžu okrem iného odporcovi nariadiť, aby počas obdobia konania vyplácal príspevok na výživné alebo zložil záruku na účel plnenia platobnej povinnosti.

[1] Občiansky súdny poriadok (RT I 2005, 26, 197, RT I, 21.6.2014, 58). Online: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/513122013001/consolide>.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Ak súd dospeje k záveru, že fyzická osoba nie je schopná znášať náklady konania v dôsledku svojej finančnej situácie, súd môže úplne alebo čiastočne oslobodiť osobu od nákladov na právnu pomoc a platbu štátneho poplatku.

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Rozhodnutie vydané na základe návrhu je príkazom, na ktorý sa vzťahujú ustanovenia týkajúce sa súdnych príkazov v rámci žalôb, ak sa v zákone nestanovuje inak. Odvolanie proti súdному príkazu možno podať v súlade so všeobecnými ustanoveniami týkajúcimi sa odvolacieho konania, ak je podľa účastníka konania, ktorý podal odvolanie, rozhodnutie súdu prvého stupňa založené na porušení právneho predpisu (napríklad ak súd prvého stupňa nesprávne uplatnil právne ustanovenie hmotného práva alebo procesného práva). Z uvedených dôvodov možno podať kasačný opravný prostriedok na najvyššom súde.

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Záležitosť týkajúca sa starostlivosti sa prejednávajú na základe návrhu. V otázke rodinného práva súd rozhodujúci o návrhu vydá súdny príkaz, ktorý je vykonateľný od okamihu nadobudnutia účinnosti, ak sa v zákone nestanovuje inak. Príkaz vydaný vo veci návrhu je nástrojom na presadzovanie práva. V prípade, že dlžník dobrovoľne nedodrží súdny príkaz týkajúci sa starostlivosti o dieťa, súdny príkaz sa vykoná v konaní o výkone na základe žiadosti podanej navrhovateľom. Na tento účel musí navrhovateľ podať žiadosť súdному úradníkovi, v ktorého územnom obvode má dlžník pobyt alebo sídlo alebo v ktorom sa nachádza majetok dlžníka. Vo veci týkajúcej sa styku s dieťaťom bude súdny úradník v exekučnom konaní spolupracovať so zástupcom miestnej samosprávy v mieste pobytu dieťaťa alebo vo výnimočných prípadoch v mieste pobytu povinnej osoby, ktorý má skúsenosti s interakciou s deťmi. V prípade potreby môže súdny úradník navrhnúť miestnej samospráve, aby bolo dieťa dočasne umiestnené v sociálnom zariadení. Ak povinná osoba bráni povinnému výkonu, môže jej byť uložená pokuta.

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Podľa nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností sa rozsudok vydaný v členskom štáte uznáva v ostatných členských štátoch bez osobitného konania. Nariadenie sa vzťahuje na všetky členské štáty Európskej únie s výnimkou Dánska.

Rozsudok o výkone rodičovských práv a povinností k dieťaťu vydaný v členskom štáte, ktorý je vykonateľný v tomto členskom štáte a ktorý bol doručený, sa vykoná v inom členskom štáte, ak tam bol vyhlásený za vykonateľný na návrh zainteresovaného účastníka. Na tento účel musí byť súdu podaný návrh na vyhlásenie vykonateľnosti.

Súd, ktorému sa žiadosť predkladá, sa uvádza [tu](#).

Účastník navrhujúci uznanie alebo vyhlásenie vykonateľnosti alebo účastník namietajúci proti uznaniu alebo vyhláseniu vykonateľnosti musí predložiť:

- odpis rozsudku, ktorý spĺňa požiadavky na preukázanie jeho pravosti; a
- osvedčenie rozsudkov o rodičovských právach a povinnostiach.

Formulár je k dispozícii [tu](#).

Rozsudok týkajúci sa rodičovských práv a povinností sa neuzná:

- ak by uznanie bolo s prihliadnutím na najlepší záujem dieťaťa v zjavnom rozpore s verejným poriadkom členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada;
 - ak v rozpore so základnými procesnými zásadami členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada, sa s výnimkou naliehavých prípadov vydal bez toho, aby sa dieťaťu dala možnosť vyjadriť sa;
 - v prípade, že bol vydaný v neprítomnosti, ak sa osobe, ktorá sa nezúčastnila konania, nedoručila písomnosť, ktorou sa začalo konanie, alebo rovnocenná písomnosť v dostatočnom časovom predstihu a takým spôsobom, aby si mohla zabezpečiť obhajobu, okrem prípadu, že sa zistí, že táto osoba prijala rozsudok bez výhrad;
 - na návrh osoby, ktorá tvrdí, že rozsudok zasahuje do jej rodičovských práv a povinností, ak sa taký rozsudok vydal bez toho, aby táto osoba mala možnosť vyjadriť sa;
 - ak je nezlučiteľný s neskorším rozsudkom týkajúcim sa rodičovských práv a povinností vydaným v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie;
 - ak je nezlučiteľný s neskorším rozsudkom týkajúcim rodičovských práv a povinností vydaným v inom členskom štáte alebo v nečlenskom štáte obvyklého pobytu dieťaťa za predpokladu, že neskorší rozsudok je možné uznať v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie;
- alebo
- ak sa nedodržel postup ustanovený v článku 56 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003.

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Súd, ktorému sa žiadosť predkladá, sa uvádza [tu](#).

Účastník navrhujúci uznanie alebo vyhlásenie vykonateľnosti alebo účastník namietajúci proti uznaniu alebo vyhláseniu vykonateľnosti musí predložiť:

- odpis rozsudku, ktorý spĺňa požiadavky na preukázanie jeho pravosti; a
- osvedčenie rozsudkov o rodičovských právach a povinnostiach uvedených v článku 39 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003.

Formulár je k dispozícii [tu](#).

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

Podľa estónskeho zákona o medzinárodnom práve súkromnom [1] sa vzťahy medzi dieťaťom a rodičmi riadia právom krajiny, v ktorej má dieťa pobyt.

Okrem toho sa medzi signatárskymi štátmi uplatňuje Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa podpísaný v Haagu v roku 1996.

Určenie rozhodného práva môže podliehať aj dohodám o právnej pomoci. Estónska republika uzatvorila dohody o právnej pomoci s týmito krajinami: Dohoda o právnej pomoci a právnych vzťahoch medzi Estónskou republikou, Litovskou republikou a Lotyšskou republikou (1993), Dohoda o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach medzi Estónskou republikou a Ruskou federáciou (1993), Dohoda o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych a trestných veciach medzi Estónskou republikou a Ukrajinou (1995), Dohoda o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, pracovnoprávných a trestných veciach medzi Estónskou republikou a Poľskou republikou (1999).

Keďže všetky strany dohôd o právnej pomoci uzavretých s Litvou, Lotyšskom a Poľskom sú takisto zmluvnými stranami Haagskeho dohovoru z roku 1996, strany sa pri určovaní rozhodného práva rozhodli uplatňovať ustanovenia dohovoru.

[1] Zákon o medzinárodnom práve súkromnom (RT I 2002, 35, 217). Online: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/513112013009/consolide>.

Posledná aktualizácia: 07/10/2019

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

Rodičovské práva a povinnosti - Írsko

1 Čo v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

Právnický pojem „rodičovské práva a povinnosti“, pre ktorý sa v Írsku používa výraz „guardianship“ (poručníctvo), sa vzťahuje na všetky práva a povinnosti týkajúce sa dieťaťa, ktoré sú príslušným osobám priznané podľa práva, rozhodnutia súdu alebo na základe právnej dohody. Nositeľ rodičovských práv a povinností má, okrem iného, právo starostlivosti a právo styku týkajúce sa záujmu dieťaťa.

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu majú spravidla zosobášení rodičia dieťaťa spoločne. Ak rodičia nie sú zosobášení, rodičovské práva a povinnosti vo všeobecnosti pripadajú matke, ale dohodou medzi rodičmi alebo rozhodnutím súdu je možné určiť biologického otca ako poručníka.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

Áno. Orgán zdravotnej starostlivosti (Health Service Executive) môže prostredníctvom svojho oddelenia služieb starostlivosti o dieťa a rodinu TUSLA požiadať okresný súd o vydanie príkazov starostlivosti o deti vo veku do 18 rokov. Vo výnimočných prípadoch môže súd určiť poručníka na výkon rodičovských práv a povinností v prípade, že rodič nie je ochotný alebo schopný rodičovské práva a povinnosti vykonávať. Po smrti rodiča sa môže určiť poručník zo závetu v prípade, že je v závete alebo kodícile určený, prípadne ho môže určiť súd. Ak poručník nebol určený, môže orgán zdravotnej starostlivosti (Health Service Executive) prostredníctvom svojho oddelenia služieb starostlivosti o dieťa a rodinu TUSLA požiadať okresný súd o vydanie príkazov starostlivosti o deti vo veku do 18 rokov v prípade, že ich rodičia zomrú alebo nie sú schopní starať sa o svoje dieťa.

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

V prípade, že sú rodičia rozvedení alebo žijú odlúčené, môžu sa rodičia o otázke starostlivosti a styku dohodnúť. Ak rodičia nedospejú k dohode, môžu sa obrátiť na súd, pričom sudca vydá príkaz starostlivosti alebo styku. V prípade, že poručníkmi dieťaťa sú obaja rodičia, skutočnosť, že sa rodičia rozvedú alebo žijú odlúčené, toto poručníctvo neovplyvní, hoci poručníctvo otca z nemanželského zväzku môže súd zrušiť, a to vo veľmi výnimočných prípadoch a len ak je to v prospech záujmu dieťaťa.

5 Ak rodičia uzatvorili dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Od rodičov, ktorí uzatvorili dohodu o otázke rodičovských práv a povinností, sa vyžaduje, aby rovnakú dohodu uzavreli pred súdom a získali príkaz s rovnakým účinkom, čím sa táto dohoda stane právne záväznou. Súd sa musí ubezpečiť, že ochrana práv dieťaťa je zabezpečená pri každej dohode, a môže zamietnuť vydanie príkazu v prípade, že má pochybnosti, či jeden alebo obaja rodičia vykonávajú svoje povinnosti voči dieťaťu. Stav poručníctva ani jedného rodiča nie je možné takouto dohodou zrušiť.

6 Ak rodičia nedospejú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

Jednotlivci majú možnosť riešiť konflikty mimosúdnu cestou, napríklad prostredníctvom mediácie alebo právneho zástupcu.

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Sudca môže rozhodovať o akýchkoľvek otázkach týkajúcich sa záujmu dieťaťa vrátane, nie však výlučne, otázok súvisiacich s poručníctvom, so starostlivosťou a stykom. Pozri otázku 4 a 5 – súd nemôže zrušiť poručníctvo zosobášeným rodičom alebo biologickej matke, hoci môže stanoviť podmienky, ako má osoba vykonávať svoje rodičovské práva a povinnosti.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Nie. Zatiaľ čo rodič, ktorému bolo dieťa zverené do výlučnej starostlivosti, má možnosť prijímať rozhodnutia týkajúce sa každodennej starostlivosti o dieťa a jeho kontroly, rodič, ktorému dieťa nebolo zverené do starostlivosti a ktorý je poručníkom dieťaťa, má právo zapájať sa do rozhodovania o záležitostiach týkajúcich sa záujmu dieťaťa vrátane, nie však výlučne, miesta vzdelávania dieťaťa a miesta pobytu dieťaťa.

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverené do opatery obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

Spoločná starostlivosť sa priznáva rodičom v prípade, že medzi stranami neexistuje nevraživosť a umožňuje im spoločne rozhodovať o podstatných záležitostiach týkajúcich sa záujmu dieťaťa a otázkach každodennej starostlivosti o dieťa. Neznamená to však, že každý z rodičov má právo tráviť s dieťaťom rovnaké množstvo času. Spoločná starostlivosť má skôr zabezpečiť, aby obaja rodičia mali zhodné úlohy a povinnosti voči dieťaťu.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

Za normálnych okolností sa strany, ktoré chcú podať žiadosť o rodičovské práva a povinnosti, majú obrátiť na okresný súd. Pri niektorých žiadostiach nad rámec konania v manželských veciach sa však môže požadovať podanie žiadosti na krajskom alebo najvyššom súde. Najvyšší súd má najvyššiu právomoc v otázkach týkajúcich sa únosu dieťaťa.

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Áno. Je možné obrátiť sa na súd *ex parte*, to znamená bez oznámenia druhej strane, a to v prípade, že by oznámenie konania, ktorým by navrhovateľ informoval odporcu zvyčajným spôsobom, vystavilo dieťa nebezpečenstvu.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Áno. Právna pomoc sa získava prostredníctvom programu občianskej právnej pomoci. V rámci tohto programu sa preveruje majetková a finančná situácia.

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Áno. Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa, t. j. súdu, na ktorom sa konanie začalo. Zvyčajne však nie je možné podať odvolanie proti rozsudku akéhokoľvek odvolacieho súdu.

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Jednotlivci, ktorí sa usilujú vykonať rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach, by sa mali riadiť pravidlami príslušných súdov alebo inštitúcií.

S výnimkou žiadosti *ex parte* je nevyhnutné informovať odporcu o vašom zámere konať s cieľom vykonať rozsudok.

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Pozri odpoveď na otázku 14.

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Je potrebné obrátiť sa na najvyšší súd, ktorý má plnú a pôvodnú právomoc.

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

Haagsky dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa z roku 1996, ktorý sa uplatňuje v tejto oblasti, nadobúda právny účinok *zákonom o ochrane detí (Haagsky dohovor) z roku 2000*. Okrem toho sa v tejto oblasti rovnako uplatňuje aj *nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností (Brusel IIa)*.

Posledná aktualizácia: 18/11/2019

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

Rodičovské práva a povinnosti - Grécko

1 Čo v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

Rodičovská zodpovednosť je právo a povinnosť rodičov. Zahŕňa starostlivosť o osobu maloletého dieťaťa, správu majetku dieťaťa a jeho zastupovanie vo všetkých záležitostiach, transakciách alebo súdnych sporoch, ktoré sa týkajú dieťaťa alebo jeho majetku. Rodičovská zodpovednosť teda zaručuje ochranu osobných a majetkových práv maloletého dieťaťa.

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Rodičovskú zodpovednosť vykonávajú spoločne obaja rodičia. Rodičia musia všetky rozhodnutia súvisiace s výkonom rodičovskej zodpovednosti prijímať s ohľadom na záujmy dieťaťa.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

Ak niektorý z rodičov nie je schopný vykonávať rodičovskú zodpovednosť z praktických dôvodov (napr. hospitalizácia, odňatie slobody) alebo z právnych dôvodov (nespôsobilosť na právne úkony), tento rodič zostane jednoduchým držiteľom práva, zatiaľ čo rodičovskú zodpovednosť vykonáva výlučne druhý rodič.

Ak žiadny z rodičov nie je schopný vykonávať rodičovskú zodpovednosť, maloleté dieťa sa zverí do poručníctva, pričom rodičia si zachovávajú rodičovskú zodpovednosť len ako držiteľia práva, avšak nemôžu ho vykonávať.

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

V prípade rozvodu alebo rozluky a za predpokladu, že obaja rodičia žijú, otázku rodičovskej zodpovednosti rieši súd. Výkon rodičovskej zodpovednosti sa môže priznať jednému z rodičov alebo, ak s tým obaja súhlasia a zároveň stanoví miesto pobytu dieťaťa, obojmu rodičom spoločne. Súd môže rozhodnúť aj inak a najmä môže rozdeliť výkon rodičovskej zodpovednosti medzi rodičov alebo ju priznať tretej osobe.

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Ak súd musí stanoviť výkon rodičovskej zodpovednosti, napríklad vo veciach rozvodu alebo rozluky, zohľadní prípadné dohody medzi rodičmi, ktoré ale preň nie sú záväzné. Dohody tohto druhu nepodliehajú konkrétnym formalitám, musia sa však zákonným spôsobom oznámiť súdu. Zvyčajný postup je predložiť dokument vypracovaný zúčastnenými stranami, v ktorom sa stanovuje dohoda medzi nimi. Zákonom sa to výslovne stanovuje vo veciach rozvodu dohodou rodičov, ktorí majú maloleté deti, keď sa súdu musí predložiť písomná dohoda medzi rodičmi o starostlivosti o ich deti a úprave styku s nimi.

Vo všetkých ostatných ohľadoch sa rodičia môžu neformálne dohodnúť na výkone rodičovskej zodpovednosti bez nutnosti dodržať akékoľvek formality alebo oficiálny postup, a rozdeliť si tak v praxi zodpovednosť medzi sebou, pričom jeden aspekt môže vykonávať jeden rodič a iný aspekt druhý rodič: jeden rodič sa napríklad môže starať o maloleté dieťa a druhý môže spravovať jeho majetok a zastupovať jeho záujmy.

6 Ak rodičia nedospejú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

Ak sa rodičia nedokážu dohodnúť na otázke rodičovskej zodpovednosti a prijatie rozhodnutia je v záujme dieťaťa, o veci rozhodne súd. Mediácia je alternatívnym prostriedkom riešenia sporov.

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Ak sa rodičia nezhodnú na konkrétnej otázke výkonu svojej rodičovskej zodpovednosti a predložia vec súdu, súd môže rozhodnúť len o tejto otázke. Môže ísť o akúkoľvek otázku, ktorá sa objavila pri výkone rodičovskej zodpovednosti a ktorá spôsobuje nezhody medzi rodičmi, pričom obaja trvajú na svojom názore. Súd vtedy rozhodne tak, aby to bolo v záujme dieťaťa. Môže ísť o objektívne závažnú vec, napr. výber mena, súhlas s operáciou atď., alebo môže ísť o vec bez väčšieho objektívneho významu, ktorú však rodičia považujú za natoľko dôležitú, aby o nej rozhodol súd.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

V zásade áno, pokiaľ vec patrí do rozsahu starostlivosti priznanej jednému z rodičov. Rodičia sa vždy môžu rozhodnúť neprijíť riešenie súdu, ktorým sa prizná výlučná starostlivosť jednému z rodičov: aj po tom, ako súd vydal rozsudok, sa môžu dohodnúť na iných pravidlách, podľa ktorých bude mať druhý z rodičov určitú úlohu v starostlivosti o dieťa, samozrejme, za predpokladu, že to bude v záujme dieťaťa.

9 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Znamená to, že rozhodnutia týkajúce sa starostlivosti o dieťa musia rodičia prijímať spoločne.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

Príslušný súd je vždy jednočlenný súd prvého stupňa (*μονομελές πρωτοδικείο*). Návrhy sa musia podať súdu, ktorý je príslušný v danom mieste, a musia sa doručiť odporcovi. Súdu sa musia predložiť aj dokumenty, ktoré odôvodňujú návrh.

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Jednočlenný súd prvého stupňa rozhoduje v súlade s osobitným postupom stanoveným v článku 681 písm. b) a c) občianskeho súdneho poriadku. Ten sa vzťahuje predovšetkým na postup v pracovnoprávných sporoch, aby sa urýchlilo pojednávanie vo veci. Vzhľadom na primárne osobnú povahu sporov vo veci rodičovskej zodpovednosti, sa v nich uplatňujú niektoré ustanovenia o konaní v manželských veciach a pravidlá pre nesporové veci v súvislosti s príslušnosťou konajúceho orgánu a dokazovaním na podnet súdu. Keď sú však spory týkajúce sa výkonu rodičovskej zodpovednosti spojené s niektorým z manželských sporov uvedených v článku 592 ods. 1 občianskeho súdneho poriadku (napr. rozvod a neplatnosť manželstva) alebo so spormi uvedenými v článku 614 ods. 1 poriadku (napr. určenie otcovstva), súd musí uplatniť postup stanovený v článkoch 598 – 612 a 616 – 622 poriadku. Naliehavé veci sa môžu riešiť predbežnými opatreniami (*ασφαλιστικά μέτρα*) a mimoriadne naliehavé veci dočasným súdnym príkazom (*προσωρινή διαταγή*).

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Áno, v súlade so všeobecnými podmienkami vzťahujúcimi sa na právnu pomoc.

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Rozsudok súdu vo veci rodičovskej zodpovednosti možno zrušiť alebo zmeniť, ak sa zmenili okolnosti, ktoré viedli súd k pôvodnému rozhodnutiu. Rozsudok vo veci rodičovskej zodpovednosti možno inak napadnúť využitím ktoréhokoľvek z bežných súdnych opravných prostriedkov (odvolanie vo faktických alebo v právnych otázkach (*έφεση*), odvolanie len v právnych otázkach (kasácia, *αναίρεση*), návrh na zrušenie (*ανακοπή ερημοδικίας*), preskúmanie (*αναψηλάφηση*), a to v súlade s bežnými požiadavkami.

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Rozsudok týkajúci sa rodičovskej zodpovednosti je vykonateľný podľa článku 950 občianskeho súdneho poriadku, ak sa ním ukladajú aj povinnosti, teda nielenže sa ním rieši otázka rodičovskej zodpovednosti, starostlivosti o maloleté dieťa alebo styku s ním, ale zároveň sa ním nariaďuje vydanie alebo návrat dieťaťa alebo sa ním stanovujú pravidlá úpravy styku, prípadne sa ním účastníkom zakazuje vykonať úkony, ktoré sú v rozpore s rozhodnutím. Konkrétne, a) rozsudok, ktorým sa nariaďuje vydanie alebo návrat dieťaťa, vyžaduje, aby rodič, ktorý má dieťa, konal v súlade s rozhodnutím súdu, pričom ak nedodrží rozsudok súdu, v tomto rozsudku sa môže stanoviť automatické uloženie finančnej pokuty do 50 000 EUR, ktorá sa zaplatí navrhovateľovi žiadajúcemu vydanie alebo návrat dieťaťa, alebo dočasné zadržanie na obdobie do jedného roka, prípadne oba tresty súčasne (nepriamy výkon, *έμμεση εκτέλεση*), a b) v prípade porušenia práva rodiča na osobný kontakt s dieťaťom sa v rozsudku o úprave styku môže stanoviť finančná pokuta alebo zadržanie osoby, ktorá bráni právu na styk (doplnkový výkon, *αναπληρωματική εκτέλεση*).

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Grécke správne orgány automaticky a bez ďalších formalít uznávajú rozsudky súdov o rodičovskej zodpovednosti vydané v iných členských štátoch. Grécke súdy sú príslušné na rozhodnutia o platnosti zahraničného rozsudku alebo o žiadosti o uznanie zahraničného rozsudku bez predchádzajúceho preskúmania príslušnosti členského štátu pôvodu. Grécke súdy môžu zamietnuť uznanie rozsudku o rodičovskej zodpovednosti v Grécku, keď: a) je v rozpore s vnútroštátnym verejným poriadkom, pričom sa vždy zohľadňuje záujem dieťaťa, alebo b) je nezlučiteľný s neskorším rozsudkom týkajúcim sa rodičovskej zodpovednosti vydaným gréckymi súdmi. Grécke súdy okrem toho môžu ako súdy v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie, v prípadoch, keď sú príslušné podľa nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 na základe miesta pobytu dieťaťa, vyriešiť otázku rodičovskej zodpovednosti za dieťa odlišne, a to tak, že vo veci vydajú vlastné neskoršie rozhodnutie bez predchádzajúceho preskúmania príslušnosti členského štátu pôvodu a záväznej povahy jeho rozsudku (napríklad toho, či sa voči nemu možno odvolať).

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

V opísaných prípadoch je príslušný jednočlenný súd prvého stupňa, ktorý koná vo veci podľa postupu platného pre daný druh sporu.

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

Vzťahy medzi rodičmi a dieťaťom sa upravujú týmito právnymi poriadkami v prednostnom poradí: 1) právo v mieste ich poslednej spoločnej štátnej príslušnosti, 2) právo v mieste ich posledného spoločného obvyklého pobytu, 3) právo v mieste štátnej príslušnosti dieťaťa.

Posledná aktualizácia: 25/10/2016

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku [es](#) bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzii v súčasnosti pracujeme.

Nová verzia bola zatiaľ preložená do týchto jazykov.

Rodičovské práva a povinnosti - Španielsko

1 Čo v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

V španielskom práve sa pre rodičovské práva a povinnosti zvyčajne používa pojem „patria potestad“ (rodičovská autorita). Skladá sa z práv a povinností osôb, zvyčajne rodičov, alebo právnych subjektov, ktorým bola zverená ochrana osoby a majetku maloletého dieťaťa zo zákona alebo rozhodnutím súdu. Rodičovská autorita sa vždy musí vykonávať v prospech detí s ohľadom na ich osobnosť a pri rešpektovaní ich telesnej a duševnej integrity. Zahŕňa tieto povinnosti a právomoci:

1. Starostlivosť o deti, trávenie času s nimi, ich živienie, výchovu a zaistenie všestranného vzdelania pre ne.
2. Zastupovanie detí a správu ich majetku.

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Rodičia majú rodičovské práva a povinnosti v súvislosti s maloletými deťmi.

V prípade, že sa rodičia odlúčia, rozvedú, rozídu alebo nežijú spolu, všetky práva a povinnosti v súvislosti s maloletými deťmi, s ich osobami a majetkom prináležia obom rodičom okrem výnimočných okolností.

Ak rodičia žijú oddelene, rodičovskú autoritu bude vykonávať rodič, s ktorým dieťa žije. Na základe návrhu druhého rodiča s priloženými podpornými dôvodmi však súd môže v záujme dieťaťa priznať tomuto rodičovi rodičovskú autoritu, ktorú bude vykonávať spoločne s prvým rodičom, alebo môže funkcie vyplývajúce z vykonávania rodičovskej autority rozdeliť medzi matku a otca.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

V španielskom práve možno vykonávaním rodičovských práv a povinností v súvislosti s maloletými deťmi poveriť pod dohľadom súdu aj iných príbuzných, osoby alebo inštitúcie, ak rodičia nevykonávajú povinnosti ochrany stanovené v zákone o starostlivosti o maloleté deti alebo ak ich nevykonávajú uspokojujúco.

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

Ak sa rodičia rozvedú alebo odlúčia, rodičovské práva a povinnosti sa môžu stanoviť:

na žiadosť oboch rodičov dohodou o úprave (*convenio regulado*), ktorú musia schváliť súdy; rozhodnutím súdu v sporovom konaní.

Rodičovské práva a povinnosti ako inštitút ochrany maloletých detí prináležia obom rodičom.

Úpravy týkajúce sa starostlivosti o maloleté deti možno zhrnúť takto:

Priznanie len jednému z rodičov – toto je najčastejšie dojednanie pri rozlukách a rozvodoch, na ktorých sa vzájomne dohodli, a v sporových konaniach.

Zvyčajne sa prijímajú pravidlá pre návštevy rodiča, ktorý nemá dieťa v starostlivosti.

Spoločné priznanie, keď maloleté dieťa striedavo žije s jedným alebo druhým rodičom.

Vo výnimočných prípadoch, keď to vyžadujú okolnosti a keď to je v záujme maloletého dieťaťa, môže súd vydať rozhodnutie o priznaní starostlivosti inej osobe, a to buď na návrh samotných rodičov, alebo priamym rozhodnutím súdu.

V prípadoch, keď je za starostlivosť o dieťa zodpovedný štát, sa táto situácia zachová a starostlivosť sa neprizná žiadnemu z rodičov.

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Rodičia, ktorí dosiahnu dohodu v otázkach rodičovských práv a povinností, musia predložiť podpísanú dohodu o úprave, ktorá obsahuje všetky dohodnuté body. Okrem iných opatrení musia byť výslovne stanovené tieto body:

starostlivosť o maloleté dieťa,

pravidlá návštev rodičov,

výkon rodičovských práv a povinností,

používanie domácnosti manželov,

výživné na maloleté dieťa.

Dohoda o úprave sa predkladá spolu s návrhom na príslušný súd prvého stupňa. Rodičia ju musia schváliť pred súdom. Sudca po vypočutí maloletých detí – ak na to majú dostatočný vek – a prokurátora posúdi dohodu.

Sudca schváli dohody prijaté medzi manželmi, ktoré upravujú dôsledky neplatnosti, rozluky alebo rozvodu, pokiaľ nie sú nepriaznivé pre dieťa. Ak účastníci navrhnu pravidlá návštev a komunikácie medzi starými rodičmi a ich vnúčatami, sudca ich môže schváliť po vypočutí starých rodičov, pri ktorom vyjadria svoj súhlas.

Ak sudca dohody zamietne, musí to urobiť prostredníctvom rozhodnutia a uviesť dôvody. V takom prípade musia manželia podľa potreby predložiť nový návrh na schválenie sudcom.

6 Ak rodičia nedospeli k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

Mediácia v manželských veciach je najlepšou alternatívou voči rozhodnutiu súdu, prostredníctvom ktorej možno dospieť k dohode medzi účastníkmi.

Na to, aby boli prijaté dohody vykonateľné, musí ich vždy schváliť súd vo svojom rozhodnutí.

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Sudca musí v rozhodnutí súdu vždy rozhodnúť o nasledujúcich záležitostiach v záujme maloletého dieťaťa, pričom ak to je možné, mal by sa vyhnúť rozdeleniu súrodencov, a to na základe ich vypočutia, ak sú schopní úsudku:

súdne opatrenia týkajúce sa osobnej starostlivosti a výchovy, ktoré možno priznať jednému alebo obom rodičom, a vzdelania,

pravidlá návštev s uvedením času, spôsobu a miesta komunikácie rodičov s deťmi a trávenia času s nimi,

vo výnimočných prípadoch môže byť nutné obmedziť alebo pozastaviť tieto práva na návštevy, ak sa vyskytnú závažné okolnosti alebo ak jeden z rodičov závažne a opakovane neplní svoje povinnosti,

priznanie rodičovskej autority, ak je to potrebné a vhodné pre dieťa, rozhodnutie o úplnom alebo čiastočnom výkone tejto autority jedným z rodičov, a to vrátane odňatia tejto autority, ak na to existuje dobrý dôvod,

výživné vyplácané každým z rodičov na uspokojenie potrieb dieťaťa s ohľadom na ich hospodársku situáciu a prijatie opatrení nevyhnutných na zaistenie plnenia výživného,

stanovenie používania domácnosti manželov a spoločne používaných položiek v prípadoch, keď neexistuje dohoda medzi rodičmi, pričom sa uprednostňuje ten z manželov, ktorý má maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Vo všeobecnosti platí, že o rodičovskú autoritu sa delia obaja rodičia. Obaja rodičia sa teda delia o právomoc rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa maloletého dieťaťa a riešiť ich, a to aj vtedy, keď bola osobná starostlivosť priznaná len jednému z nich.

V prípade nezhody medzi rodičmi na rozhodnutiach, ktoré by mohli alebo mali byť prijaté v súvislosti s maloletým dieťaťom (napríklad v súvislosti so školskou dochádzkou alebo vzdelávaním, napríklad s výberom školy alebo mimoškolských činností, so zdravotnou starostlivosťou pri výbere lekára, s osobnými záležitosťami, ako je voľba mena alebo cirkevného vzdelania, alebo s voľbou miesta alebo krajiny, kde maloleté dieťa žije atď.), a keď sa ukázalo, že vzájomná dohoda nie je možná, ktorýkoľvek z rodičov sa môže obrátiť na súd, aby spor vyriešil.

Po vypočutí oboch rodičov a dieťaťa (ak je schopné úsudku) sudca bez ďalšieho dokazovania prizná rozhodovacie právomoci otcovi alebo matke. Ak sa budú naďalej vyskytovať nezhody alebo ak sa objaví iný dôvod, ktorý vážne bráni výkonu rodičovských práv a povinností, sudca môže rozhodovacie právomoci úplne alebo čiastočne priznať jednému z rodičov alebo môže tieto funkcie rozdeliť medzi nich. Všetky tieto opatrenia možno prijať na maximálne obdobie dvoch rokov.

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverené do opatery obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

V prípadoch, keď sa starostlivosť o dieťa prizná spoločne obom rodičom, sa v praxi každodenná starostlivosť o maloleté dieťa strieda medzi rodičmi vo vopred stanovených obdobiach, ktoré zvyčajne zodpovedajú konkrétnym školským obdobiam, napríklad školskému polroku alebo roku.

Všetky prázdninové obdobia sa medzi rodičmi striedajú.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

V manželskom konaní o rozluke alebo rozvode dohodou je príslušný súd prvého stupňa v mieste poslednej spoločnej domácnosti manželov alebo domácnosti ktoréhokoľvek z navrhovateľov.

V sporových manželských konaniach je príslušným súdom súd prvého stupňa v mieste domácnosti manželov, pričom ak majú manželia pobyt v rôznych súdnych obvodoch, navrhovateľ si môže vybrať medzi súdom v mieste poslednej domácnosti manželov a súdom v mieste pobytu odporcu.

V konaniach, ktoré sa týkajú výlučne zverenia do osobnej starostlivosti o maloleté dieťa, výchovy a výživného na ne a v ktorých rodičia nie sú manželmi, je príslušným súd prvého stupňa v mieste posledného spoločného bydliska rodičov. Ak žijú v odlišných súdnych obvodoch, navrhovateľ si môže vybrať medzi súdom v mieste pobytu odporcu alebo súdom v mieste pobytu maloletého dieťaťa.

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

V týchto prípadoch sa uplatňujú tieto postupy:

– v prípadoch, keď existuje dohoda medzi účastníkmi, sa uplatňuje postup vzájomnej dohody stanovený v článku 777 Občianskeho súdneho poriadku na rozluke, rozvod a prijatie konečných opatrení v súvislosti s výchovou, osobnou starostlivosťou o maloleté dieťa a výživným naň, keď rodičia nie sú manželmi, – v prípadoch, keď neexistuje dohoda medzi účastníkmi, sa uplatňuje sporové konanie upravené článkami 770 a 774 Občianskeho súdneho poriadku, ktoré sa vzťahujú aj na rodinné konania a konania týkajúce sa maloletých detí, keď rodičia nie sú manželmi.

V naliehavých prípadoch možno požiadať o prijatie opatrení v rámci týchto postupov:

Predbežné opatrenia pred podaním návrhu na neplatnosť, rozluke alebo rozvod alebo v konaniach týkajúcich sa osobnej starostlivosti o maloleté dieťa, výchovy a výživného naň. Tento postup sa upravuje článkami 771 a 772 Občianskeho súdneho poriadku.

Výslovne sa stanovuje, že ak existujú dôvody na naliehavé opatrenia, možno ich s okamžitým účinkom prijať v prvom vydanom rozhodnutí.

Predbežné opatrenia vyplývajúce z prijatia návrhu v manželskom konaní alebo v konaní týkajúcom sa maloletých detí, tak ako v predchádzajúcich prípadoch. Tento postup sa upravuje článkom 773 Občianskeho súdneho poriadku.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Možno získať plnú alebo čiastočnú právnu pomoc za predpokladu predloženia dôkazu, že boli splnené požiadavky na nárok na právnu pomoc podľa zákona o právnej pomoci. (Pozri „Právna pomoc – Španielsko“.)

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Na to, aby bolo možné určiť, voči ktorým rozhodnutiam možno podať opravný prostriedok, je nutné rozlišovať jednotlivé rozhodnutia týkajúce sa otázok rodičovských práv a povinností, konkrétne:

Voči všetkým rozhodnutiam v sporových konaniach sa možno odvolať na provinčnom súde.

Voči rozhodnutiam v konaniach o dohode sa možno odvolať na provinčnom súde len vtedy, keď sa dohodlo opatrenie, ktoré nie je v súlade s podmienkami dohody o úprave.

Právne predpisy neobsahujú možnosť podania opravného prostriedku voči rozhodnutiam o dočasných predbežných opatreniach, dočasných opatreniach, ani voči rozhodnutiam o výkone rodičovskej authority.

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Ak sa súdne rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach neplní dobrovoľne, možno podať na súd prvého stupňa, ktorý ho vydal, návrh na výkon opatrenia alebo opatrení, ktoré neboli splnené.

Prítom je nutné identifikovať výrok alebo rozhodnutie, ktorých výkon sa žiada, a osobu, proti ktorej sa má výkon uskutočniť.

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Rozhodnutia o výkone rodičovských práv a povinností vydané v konaniach o manželských veciach týkajúcich sa dieťaťa z daného vzťahu v určitom členskom štáte, ktoré boli vykonateľné v tomto členskom štáte a boli oznámené, sa uznajú v Španielsku na žiadosť ktorejkoľvek zo zainteresovaných strán bez nutnosti konania, a to v súlade s ustanoveniami nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností.

O výkon sa musí požiadať prostredníctvom podania návrhu na výkon na súde v mieste, kde sa nachádza maloleté dieťa a kde sa žiada o výkon. K žiadosti musí byť priložená kópia rozhodnutia, o ktorého výkon sa žiada, pričom táto kópia musí spĺňať všetky požiadavky na pravosť v súlade so štandardizovaným tlačivom stanoveným v prílohe V. Vyžaduje sa prítomnosť právnik a zákonného zástupcu.

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Ak chce nejaká osoba v Španielsku namietať voči uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach prijatému iným členským štátom, dotknutá osoba musí podať návrh na súd prvého stupňa, ktorému bol podaný návrh na uznanie, a musí preukázať existenciu niektorého z dôvodov na neuznanie stanovených v nariadení č. 2201/2003.

Dôvody, ktoré možno uviesť:

rozhodnutie je v zjavnom rozpore s verejným poriadkom vzhľadom na najlepšie záujmy dieťaťa,

dieťa nemalo možnosť vyjadriť sa (neprípustný dôvod v naliehavých prípadoch),

ak bolo rozhodnutie vydané v neprítomnosti, nebola predložená alebo oznámená písomnosť, na základe ktorej sa konalo, pokiaľ sa nepreukáže, že rozhodnutie bolo prijaté,

ak účastník, ktorý namieta proti uznaniu a tvrdí, že rozhodnutie bráni výkonu rodičovských práv a povinností, nemal príležitosť vyjadriť sa,

alebo ak je nezlučiteľné s iným rozhodnutím, ktoré bolo vydané neskôr.

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

Rozhodným právom je právo obvyklého miesta pobytu maloletého dieťaťa v súlade s Haagským dohovorom o ochrane dieťaťa z r. 1996.

Posledná aktualizácia: 05/04/2019

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

Rodičovské práva a povinnosti - Chorvátsko

1 Čo v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

Rodičovské práva a povinnosti sú zodpovednosť, povinnosti a práva rodičov na ochranu a podporu osobných a majetkových práv, ako aj záujmu dieťaťa. Rodičia sú povinní poskytovať rodičovskú starostlivosť v súlade s vývojovými potrebami a schopnosťami dieťaťa. Rodič sa nemôže vzdať svojho práva na rodičovskú starostlivosť. Rodičia sú povinní diskutovať o jednotlivých aspektoch rodičovskej starostlivosti a dohodnúť sa na nich s dieťaťom s ohľadom na jeho vek a vyspelosť.

Rodičovská starostlivosť zahŕňa právo a povinnosť chrániť osobné práva dieťaťa na zdravie, vývoj, starostlivosť a ochranu, výchovu a vzdelávanie, styk s rodičom, voľbu miesta pobytu, ako aj právo a povinnosť spravovať majetok dieťaťa. Rodičovská starostlivosť zahŕňa aj právo a povinnosť zastupovať osobné a majetkové práva a záujmy dieťaťa.

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Rodičia majú právo a povinnosť poskytovať rovnakú, spoločnú a dohodnutú rodičovskú starostlivosť. Keď rodičia spolu trvalo nežijú, sú povinní sa dohodnúť na úprave rodičovskej starostlivosti vypracovaním plánu spoločnej rodičovskej starostlivosti. Spoločnú rodičovskú starostlivosť môže upraviť aj súd v súdnom rozhodnutí založenom na dohode rodičov o všetkých podstatných otázkach týkajúcich sa plánu spoločnej rodičovskej starostlivosti. Pri poskytovaní spoločnej rodičovskej starostlivosti sa musia rodičia snažiť vyriešiť všetky otázky dohodou.

Jeden z rodičov môže poskytovať rodičovskú starostlivosť samostatne v plnom rozsahu, čiastočne alebo v rozsahu potrebnom na rozhodnutie o konkrétnej dôležitej otázke týkajúcej sa dieťaťa. V uvedených situáciách je možné obmedziť právo druhého rodiča poskytovať rodičovskú starostlivosť iba na základe súdneho rozhodnutia so zohľadnením záujmu dieťaťa. Ak rodičia poskytovali pred smrťou jedného z rodičov spoločnú rodičovskú starostlivosť, pozostalý rodič musí poskytovať rodičovskú starostlivosť samostatne bez súdneho rozhodnutia, ak druhý rodič zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho. Jeden z rodičov môže poskytovať rodičovskú starostlivosť samostatne na základe súdneho rozhodnutia na tento účel, ak sa rodičia počas súdneho konania nedohodli na pláne spoločnej rodičovskej starostlivosti alebo alternatívnom riešení. V takomto prípade je súd povinný uprednostniť rodiča, ktorý preukáže ohotu spolupracovať a dosiahnuť dohodu o spoločnej rodičovskej starostlivosti.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

V prípade, ak je rodič maloletá osoba alebo osoba pozbavená právnej spôsobilosti v určitej oblasti rodičovskej starostlivosti, výkon jeho rodičovskej starostlivosti sa pozastaví z dôvodu právnych prekážok. Počas platnosti pozastavenia výkonu rodičovskej starostlivosti môže uvedený rodič vykonávať každodennú starostlivosť samostatne, spoločne s druhým rodičom dieťaťa alebo spolu s poručníkom vymenovaným v súlade s ustanoveniami zákona o rodine (*Obiteljski zakon*) o vymenovaní poručníka. Uvedený rodič nemôže zastupovať dieťa, a ak je pozbavený svojej právnej spôsobilosti, nemôže zastupovať dieťa v oblasti, v ktorej je pozbavený právnej spôsobilosti. Dieťa bude zastupovať druhý rodič alebo poručník, ktorý je povinný rešpektovať želania prvého rodiča.

Ak rodičia dieťaťa alebo jeden z rodičov a poručník nesúhlasia so zastupovaním v súvislosti s dôležitými rozhodnutiami týkajúcimi sa dieťaťa, súd na návrh dieťaťa, jedného z rodičov alebo poručníka vydá rozhodnutie v nesporovom konaní o tom, kto zastupuje dieťa v príslušnej záležitosti.

Na návrh dieťaťa, jedného z rodičov alebo strediska sociálnej starostlivosti vydá súd v nesporovom konaní rozhodnutie o pozastavení výkonu rodičovskej starostlivosti (pozastavenie výkonu rodičovskej starostlivosti z dôvodu skutočných prekážok), ak je jeden z rodičov neprítomný alebo má bydlisko na neznámej adrese alebo ak je z objektívnych dôvodov pre jedného z rodičov nemožné poskytovať rodičovskú starostlivosť počas dlhšieho obdobia. Príslušný rodič nesmie poskytovať rodičovskú starostlivosť počas obdobia, v ktorom je výkon jeho rodičovskej starostlivosti pozastavený z uvedených dôvodov. Počas tohto obdobia pozastavenia výkonu starostlivosti bude rodičovskú starostlivosť poskytovať druhý rodič samostatne alebo sa dieťa umiestni do náhradnej starostlivosti podľa ustanovení zákona o rodine. Na návrh dieťaťa, rodiča, ktorého výkon rodičovskej starostlivosti bol pozastavený, alebo strediska sociálnej starostlivosti o deti rozhodne súd v nesporovom konaní o ukončení pozastavenia výkonu rodičovskej starostlivosti na základe skutočných prekážok, ak už neexistujú dôvody, na základe ktorých bolo uložené pozastavenie.

Ak rodičia vykonávajú spoločnú rodičovskú starostlivosť a jeden z nich zomrie, pozostalý rodič bude ďalej poskytovať rodičovskú starostlivosť samostatne. Ak zomrie rodič, ktorý poskytoval rodičovskú starostlivosť samostatne, súd na návrh dieťaťa, pozostalého rodiča alebo strediska sociálnej starostlivosti o deti rozhodne v nesporovom konaní o zverení rodičovskej starostlivosti pozostalému rodičovi, ak sa domnieva, že to je to v záujme dieťaťa. Ak zomrú obidvaja rodičia, stredisko sociálnej starostlivosti o deti umiestni dieťa do náhradnej starostlivosti. Rodič, ktorý poskytuje rodičovskú starostlivosť môže počas svojho života prostredníctvom závetu alebo notárskej zápisnice [označovanej v chorvátčine ako „anticipirana naredba“ („predbežné rozhodnutie/nariadenie“)] určiť osobu, o ktorej sa domnieva, že poskytne dieťaťu najlepšiu starostlivosť v prípade jeho úmrtia. Ak sa v prípade úmrtia rodiča pre dieťa vymenuje poručník, zohľadní sa názor dieťaťa a vôľa pozostalého rodiča, pokiaľ sa nepredpokladá, že zohľadnenie týchto želaní by nebolo v záujme dieťaťa.

Podľa článku 224 zákona o rodine sa dieťa umiestni do náhradnej starostlivosti, ak jeho rodičia zomreli, zmizli, nie sú známi alebo sa zdržiavajú na neznámej adrese najmenej jeden mesiac; ak jeho rodičia boli zbavení práva na rodičovskú starostlivosť; ak jeho rodičia, ktorí boli zbavení právnej spôsobilosti v oblasti, ktorá im bráni v poskytovaní rodičovskej starostlivosti, nezverili dieťa osobe, ktorá spĺňa kritéria pre poručníka, alebo ak jeho rodičia súhlasili s osvojením dieťaťa. Podľa článku 225 zákona o rodine stredisko sociálnej starostlivosti o deti rozhodne o umiestnení dieťaťa do náhradnej starostlivosti a o vymenovaní poručníka. Stredisko sociálnej starostlivosti o deti môže zveriť dieťa do každodennej starostlivosti poručníka, inej osoby, pestúnskej rodiny, domova pre opustené deti alebo do starostlivosti právnickej osoby vykonávajúcej činnosti sociálnej starostlivosti, pokiaľ nie je v zákone o rodine stanovené inak.

Ak sa zistí, že boli porušené práva a záujem dieťaťa alebo že boli ohrozené práva, záujem a vývoj dieťaťa, prijímajú sa opatrenia na ochranu osobných práv a záujmu dieťaťa na základe odborného posúdenia. Práva dieťaťa sa považujú za ohrozené, ak je starostlivosť o dieťa nedostatočná, ak má dieťa psychosociálne ťažkosti (ktoré sa prejavujú v jeho správaní, emocionálnych problémoch, problémoch v škole alebo iných problémoch týkajúcich sa jeho dospievania) alebo ak je pravdepodobné, že nastanú uvedené okolnosti.

Na ochranu práv a záujmu dieťaťa môže stredisko sociálnej starostlivosti:

1. prijať naliehavé opatrenia na oddelenie dieťaťa a poskytnutie ubytovania pre dieťa mimo bydliska rodiny;
2. upozorniť na chyby alebo opomenutia v poskytovaní rodičovskej starostlivosti;
3. zariadiť, aby sa rodičom poskytla odborná pomoc a podpora týkajúca sa rodičovskej starostlivosti; a
4. zariadiť, aby sa rodičom poskytla intenzívna odborná podpora a dohľad nad rodičovskou starostlivosťou, ktorú poskytujú.

Na ochranu osobných práv a záujmu dieťaťa môže súd:

1. dočasne zveriť dieťa do starostlivosti inej osoby, pestúnskej rodiny alebo inštitúcie sociálnej starostlivosti;
2. vydať zákaz priblíženia;
3. odňať rodičom ich právo bývať s dieťaťom v spoločnej domácnosti a zveriť dieťa do každodennej starostlivosti inej osoby, pestúnskej rodiny alebo inštitúcie sociálnej starostlivosti;

4. poskytnúť pomoc pri výchove dieťaťa, ak má problémy so správaním tým, že ho zverí pestúnskej rodine alebo inštitúcii sociálnej starostlivosti; alebo
5. zbaviť rodičov ich práva na poskytovanie rodičovskej starostlivosti.

Ako súčasť opatrení na ochranu práv a záujmu dieťaťa obsahuje zákon o rodine ustanovenia, ktorými sa upravuje poskytovanie dočasného ubytovania pre dieťa alebo dočasné umiestnenie dieťaťa do starostlivosti inej osoby, pozbavenie rodičov ich práva bývať v spoločnom domove s dieťaťom atď.

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

Otázky týkajúce sa rodičovských práv a povinností je možné riešiť vypracovaním plánu spoločnej rodičovskej starostlivosti alebo rozhodnutím súdu.

Plán spoločnej rodičovskej starostlivosti je písomná dohoda medzi rodičmi, v ktorej sa upravujú spôsoby poskytovania spoločnej rodičovskej starostlivosti v prípade, že rodičia dieťaťa nežijú ako rodina na trvalom základe.

V pláne spoločnej rodičovskej starostlivosti musí byť uvedené:

1. miesto a adresa bydliska dieťaťa;
2. čas, ktorý dieťa stráví s každým rodičom;
3. spôsoby výmeny informácií o súhlase potrebnom pri prijímaní dôležitých rozhodnutí o dieťati a výmeny dôležitých informácií o dieťati;
4. výška vyživovacej povinnosti rodiča, s ktorým dieťa nemá spoločné bydlisko; a
5. spôsoby, akými sa budú riešiť budúce problémy.

Rodičia môžu vypracovať plán spoločnej rodičovskej starostlivosti samostatne alebo v rámci procesu povinného poradenstva alebo procesu mediácie v manželských veciach.

Ak sa rodičia nedohodnú na pláne spoločnej rodičovskej starostlivosti alebo ak ho súd zamietne, jeden z rodičov alebo dieťa môžu podať žalobu, aby sa vyriešili všetky otázky týkajúce sa rodiča, s ktorým dieťa bude bývať, spôsobov poskytovania rodičovskej starostlivosti, styku dieťaťa s druhým rodičom alebo výživného dieťaťa. V konaní o určení rodiča, s ktorým dieťa bude bývať, poskytovaní rodičovskej starostlivosti alebo styku dieťaťa s druhým rodičom nie je súd viazaný žiadnou žiadosťou účastníkov konania. Súd môže rozhodnúť o tom, s ktorým rodičom bude dieťa bývať, o spôsoboch, akým sa bude udržiavať styk dieťaťa s druhým rodičom, a o poskytovaní rodičovskej starostlivosti na základe dohody medzi rodičmi, ak sa domnieva, že dohoda je v záujme dieťaťa. Súd z úradnej moci určí rodiča, s ktorým bude dieťa bývať, rozhodne o spôsoboch poskytovania rodičovskej starostlivosti, styku dieťaťa s druhým rodičom a výživnom na dieťa v rozhodnutí, ktorým skonštatuje trvalý rozpad manželstva alebo jeho anulovanie alebo rozvod a v iných prípadoch, keď rodičia žijú oddelene, alebo rozhodnutím v prípade, že bolo materstvo alebo otcovstvo spochybnené, ak vydanie takéhoto rozhodnutia je možné a potrebné s ohľadom na výsledok súdneho konania a skutkové okolnosti prípadu.

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Ak má byť plán spoločnej rodičovskej starostlivosti vykonateľný, môže sa predložiť súdu v rámci nesporového konania, ktoré umožní súdu skontrolovať jeho obsah a schváliť alebo zamietnuť plán v súlade s ustanoveniami zákona o rodine. Plán spoločnej rodičovskej starostlivosti sa môže meniť v závislosti od veku a vyspelosti dieťaťa, alebo ak si to vyžadujú významne zmenené okolnosti. Ak sa plán spoločnej rodičovskej starostlivosti zmení, predloží sa súdu v rámci nesporového konania, aby mohol súd overiť jeho obsah a schváliť alebo zamietnuť zmeny.

Súd môže rozhodnúť o tom, s ktorým rodičom bude dieťa bývať, o spôsoboch udržiavania styku dieťaťa s druhým rodičom a o poskytovaní rodičovskej starostlivosti na základe dohody medzi rodičmi, ak sa domnieva, že dohoda je v záujme dieťaťa. Ak sa rodičia rozhodnú poskytovať spoločnú rodičovskú starostlivosť, v dohode sa musia upravovať všetky dôležité otázky z plánu spoločnej rodičovskej starostlivosti. Pokiaľ ide o opravné prostriedky alebo zmenu súdneho rozhodnutia, súdne rozhodnutie založené na dohode rodičov o poskytovaní spoločnej rodičovskej starostlivosti bude mať ten istý právny účinok ako plán spoločnej rodičovskej starostlivosti schválený súdom. Rozhodnutie o rodičovskej starostlivosti alebo styku dieťaťa s druhým rodičom nemusí obsahovať odôvodnenie, ak je založené na uvedenej dohode o poskytovaní spoločnej rodičovskej starostlivosti.

6 Ak rodičia nedospievajú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

Ak sa rodičia nedohodnú na pláne spoločnej rodičovskej starostlivosti, stredisko sociálnej starostlivosti ich povzbudí, aby sa pokúsili dosiahnuť dohodu v rámci procesu mediácie v manželských veciach, pokiaľ predmetná vec nepodlieha zákonným požiadavkám na mediáciu. Ak sa rodičia, ktorí sa chcú rozviesť, nedohodnú na pláne spoločnej rodičovskej starostlivosti, stredisko sociálnej starostlivosti im poradí, aby súd v rámci rozvodového konania začatého na návrh jedného z manželov z úradnej moci:

1. určil rodiča, s ktorým bude dieťaťa bývať, rozhodol o úprave rodičovskej starostlivosti, styku dieťaťa s druhým rodičom a výživnom na dieťa;
2. umožnil dieťaťu vyjadriť svoj názor podľa zákona o rodine; a
3. vymenoval osobitného poručníka pre dieťa v súlade s ustanoveniami zákona o rodine.

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Súd z úradnej moci v zmysle článku 413 zákona o rodine určí rodiča, s ktorým bude dieťa bývať, rozhodne o spôsoboch poskytovania rodičovskej starostlivosti, styku dieťaťa s druhým rodičom a výživnom na dieťa v rozhodnutí, v ktorom skonštatuje trvalý rozpad manželstva alebo jeho anulovanie alebo rozvedenie a v iných prípadoch, keď rodičia žijú oddelene, alebo rozhodnutím v prípade, že bolo materstvo alebo otcovstvo spochybnené, ak vydanie takéhoto rozhodnutia je možné a potrebné s ohľadom na výsledok súdneho konania a skutkových okolností prípadu. Súdom môže

1. obmedziť alebo zakázať styk dieťaťa s druhým rodičom;
2. rozhodnúť, že styk s dieťaťom bude prebiehať pod dohľadom odborníka;
3. určiť opatrenia na ochranu práv a záujmu dieťaťa, ak si to vyžadujú okolnosti prípadu; alebo
4. rozhodnúť o úprave styku s nevlastnou matkou alebo nevlastným otcom, ak spolu žili a starali sa o dieťa v čase, keď došlo k zániku manželstva.

Podľa článku 417 zákona o rodine v konaní, v ktorom sa má rozhodnúť o styku dieťaťa s druhým rodičom, je súd povinný informovať rodičov, že takýto styk má osobitný význam pre blaho dieťaťa, povzbudí rodičov, aby dospeli k dohode a zúčastnili sa na procese mediácie v manželských veciach s výnimkou prípadov, ktoré sa týkajú domáceho násillia, a ak sa rodičia nedohodnú, zabezpečiť, aby miesto, na ktorom má prebiehať styk dieťaťa s druhým rodičom, bolo vhodné pre dieťa so zohľadnením geografických a časových obmedzení druhého rodiča. Rozhodnutie súdu musí obsahovať podrobnosti o spôsobe, čase a mieste, na ktorom môže druhý rodič vyzdvihnúť a vrátiť dieťa, a v prípade potreby podrobnosti o nákladoch týkajúcich sa styku s dieťaťom. V odôvodnení rozhodnutia súd uvedie písomné upozornenie o právnych dôsledkoch nesplnenia povinnosti uľahčiť styk dieťaťa s druhým rodičom (vrátane pokuty, trestu odňatia slobody alebo rozhodnutia o zmene rozhodnutia o určení rodiča, s ktorým bude dieťa bývať).

Podľa článku 418 zákona o rodine môže súd v konaní o určení podrobností styku dieťaťa s druhým rodičom stanoviť jedno alebo viac opatrení na zabezpečenie výkonu rozhodnutia, ak má podozrenie, že rodič, s ktorým dieťa býva, pravdepodobne nedodrží rozhodnutie o styku s dieťaťom, konkrétne:

1. vymenovať osobu, ktorá pomôže pri výkone rozhodnutia alebo opatrení umožňujúcich styk dieťaťa s druhým rodičom; a
2. nariadiť rodičovi, s ktorým dieťa býva, aby zložil peňažnú zábezpeku. Pri stanovení takýchto opatrení súd zohľadní najmä to, ako sa rodič, s ktorým dieťa býva, správal v minulosti.

Podľa článku 419 zákona o rodine môže súd v konaní o určení styku dieťaťa s druhým rodičom stanoviť jedno alebo viac opatrení na zabezpečenie vrátenia dieťaťa alebo zabránenie rodičovi, ktorého styk s dieťaťom prebieha, aby dieťa uniesol (napr. nariadením rodičovi, ktorého styk s dieťaťom prebieha, aby odovzdal svoj cestovný pas, kým bude prebiehať styk s dieťaťom, súdu, ktorý stanovil opatrenie, nariadením rodičovi, ktorého styk s dieťaťom prebieha, aby

zložil peňažnú zábezpeku, uložením zákazu akéhokoľvek scudzenia alebo zaťaženia majetkových práv rodiča, ktorého styk s dieťaťom prebieha – podrobnosti o takomto zákaze sa zapíšu do verejných registrov, požiadanim rodiča, ktorého styk s dieťaťom prebieha, aby spolu s dieťaťom a v mieste, kde sa uskutočňuje styk rodiča s dieťaťom, pravidelne navštevoval oprávnený orgán, napríklad stredisko sociálnej starostlivosti, uložením zákazu toho, aby dieťa opustilo krajinu, kde sa uskutočňuje styk rodiča s dieťaťom, a zápisom podrobností o takomto zákaze do štátneho alebo medzinárodného informačného systému). Pri stanovení uvedených opatrení musí súd zohľadniť najmä to, ako sa v minulosti správal rodič, ktorého styk s dieťaťom prebieha.

Podľa článku 421 zákona o rodine rozhodnutie o určení rodičovskej starostlivosti alebo opatrení týkajúcich sa styku s dieťaťom nemusí obsahovať odôvodnenie, ak je rozhodnutie založené na dohode medzi rodičmi dosiahnutej v súlade s ustanoveniami zákona o rodine alebo ak bolo rozhodnutie vynesené ústne za prítomnosti všetkých účastníkov konania a všetci účastníci sa zaviazali, že nevyužijú právne prostriedky nápravy.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Podľa článku 99 zákona o rodine jeden z rodičov musí samostatne zastupovať dieťa v oblastiach rodičovskej starostlivosti, v ktorých má druhý rodič obmedzené právo poskytovať rodičovskú starostlivosť na základe ustanovení zákona o rodine alebo súdneho rozhodnutia

V článku 105 zákona o rodine je stanovené, že jeden z rodičov môže samostatne poskytovať rodičovskú starostlivosť v plnom rozsahu, čiastočne alebo v rozsahu potrebnom na rozhodnutie o konkrétnej dôležitej otázke týkajúcej sa dieťaťa. V uvedených situáciách je možné obmedziť právo druhého rodiča poskytovať rodičovskú starostlivosť iba na základe súdneho rozhodnutia so zohľadnením záujmu dieťaťa. Ak rodičia poskytovali pred smrťou jedného z rodičov spoločnú rodičovskú starostlivosť, pozostávajúci rodič musí poskytovať rodičovskú starostlivosť samostatne bez súdneho rozhodnutia, ak druhý rodič zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho. Pri rozhodovaní o výlučnej rodičovskej starostlivosti súd rozhodne o tom, či rodič, ktorému je priznaná rodičovská starostlivosť, by mal zastupovať dieťa v záležitostiach týkajúcich sa základných osobných práv dieťaťa samostatne alebo so súhlasom druhého rodiča, ako je uvedené v článku 100 zákona o rodine (zastupovanie dieťaťa v záležitostiach týkajúcich sa jeho základných osobných práv zastupovaním vo veci každej zmeny mena alebo adresy trvalého alebo prechodného bydliska dieťaťa alebo jeho slobody zvoliť si alebo zmeniť jeho náboženskú príslušnosť).

Podľa článku 110 zákona o rodine majú rodičia právo samostatne prijímať každodenné rozhodnutia týkajúce sa dieťaťa v čase, keď je dieťa s jedným z nich, bez ohľadu na to, či je rodičovská starostlivosť výlučná alebo spoločná. V naliehavých prípadoch, t. j. ak existuje bezprostredné ohrozenie dieťaťa, má jeden z rodičov právo rozhodnúť o prijatí akéhokoľvek potrebného opatrenia vzhľadom na záujem dieťaťa bez toho, aby musel požiadať o súhlas druhého rodiča.

Rodič o tom musí informovať druhého rodiča čo najskôr.

Rodičia sú povinní vymieňať si informácie o zdravotnom stave dieťaťa, dôslednosti jeho výchovy, ako aj informácie o školských a mimoškolských aktivitách dieťaťa bez ohľadu na to, či je rodičovská starostlivosť výlučná alebo spoločná. Akákoľvek výmena takýchto informácií musí byť rýchla, transparentná a zameraná výhradne na dieťa.

Ani jeden z rodičov nesmie zneužiť svoju povinnosť spolupracovať, aby kontroloval druhého rodiča.

Rodič, ktorému bolo obmedzené právo na poskytovanie rodičovskej starostlivosti v určitej oblasti, je okrem uvedeného podľa článku 112 zákona o rodine oprávnený udržiavať styk s dieťaťom, prijímať každodenné rozhodnutia týkajúce sa dieťaťa, prijať naliehavé opatrenia v prípade bezprostredného ohrozenia dieťaťa a získať informácie o dôležitých okolnostiach týkajúcich sa osobných práv dieťaťa. Tieto práva je možné obmedziť alebo odňať iba na základe súdneho rozhodnutia, ak je obmedzenie alebo odňatie potrebné na ochranu záujmu dieťaťa. Rodič, ktorý neposkytuje rodičovskú starostlivosť dieťaťu, má právo vyžiadať od druhého rodiča informácie o dôležitých okolnostiach týkajúcich sa osobných práv dieťaťa, ak má na tom oprávnený záujem, v rozsahu, v akom takéto konanie nie je v rozpore so záujmom dieťaťa. V prípade sporu rozhodne súd v nesporovom konaní na návrh dieťaťa alebo jedného z rodičov, aby sa zabezpečila ochrana záujmu dieťaťa.

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverené do opatery obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

Ak majú rodičia spoločnú rodičovskú starostlivosť, podľa článku 108 zákona o rodine sú povinní na základe dohody prijímať všetky dôležité rozhodnutia týkajúce sa dieťaťa a poskytovať súhlas. Dôležité rozhodnutia týkajúce sa dieťaťa súvisia so zastupovaním dieťaťa v záležitostiach týkajúcich sa jeho základných osobných práv a zastupovaním v záležitostiach týkajúcich sa hodnotného majetku a majetkových práv dieťaťa. Rozhodnutia, ktoré sú dôležité pre dieťa, môžu mať takisto formu iných rozhodnutí, ktoré by mohli významne ovplyvniť život dieťaťa, napríklad tých, ktoré sa týkajú styku dieťaťa s osobami, ktoré sú mu blízke, mimoriadnych lekárskeho zákrokov alebo ošetrovaní a slobody dieťaťa pri výbere školy. Všetky takéto rozhodnutia sú platné za predpokladu, že s nimi súhlasí druhý rodič. Vo výnimočných prípadoch, napr. pri naliehavom lekárskom zákroku, sa uplatnia osobitné právne predpisy upravujúce ochranu práv pacienta. Článok 100 zákona o rodine obsahuje ustanovenia o zastupovaní dieťaťa v záležitostiach týkajúcich sa jeho základných osobných práv (v prípade každej zmeny mena dieťaťa, adresy trvalého alebo prechodného bydliska alebo jeho slobody zvoliť si alebo zmeniť svoju náboženskú príslušnosť). Zastupovanie v záležitostiach týkajúcich sa základných osobných práv dieťaťa sa považuje za platné, ak rodič, ktorý zastupuje dieťa, získal písomný súhlas druhého rodiča oprávneného zastupovať dieťa. V prípadoch stanovených v zákone sa takýto súhlas nevyžaduje, ak rodič, s ktorým dieťa býva, získal súhlas strediska sociálnej starostlivosti. Ak rodič, ktorý zastupuje dieťa, nedokáže získať písomný súhlas, súd rozhodne v nesporovom konaní na návrh dieťaťa alebo jedného z rodičov o tom, ktorý z rodičov bude zastupovať dieťa v danej záležitosti, aby sa ochránil jeho záujem. Článok 101 zákona o rodine obsahuje ustanovenia o zastupovaní v záležitostiach týkajúcich sa hodnotného majetku dieťaťa alebo jeho majetkových práv. Ak sa rodičia oprávnení zastupovať dieťa nedohodnú na rozhodnutiach, ktoré sú dôležité pre dieťa, podľa článku 109 zákona o rodine súd v nesporovom konaní na návrh dieťaťa alebo jedného z rodičov rozhodne o tom, ktorý z rodičov bude zastupovať dieťa v danej záležitosti. Ak sa dôležité rozhodnutie týka osobných práv dieťaťa, rodičia sú povinní zúčastniť sa na procese povinného poradenstva.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

Návrhy a žaloby sa podávajú na miestne príslušný mestský súd.

Podľa článku 34 zákona o občianskom súdnom konaní (*Zakon o parničnom postupku*) mestské sudy vždy rozhodujú na prvom stupni v týchto sporoch: o tom, či je manželstvo trvalo rozvrátené alebo či sa manželstvo anuluje a manželia rozvedú; sporoch o určení alebo spochybnení otcovstva alebo materstva; sporoch o určení rodiča, s ktorým dieťa bude bývať, a tých, ktoré sa týkajú rodičovskej starostlivosti, keď prebieha súbežné konanie na určenie toho, či je manželstvo trvalo rozvrátené, či sa zruší alebo rozvedie.

V súlade so zákonom o rodine sa pred podaním návrhu na rozvod manželstva manželov, ktorí zabezpečujú spoločnú starostlivosť o maloleté dieťa, alebo pred začatím iných právnych konaní týkajúcich sa rodičovskej starostlivosti a styku s dieťaťom musí uskutočniť povinné poradenstvo. Ustanovenia zákona o rodine týkajúce sa povinného poradenstva pred podaním návrhu na rozvod manželstva manželov, ktorí zabezpečujú spoločnú starostlivosť o maloleté dieťa, sa primerane uplatňujú na povinné poradenstvo uskutočnené pred podaním žaloby na určenie rodičovskej starostlivosti a styku dieťaťa s druhým rodičom, ak sa manželstvo/partnerstvo jeho rodičov trvalo rozpadlo. V zákone sa stanovujú prípady, keď sa povinné poradenstvo nevyužíva. Proces povinného poradenstva sa začne na žiadosť strany. Žiadosť sa podáva stredisku sociálnej starostlivosti písomne alebo ústne (vyhlásením, ktoré sa zapíše do registra). Službu povinného poradenstva poskytuje tím odborníkov zo strediska sociálnej starostlivosti príslušného podľa miesta, v ktorom má dieťa

adresu trvalého alebo prechodného bydliska, alebo miesta, v ktorom mali manželia alebo nemanželskí partneri poslednú spoločnú adresu trvalého alebo prechodného bydliska. Povinné poradenstvo je proces, ktorý zahŕňa osobnú účasť rodinných príslušníkov (zástupcovia sa nemôžu zúčastniť). Po skončení procesu povinného poradenstva stredisko sociálnej starostlivosti pripraví správu, ktorá je platná šesť mesiacov odo dňa ukončenia poradenstva.

Pred tým, ako navrhovateľ podá návrh na rozvod manželstva, je povinná účasť na prvom stretnutí mediácie v manželských veciach.

V závislosti od druhu návrhu, ktorý sa podáva (manželský spor, spor o určenie alebo vyvrátenie materstva alebo otcovstva, spor o rodičovskej starostlivosti, spor o styku dieťaťa s rodičom, konanie o rozvode na základe vzájomného súhlasu alebo žiadosti o schválenie plánu spoločnej starostlivosti rodičov), musí navrhovateľ predložiť okrem iných dokumentov správu o povinnom poradenstve/dôkazy o účasti na prvom stretnutí mediácie v manželských veciach/plán spoločnej rodičovskej starostlivosti. Dokumenty, ktoré sa požadujú, závisia od návrhu, ktorý sa podáva.

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Vo všetkých konaniach týkajúcich sa záležitostí súvisiacich s dieťaťom musia príslušné orgány konať rýchlo a zároveň chrániť záujem dieťaťa.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Áno. Bezplatná právna pomoc je upravená v zákone o bezplatnej právnej pomoci (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) [*Narodne novine* (NN; Úradný vestník Chorvátskej republiky) č. 143/2013].

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Áno. Proti rozhodnutiu vydanému v prvom stupni môžu účastníci konania podať odvolanie do pätnástich dní odo dňa doručenia kópie rozhodnutia, pokiaľ v zákone o občianskom súdnom konaní nie je stanovená odlišná lehota. Odvolanie sa môže podať proti prvostupňovému rozhodnutiu vyplývajúcejmu z osobitných nesporných konaní upravených v zákone o rodine, pokiaľ v zákone nie je predpísané inak. Odvolanie sa musí podať v lehote pätnástich dní odo dňa doručenia rozhodnutia.

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Je potrebné sa obrátiť na miestne príslušný mestský súd. Každé konanie o výkone rozhodnutia sa uskutoční v súlade s ustanoveniami zákona o výkone súdnych rozhodnutí (*Ovršni zakon*), ale zákon o rodine obsahuje osobitné ustanovenia týkajúce sa výkonu rozhodnutia na zabezpečenie odovzdania dieťaťa a výkonu rozhodnutia na zabezpečenie úpravy styku dieťaťa s rodičom (články 509 – 525 zákona o rodine).

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Na uznanie rozhodnutia vydaného súdom iného štátu v súlade so zákonom o riešení konfliktov medzi chorvátskymi zákonmi a predpismi iných krajín týkajúcich sa niektorých vzťahov (*Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima*) (NN č. 53/91, 8/01) musíte podať návrh.

V Chorvátsku sa od 1. júla 2013 uplatňuje nariadenie Rady č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000. Kapitola III uvedeného nariadenia sa primerane uplatňuje na uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti rozsudkov o rodičovských právach a povinnostiach.

Žiadosť o uznanie alebo neuznanie, žiadosť o vyhlásenie vykonateľnosti a návrh na výkon rozhodnutia sa podávajú na miestne príslušný mestský súd. Návrhy a žiadosti sa podávajú na miestne príslušný mestský súd.

Na konania o uznávaní a výkone rozsudkov vydaných súdmi iných štátov sa vzťahujú ustanovenia nariadenia Rady č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000.

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Odvolania sa musia podať na mestský súd. O odvolaní rozhodne okresný súd.

Na odvolacie konanie sa vzťahujú ustanovenia nariadenia Rady č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000, a ustanovenia zákona o občianskom súdnom konaní.

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

V zmysle článku 40 zákona o riešení konfliktov medzi chorvátskymi zákonmi a predpismi iných krajín týkajúcich sa niektorých vzťahov je rozhodným právom pre vzťahy medzi rodičmi a deťmi právo štátu, ktorého sú rodičia a deti štátnymi príslušníkmi. Ak sú rodičia a deti štátnymi príslušníkmi rôznych krajín, uplatní sa právo krajiny, v ktorej majú všetci trvalé bydlisko. Ak sú rodičia a deti štátnymi príslušníkmi rôznych krajín a ak nemajú trvalé bydlisko v tej istej krajine, chorvátske právo sa uplatňuje v prípade, že dieťa alebo jeden z rodičov je chorvátsky štátny príslušník. Na vzťahy medzi rodičom a dieťaťom, ktoré nie sú upravené v uvedených ustanoveniach, sa vzťahuje právo štátu, ktorého je dieťa štátnym príslušníkom.

V Chorvátsku sa od 1. januára 2010 uplatňuje Haagsky dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa z roku 1996.

Pre viac informácií pozri:

Zákon o rodine (NN č. 103/15)

Exekučný zákon (NN č. 112/12, 25/13, 93/14)

Zákon o riešení konfliktov medzi chorvátskymi zákonmi a predpismi iných krajín týkajúcich sa niektorých vzťahov (NN č. 53/91, 88/01)

Zákon o bezplatnej právnej pomoci (NN č. 143/2013)

Zákon o vykonávaní nariadenia Rady č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (NN č. 127/2013)

Nariadenie Rady č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000.

Posledná aktualizácia: 18/07/2019

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

Rodičovské práva a povinnosti - Taliansko

1 Čo v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

V talianskom právnom poriadku bol pojem „rodičovská právomoc“ (*potestà genitoriale*) nahradený pojmom „rodičovské práva a povinnosti“ (*responsabilità genitoriale*) zákonom o reforme rodičovstva (zákon č. 219/2012) a legislatívnym dekrétom č. 154/2013, ktorého ustanovenia nadobudli účinnosť 7. februára 2014.

Rodičovské práva a povinnosti predstavujú povinnosť živiť, vychovávať, vzdelávať deti a zabezpečovať pre ne morálnu podporu s náležitým ohľadom na ich schopnosti, záľuby a ambície.

Deti majú aj právo udržiavať vyvážený a stály vzťah s obidvomi rodičmi, majú právo na starostlivosť, výchovu, vzdelanie a morálnu podporu každého z nich a na udržiavanie zmysluplných vzťahov s predkami a príbuznými každého z rodičov.

Samotné deti majú aj povinnosti: rešpektovať svojich rodičov a zohrávať úlohu v udržiavaní rodiny, pokiaľ v nej žijú.

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Rodičovské práva a povinnosti vznikajú na základe zákona, keď sa rodičia zosobášia. V tomto prípade majú obidvaja rodičia rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom.

Ak rodičia nie sú spolu zosobášení, rodičovské práva a povinnosti má rodič, ktorý dieťa uzná. Ak obidvaja rodičia dieťa uznajú, obidvaja majú a vykonávajú rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu, ako keby boli zosobášení. Ak rodičia nie sú zosobášení a neuznajú dieťa v rovnakom čase, druhé uznanie sa nemôže vykonať bez súhlasu rodiča, ktorý už dieťa uznal.

Rodičovské práva a povinnosti musia vykonávať rodičia na základe spoločnej dohody, pričom zohľadňujú schopnosti, prirodzené záujmy a ambície dieťaťa. Rodičia musia na základe spoločnej dohody najmä stanoviť obvyklý pobyt dieťaťa.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

Ak dieťaťu dočasne chýba vhodné rodinné prostredie, zabezpečí sa pestúnska starostlivosť o dieťa inou rodinou.

Keď rodičia nepreukazujú dostatočnú schopnosť starať sa o výchovu svojich detí, napríklad keď sú mimoriadne konfliktní, súd často udelí právo starostlivosti sociálnym službám v mieste bydliska rodiny. Zvyčajne to zahŕňa obmedzenie výkonu rodičovských práv a povinností: rozhodnutia týkajúce sa zdravia, vzdelania a výchovy dieťaťa zvyčajne preberajú sociálne služby v mieste bydliska rodiny. V takýchto prípadoch dieťa často naďalej žije so svojimi rodičmi alebo s jedným z nich. V najvážnejších prípadoch súd nariadi odobratie dieťaťa z rodinného domova.

Ak rodič poruší alebo zanedbá svoje povinnosti alebo zneužíva súvisiace právomoci, čo vedie k vážnej ujme dieťaťa, súd môže nariadiť odobratie rodičovských práv a povinností daného rodiča.

Ak sú obidvaja rodičia mŕtvi, boli im odobraté rodičovské práva a povinnosti alebo sú z akéhokoľvek dôvodu neschopní vykonávať rodičovské práva a povinnosti, vymenuje sa poručník. Poručník sa stará o dieťa, zastupuje ho vo všetkých občianskoprávných konaniach a spravuje majetok dieťaťa. V Občianskom zákonníku je stanovená aj možnosť, že súd môže vymenovať osobitného poručníka, keď sú obidvaja rodičia spoločne neschopní alebo neochotní – alebo keď je rodič, ktorý sám vykonáva rodičovské práva a povinnosti, neschopný alebo neochotný – vykonať jeden alebo viacero úkonov v záujme dieťaťa mimo rozsahu bežnej administratívy. V takýchto prípadoch je tieto konkrétne úkony oprávnený vykonať osobitný poručník.

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

Rodičovské práva a povinnosti obidvoch rodičov sa nekončia rozlukou, zánikom, skončením občianskoprávných účinkov, anulovaním manželstva ani jeho vyhlásením za neplatné.

Zvyčajná forma starostlivosti, pri ktorej je možné zabezpečiť spoločné rodičovstvo, je spoločná starostlivosť, keď rodičovské práva a povinnosti vykonávajú obidvaja rodičia.

Rozhodnutia, ktoré sú pre dieťa najvýznamnejšie, týkajúce sa vzdelávania, výchovy, zdravia a voľby obvyklého pobytu dieťaťa sa prijímajú na základe vzájomnej dohody partnerov a v záujme dieťaťa, pričom sa zohľadňujú jeho schopnosti, prirodzené záľuby a ambície; naopak, v prípade bežných administratívnych záležitostí môžu rodičia svoje rodičovské práva a povinnosti vykonávať oddelene (článok 337b Občianskeho zákonníka).

Spoločná osobná starostlivosť nemusí nutne znamenať, že čas dieťaťa je rozdelený medzi obidvomi rodičmi rovnako. Zvyčajne sa v rozhodnutí o rozluke alebo rozvode určí, ktorý rodič je spolubyvajúci – t. j. rodič, s ktorým dieťa trvalo žije – a potom sa stanovujú podmienky, za ktorých môže nespolubyvajúci rodič tráviť čas s dieťaťom. Takisto je možné, aby sa čas, ktorý deti trávia v spoločnej domácnosti s každým z rodičov, rozdelil rovnako, ak rodičia žijú blízko seba a vedú podobný životný štýl, pokiaľ takéto usporiadanie nebude mať negatívny vplyv na sociálny alebo školský život detí.

Ak však spoločná osobná starostlivosť nie je v súlade so záujmom dieťaťa, sudca môže na základe odôvodneného rozhodnutia právo starostlivosti udeliť len jednému rodičovi (článok 337c Občianskeho zákonníka).

Najbežnejšie prípady, v ktorých sa udeľuje právo starostlivosti len jednému rodičovi, sú: 1. ak jeden z rodičov predstavuje riziko pre fyzickú a psychologickú pohodu dieťaťa (násilný rodič, rodič so závažným zápisom v registri trestov, rodič, ktorý je závislý od drog alebo alkoholik); 2. ak je rodič neschopný morálne a materiálne podporovať dieťa alebo neprejavuje o dieťa žiadny záujem; 3. ak rodič znevažuje druhého rodiča pred dieťaťom; 4. ak je nepriateľstvo medzi rodičmi také hlboké, že môže narušiť pohodu dieťaťa a jeho psychofyzický vývoj.

V prípade, že sa právo starostlivosti udeľí len jednému rodičovi, vykonáva rodičovské práva a povinnosti len rodič s právom starostlivosti, ale rozhodnutia, ktoré sú pre dieťa zásadné, musia prijímať obidvaja rodičia, pokiaľ nie je stanovené inak z dôvodu osobitne závažných okolností, napríklad násilného alebo škodlivého správania (článok 337c Občianskeho zákonníka).

Rodič, ktorý nevykonáva rodičovské práva a povinnosti, má právo a povinnosť monitorovať vzdelávanie, výchovu a životné podmienky dieťaťa (posledný odsek článku 316).

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Dohoda medzi rodičmi o tom, ako budú vykonávať rodičovské práva a povinnosti po ich rozluke, sa musí predložiť miestne príslušnému súdu, ktorý potom overí, či dohoda zaručí práva a pohodu dieťaťa; ak áno, súd ju schváli.

Ak sa zosobášený pár s deťmi, ktoré sú maloleté, chce odlúčiť alebo rozviesť a dosiahol aj dohodu o práve starostlivosti o deti a výkone rodičovských práv a povinností, môže si vybrať medzi dvomi riešeniami:

a) môže súdu predložiť spoločný návrh a nechať si schváliť svoju dohodu;

b) môže využiť možnosť rokovania s pomocou právnik (článok 6 legislatívneho dekrétu č. 132/2014): predstavujú dohodu, na základe ktorej strany sa strany dohodnú, že budú v dobrej viere a spravodlivo spolupracovať s cieľom priateľsky vyriešiť spor týkajúci sa ich rozluky a práva starostlivosti o deti.

Ak ide o deti, ktoré sú maloleté (ale aj o dospelé deti, ktoré sú nespôsobilé alebo majú vážne zdravotné postihnutie alebo nie sú hospodársky sebestačné), dohoda dosiahnutá v dôsledku rokovania s pomocou právnik sa musí do desiatich dní predložiť prokurátorovi na príslušnom súde, ktorý potom dohodu schváli, ak sa domnieva, že dohoda je v záujme detí. Ak sa však prokurátor domnieva, že dohoda nie je v záujme detí, do piatich dní ju predloží predsedovi súdu, ktorý určí v rámci nasledujúcich 30 dní dátum, na ktorý sa strany predvolajú, a koná bezodkladne.

Po schválení dohody je dohoda rovnocenná súdnym príkazom vydaným v súvislosti s rozlukou alebo rozvodom.

Ak rodičia nie sú zosobášení, možné je len prvé riešenie (t. j. dohoda schválená súdom).

6 Ak rodičia nedospjú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

Rodičia sa na vyriešenie akýchkoľvek otázok týkajúcich sa výkonu rodičovských práv a povinností môžu obrátiť na mediátora v manželských veciach. Cieľom mediácie nie je dosiahnuť zmierenie páru, ale umožniť dosiahnutie vzájomnej dohody o podmienkach výkonu rodičovských práv a povinností, čím sa zabráni akejkoľvek forme konfliktu a akýkoľvek konflikt sa zmierni. Všetky dosiahnuté spoločné riešenia však musia byť predložené súdu, ktorý posúdi, či sú v súlade so záujmom dieťaťa.

Ak spor pretrváva, bude sa riešiť na súde príslušnom pre konanie vo veciach rozluky, rozvodu a práva starostlivosti o dieťa.

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Treba rozlišovať medzi dvomi scenármi.

a) Ak sa rodičia nezhodnú v mimoriadne dôležitých otázkach, môžu spor riešiť na súde. V takýchto prípadoch súd najprv navrhne riešenia, ktoré najlepšie zodpovedajú záujmu dieťaťa a rodinnej jednotky. Ak spor pretrváva, súd udelí právomoc rozhodovať o konkrétnej otázke rodičovi, ak sa domnieva, že tak budú najlepšie zabezpečené záujmy dieťaťa.

b) Rodičia môžu na súd podať návrh, aby vydal rozhodnutie o práve starostlivosti o deti a o ich pobyte (zvyčajne, keď sa rodičia odlučujú). V takomto prípade súd rozhoduje:

o práve starostlivosti o deti, pričom vyberie predovšetkým riešenie spoločnej starostlivosti (t. j. obidvaja rodičia),

o časoch a podmienkach pobytu s každým z rodičov, sume výživného a všeobecne o príspevku každého z rodičov na výdavky súvisiace so starostlivosťou o deti, ich vzdelaním a výchovou.

Keďže najdôležitejšie rozhodnutia sa musia prijímať na základe spoločnej dohody, aj keď partneri žijú oddelene alebo sa rozvádajú, ak sa rodičia nezhodnú v jednotlivých otázkach, môžu spor postúpiť súdu, ako je vysvetlené v písmene a).

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Rodič, ktorému jedinému bolo udelené právo starostlivosti o deti, vykonáva rodičovské práva a povinnosti sám, ak súd nenariadi inak. Príslušný rodič môže najmä nezávisle prijímať aj nerutinné administratívne rozhodnutia.

Aj keď sa však právo starostlivosti udelí len jednému rodičovi, rozhodnutia slúžiace záujmu detí (týkajúce sa ich vzdelania, výchovy a zdravia) musia prijímať obidvaja rodičia, pokiaľ nie je v rozhodnutí o práve starostlivosti stanovené inak.

Vo všeobecnosti sudcovia rozhodnú, že súhlas rodiča bez práva starostlivosti nie je potrebný, keď je tento rodič neprítomný, ľahostajný, nedá sa s ním nadviazať kontakt alebo sa v minulosti správal násilne alebo hrubo.

Rodič bez práva starostlivosti o deti má právo a povinnosť monitorovať ich vzdelávanie, výchovu a životné podmienky a môže sa obrátiť na súd, keď sa domnieva, že prijaté rozhodnutia sú v rozpore so záujmami detí.

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverené do opatery obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

V prípade spoločnej osobnej starostlivosti rodičovské práva a povinnosti vykonávajú obidvaja rodičia, ktorí sa musia dohodnúť na smerovaní životov detí a musia spoločne prijímať rozhodnutia týkajúce sa vzdelania, výchovy, zdravia a voľby obvyklého miesta bydliska detí, pričom musia zabezpečiť, aby boli tieto rozhodnutia v záujme detí. V prípade bežných administratívnych rozhodnutí vykonávajú rodičia rodičovské práva a povinnosti oddelene počas príslušného obdobia, keď s nimi deti bývajú.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

Všeobecný súd (*Tribunale ordinario*) je príslušný pre všetky konania týkajúce sa práva starostlivosti o deti a súvisiacich otázok v oblasti rodičovských práv a povinností.

Ak sa spor týka odobratia alebo obmedzenia rodičovských práv a povinností alebo obnovenia rodičovských práv a povinností bez zahrnutia faktorov týkajúcich sa starostlivosti o deti, príslušný súd je súd pre neplnoletých (*Tribunale per i minorenni*).

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Ak je otázka týkajúca sa práva starostlivosti o deti a výkonu rodičovských práv a povinností vo vzťahu k deťom narodeným počas manželstva súčasťou sporu o rozluke alebo rozvode, prebieha konanie opísané v oddiele o [Rozvode](#).

Opatrenia týkajúce sa práva starostlivosti a výkonu rodičovských práv a povinností vo vzťahu k deťom narodeným mimo manželstva prijíma súd na neverejnom zasadnutí po tom, ako vyhladal súhrnné informácie a vypočul prokurátora a rodičov. V naliehavých prípadoch môže v záujme dieťaťa nariadiť dočasné opatrenia.

V obidvoch prípadoch môže súd nariadiť naliehavé dočasné opatrenia na ochranu detí. Konania sa líšia v závislosti od toho, či sa týkajú detí nezosobášených párov alebo zosobášených párov, ale všeobecný súd má právomoc v obidvoch prípadoch.

Ako vo všetkých konaniach týkajúcich sa detí, sudca vypočuje dieťa, ak má najmenej 12 rokov alebo v každom prípade je schopné úsudku.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Právnu pomoc možno získať na úhradu nákladov konaní o rozluke, rozvode a práve starostlivosti o dieťa alebo konaní na obmedzenie alebo odobratie rodičovských práv a povinností.

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Odvolať sa proti rozhodnutiam o rodičovských právach a povinnostiach možno podať odvolaciemu súdu (*Corte d'Appello* – súd druhého stupňa).

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Rozhodnutia súdu týkajúce sa rodičovských práv a povinností sú vykonateľné.

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom iného členského štátu EÚ sa uznáva automaticky. Podľa nariadenia (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 však môže akákoľvek zainteresovaná strana požiadať o rozsudok, ktorým sa rozhodnutie uzná alebo neuzná.

Na vykonanie rozhodnutia musí zainteresovaná strana predložiť odvolaciemu súdu s miestnou príslušnosťou návrh na výkon rozhodnutia. Po vyhlásení rozhodnutia za vykonateľné sa rozhodnutie vykoná za rovnakých podmienok, aké by platili, ak by bolo rozhodnutie prijaté v danom členskom štáte.

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Príslušný súdny orgán je odvolací súd s miestnou príslušnosťou (pokiaľ ide o miesto výkonu rozhodnutia v súlade s vnútroštátnymi pravidlami). Konanie má formu sporového konania, ktorého záverom je určovací rozsudok, proti ktorému možno podať odvolanie z právnych dôvodov (*ricorso per cassazione*).

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

Keďže Taliansko ratifikovalo Haagsky dohovor z roku 1996, uplatňujú sa ustanovenia tohto dohovoru. Takže nadobudnutie a zánik rodičovských práv a povinností, výkon rodičovských práv a povinností a odobratie alebo obmedzenie rodičovských práv a povinností sa riadia právom štátu obvyklého pobytu dieťaťa.

Posledná aktualizácia: 10/09/2019

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

Rodičovské práva a povinnosti - Cyprus

1 Čo v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

Pojem „rodičovské práva a povinnosti“ zahŕňa určenie mena dieťaťa, starostlivosť o dieťa, správu jeho majetku a zastupovanie dieťaťa v akejkoľvek záležitosti alebo právnom úkone, ktoré sa týkajú dieťaťa alebo jeho majetku. V praxi to zahŕňa všetky otázky týkajúce sa dieťaťa (ako jednotlivca) a jeho majetku.

Rodičovské práva a povinnosti sú povinnosti a práva rodičov, ktorí vykonávajú túto rodičovskú zodpovednosť spoločne. Pri výkone týchto práv a povinností sa musia zohľadňovať záujmy dieťaťa (oddiel 6 zákona 216/1990).

2 Kto má spravdla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu vykonávajú obidvaja rodičia spoločne.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

Áno, v takýchto prípadoch môže súd vymenovať poručníka s rodičovskými právami a povinnosťami (oddiel 18 ods. 2 zákona o vzťahoch medzi rodičmi a deťmi, zákona 216/1990).

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

V prípade rozvodu, alebo ak sa manželstvo zruší alebo vyhlási za neplatné, o otázke rodičovských práv a povinností rozhodne súd, ktorý môže priznať rodičovské práva a povinnosti jednému z dvoch rodičov alebo obidvom spoločne, alebo tretej osobe (oddiely 14 a 15 zákona 216/1990). Ak súd prizná rodičovské práva a povinnosti len jednému rodičovi, môže rozhodnúť aj o ďalších rodičovských právach na styk s dieťaťom so zohľadnením záujmov dieťaťa (oddiel 17 zákona 216/1990).

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Súd musí vydať príkaz, aby sa dohoda stala právne záväznou.

6 Ak rodičia nedospejú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

V súčasnosti neexistujú iné alternatívne spôsoby riešenia sporu než súdne konanie.

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Sudca môže upraviť akúkoľvek záležitosť týkajúcu sa dieťaťa vrátane otázky rodičovských práv a povinností, práva styku, vzdelávania, zdravia, správy majetku, mena, výživného, cestovania do zahraničia a únosu.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Nie, lebo existujú problémy, ako napríklad správa majetku dieťaťa, na ktoré sa nevzťahuje „starostlivosť“ v užšom zmysle.

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverený do opatery obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

V praxi spoločná osobná starostlivosť znamená, že rodičia musia spolu rozhodovať o otázkach týkajúcich sa ich dieťaťa. To zvyčajne znamená, že dieťa žije rovnako s obidvomi rodičmi.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

Príslušný súd je rodinný súd v okrese, v ktorom má maloletá osoba obvyklý pobyt. Konanie sa začne podaním návrhu na začatie konania bez miestoprisažného vyhlásenia. V tejto fáze sa nevyžaduje sprievodná dokumentácia.

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Žiadosť sa doručí druhej strane, ktorá sa požiada, aby sa dostavila pred súd v deň uvedený v žiadosti a vyjadrila svoj názor. V prípadoch týkajúcich sa dieťaťa neexistuje núdzový postup okrem prípadov únosu dieťaťa. Vzhľadom na ich povahu súdy dbajú na to, aby tieto prípady uprednostnili. Okrem toho sa na všetky tieto konania uplatňuje článok 6 Európskeho dohovoru o ľudských právach a článok 30 Ústavy Cyperskej republiky; v uvedených ustanoveniach je uvedené, že všetky konania pred súdom sa musia dokončiť v primeranom čase.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Áno, za predpokladu, že splníte kritériá stanovené v zákone a získate súdny príkaz v tejto záležitosti podľa zákona 165(I)/2002.

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Áno. Je možné podať odvolanie na odvolací rodinný súd.

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Súd, ktorý je príslušný na výkon rodičovských práv a povinností, je súd, ktorý vydal tento príkaz. Konanie sa začne na základe podania žiadosti prostredníctvom predvolaní bez miestoprisažného vyhlásenia použitím typu I formulára uvedeného v procesnom nariadení 2/90.

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Žiadosť o uznanie a výkon rozhodnutia musíte zaregistrovať v súlade s článkom 21 ods. 3 nariadenia (ES) č. 2201/2003. Žiadosť sa musí zaregistrovať na rodinnom súde v okrese, kde žije dieťa alebo kde žije odporca, ak dieťa žije v zahraničí.

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Príslušným súdom je rodinný súd v okrese, kde žije dieťa alebo kde žije odporca, ak dieťa žije v zahraničí.

Ak sa uvedená žiadosť doručí odporcovi, má právo sa dostaviť a zaregistrovať vyjadrenie k žalobe, ako je uvedené v zákone 121(I)/2000. Toto konanie patrí do rozsahu pôsobnosti nariadenia (ES) č. 2201/2003.

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

Uplatňuje sa právo Cyperskej republiky, a to najmä zákon 216/1990. Ak však ani jedna zo strán nežije na Cypre, v zákone č. 216/90 sa uvádza, že rodinné súdy Cyperskej republiky nie sú príslušné na prejednanie vecí.

Posledná aktualizácia: 15/10/2019

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

Rodičovské práva a povinnosti - Lotyšsko

1 Čo má v praxi znamenať právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

Dieťa zostáva v starostlivosti rodičov až do dosiahnutia plnoletosti.

Právo starostlivosti znamená právo a povinnosť rodičov starať sa o dieťa a jeho majetok a zastupovať dieťa v jeho osobných a majetkových vzťahoch.

Záujem o dieťa znamená opateru dieťaťa, dohľad nad dieťaťom a právo určovať miesto jeho bydliska.

Starostlivosť o dieťa znamená výživné, t. j. poskytovanie potravín, odevov, bývania a zdravotnej starostlivosti, opatery, vzdelávania a výchovy (zabezpečenie duševného a telesného rozvoja dieťaťa, zohľadnenie osobnosti, schopností a záujmov dieťaťa v maximálnej možnej miere a príprava dieťaťa na spoločensky užitočnú prácu).

Dohľad nad dieťaťom znamená starostlivosť o bezpečnosť dieťaťa a zabránenie akémukoľvek nebezpečenstvu od tretích strán. Právo určiť miesto bydliska dieťaťa znamená geografickú voľbu miesta bydliska a výber bývania.

Starostlivosť o majetok dieťaťa znamená správu a používanie majetku dieťaťa na jeho zachovanie a zvýšenie jeho hodnoty.

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Rodičia žijúci spoločne vykonávajú rodičovské práva a povinnosti spoločne. Ak sú rodičia odlúčení, pokračuje spoločná rodičovská starostlivosť. Starostlivosť o dieťa a dohľad nad ním vykonáva rodič, s ktorým dieťa žije. Rodičia robia spoločné rozhodnutia vo veciach, ktoré môžu mať významný vplyv na vývoj dieťaťa.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

Ak je zdravie alebo život dieťaťa ohrozené vinou rodiča (v dôsledku jeho úmyselného správania alebo neobstaranosti) alebo ak rodič porušuje práva dieťaťa, alebo nezabezpečuje starostlivosť o dieťa a dohľad nad ním a ohrozuje tak jeho fyzický, duševný alebo morálny vývoj, súd môže rodiča zbaviť práva starostlivosti.

Ak je jeden rodič zbavený práva osobnej starostlivosti, súd odovzdá dieťa do výhradnej osobnej starostlivosti druhého rodiča. Ak osobná starostlivosť vykonávaná druhým rodičom dieťa dostatočne nechráni pred nebezpečenstvom alebo ak sú obidvaja rodičia zbavení práva osobnej starostlivosti, súd rodinnému súdu uloží povinnosť zabezpečiť starostlivosť o dieťa mimo domova.

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

Ak sú rodičia odlúčení, pokračuje spoločná rodičovská starostlivosť. Starostlivosť o dieťa a dohľad nad ním vykonáva rodič, s ktorým dieťa žije. Rodičia robia spoločné rozhodnutia vo veciach, ktoré môžu mať významný vplyv na vývoj dieťaťa. Spory rodičov sa riešia na rodinnom súde, ak zákon nestanovuje inak. Spoločná rodičovská starostlivosť končí, keď sa udelí výhradná osobná starostlivosť jednému rodičovi na základe dohody medzi rodičmi alebo na základe súdneho rozhodnutia.

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Ak sa rodičia dohodnú na otázke rodičovských práv a povinností a dobrovoľne podľa toho konajú, nie je potrebné získať súhlas od akéhokoľvek orgánu alebo súdu.

6 Ak rodičia nedospejú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

V prípade sporu nezhody rieši rodinný súd. Ak rodinný súd nie je schopný vyriešiť nezhody medzi rodičmi alebo ak rozsudok rodinného súdu nie je vykonaný, rodičia podávajú odvolanie na okresný (alebo mestský obvodný) súd.

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Ak sa rodičia obrátia na súd, žiadajú o spoločnú osobnú starostlivosť alebo o samostatnú osobnú starostlivosť. Ak je to potrebné, sudca rozhodne aj o otázkach výživného, mieste bydliska atď. Rodič so samostatnou osobnou starostlivosťou vykonáva starostlivosť o dieťa, čo zahŕňa právo konať v mene detí v ich osobných a majetkových vzťahoch a právo určiť miesto pobytu dieťaťa. Každý rodič má povinnosť a právo udržiavať osobný vzťah a priamy kontakt s dieťaťom. Toto ustanovenie sa uplatňuje aj vtedy, ak je dieťa oddelené od rodiny alebo ak nežije s jedným alebo obidvoma rodičmi. Rodič, ktorý nežije s dieťaťom, má právo na informácie o ňom, najmä informácie o jeho vývoji, zdraví, akademických úspechoch, záujmoch a životných podmienkach. Rodičovský spor o právo osobnej starostlivosti by sa mal rozhodnúť vzhľadom na záujmy dieťaťa na stanovisko dieťaťa, ak ho vie vyjadriť.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Rodič, ktorý má samostatnú osobnú starostlivosť o dieťa, má všetky práva a povinnosti vyplývajúce z práva osobnej starostlivosti. Rodičia majú povinnosť podporovať svoje dieťa podľa svojich schopností a finančnej situácie. Táto povinnosť spočíva na otcovi a matke, kým dieťa nie je schopné zaopatríť sa samo. Povinnosť podporovať dieťa nekončí, ak je dieťa odlúčené od rodiny alebo ak nežije s jedným z rodičov.

Pri rozhodovaní o samostatnom práve osobnej starostlivosti súdy posudzujú okolnosti prípadu, ako napríklad to, s ktorým rodičom dieťa žije v okamihu podania návrhu a ktorý rodič vykonáva každodennú starostlivosť o dieťa. Dieťa má právo udržiavať osobné vzťahy a priame kontakty s ktorýmkoľvek rodičom (práva prístupu). Každý rodič má povinnosť a právo udržiavať osobné vzťahy a priame kontakty s dieťaťom. Rodič, ktorý nežije s dieťaťom, má právo na informácie o ňom, najmä na informácie o jeho vývoji, zdraví, akademických úspechoch, záujmoch a životných podmienkach. Udelenie práva samostatnej osobnej starostlivosti o dieťa jednému rodičovi neznamená, že druhý rodič je zbavený práva starostlivosti.

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverený do opatery obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

Ak sú deti v spoločnej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, obaja rodičia môžu konať v mene svojho dieťaťa v jeho osobných a majetkových vzťahoch. Rodičia spoločne rozhodujú o všetkých záležitostiach týkajúcich sa vývoja dieťaťa.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

Nároky vyplývajúce z práva osobnej starostlivosti a práva prístupu sa podávajú na súde v mieste bydliska dieťaťa. Pri nárokoch vyplývajúcich z práva osobnej starostlivosti a práva prístupu sa za miesto bydliska považuje registrované miesto bydliska jeho rodičov. Ak sa registrované miesta bydliska rodičov dieťaťa nachádzajú na rozdielnych administratívnych územiach, za miesto bydliska dieťaťa sa považuje registrované miesto bydliska rodiča, s ktorým dieťa žije. Ak rodičia dieťaťa alebo dieťa nemá registrované miesto bydliska, za bydlisko dieťaťa sa považuje miesto bydliska rodičov.

Nárok by sa mal podať podľa článku 128 Občianskeho súdneho poriadku. V súvislosti s dokumentmi, ktoré sa majú pripojiť k žalobe, sa uplatňuje článok 129 Občianskeho súdneho poriadku.

K nároku možno pripojiť aj stanovisko rodinného súdu.

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Súdne konanie v občianskoprávných veciach sa riadi ustanoveniami lotyšského Občianskeho súdneho poriadku. Veci súvisiace s ochranou práv a záujmov dieťaťa súdy posudzujú mimo poradia. Súd požiada rodinný súd o stanovisko vo veciach týkajúcich sa udelenia osobnej starostlivosti o dieťa, starostlivosti o dieťa a spôsobu výkonu práva prístupu a pozýva zástupcu, aby sa zúčastnil na súdnom pojednávaní a zistil názor dieťaťa, ak je dieťa schopné vyjadriť sa s ohľadom na jeho vek a stupeň zrelosti.

Súd posudzuje občianskoprávne veci na verejných zasadnutiach okrem prípadov týkajúcich sa napríklad práv osobnej starostlivosti a prístupu. Podobne môže súd vyhlásiť zasadnutie alebo jeho časť za neverejnú v záujme maloletých osôb na základe odôvodnenej žiadosti účastníkov veci alebo podľa uváženia súdu.

Strany majú právo podať na súde odôvodnenú žiadosť o rýchlejšie posúdenie prípadu. Súd následne preskúma túto odôvodnenú žiadosť.

Na žiadosť jednej zo strán sa môže v súdnom rozsudku uviesť, že rozsudky alebo ich časti týkajúce sa výživného na dieťa, práva osobnej starostlivosti a práva prístupu sú bezodkladne vykonateľné.

Na žiadosť jednej zo strán súd prijme rozhodnutie, v ktorom stanoví dočasné výživné na dieťa až do vynesenia rozsudku.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Osoby s nízkymi príjmami alebo odkázané osoby, ktorým bol takýto štatút priznaný v súlade s právnymi predpismi, a osoby, ktoré sa náhle dostali do takejto pozície a do finančnej situácie, ktorá im bráni chrániť svoje práva (z dôvodu prírodnej katastrofy, okolností vyššej moci alebo iných okolností, ktoré sú mimo kontroly osoby), alebo osoby, ktoré sú v úplnej starostlivosti štátu alebo obce (ďalej len „osobitná situácia“), majú právo požiadať o finančnú podporu na právnu pomoc.

Na základe odôvodnenej žiadosti súd alebo sudca posúdi finančnú situáciu jednotlivca a úplne alebo čiastočne ho oslobodí od platenia súdnych výdavkov do štátneho rozpočtu a pozastaví uložené platby súdnych výdavkov do štátneho rozpočtu alebo ich rozdelí do splátok.

V súlade s Občianskym súdnym poriadkom sú žiadatelia oslobodení od platenia súdnych výdavkov do štátneho rozpočtu za nároky súvisiace s vymáhaním výživného na dieťa.

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Rozhodnutie možno odvolať podľa všeobecného postupu, teda podaním odvolania (na krajskom súde) alebo kasačného odvolania (na najvyššom súde).

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Rozhodnutia súdu sa vykonávajú po nadobudnutí ich účinnosti alebo okamžite, ak sú okamžite vyhlásené za vykonateľné.

Súdne rozhodnutia presadzuje súdny úradník.

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Lotyšské súdy uznávajú a vykonávajú rozhodnutia zahraničných súdov.

Rozhodnutia zahraničných súdov sa uznávajú a vykonávajú podľa postupu stanoveného v Občianskom súdnym poriadku a v súlade s nariadením Rady (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000.

Žiadosť o vyhlásenie vykonateľnosti sa predkladá na posúdenie okresnému (alebo mestskému obvodnému) súdu v mieste trvalého bydliska osoby, proti ktorej sa navrhuje výkon rozhodnutia, alebo v mieste trvalého pobytu dieťaťa, ktorého sa vykonateľnosť týka. O rozhodnutí o vyhlásení vykonateľnosti alebo o rozhodnutí o zamietnutí vyhlásenia vykonateľnosti rozhoduje sudca podľa vlastného uváženia na základe predloženej žiadosti a pripojených dokumentov do 10 dní odo dňa podania žiadosti bez prizvania účastníkov konania.

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

V prípade uznania rozhodnutia zahraničného súdu môže byť okresnému súdu podaná samostatná sťažnosť proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa a proti rozhodnutiu okresného súdu o individuálnej sťažnosti sa možno odvolať pred senátom podaním individuálnej sťažnosti.

Účastník veci, ktorého registrované miesto bydliska alebo obvyklé miesto bydliska je v Lotyšsku, môže podať individuálnu sťažnosť do 30 dní od dátumu vydania kópie rozhodnutia, zatiaľ čo účastník prípadu, ktorého registrované miesto bydliska alebo obvyklé miesto bydliska nie je v Lotyšsku, môže takúto sťažnosť podať do 60 dní odo dňa, keď bola vydaná kópia rozhodnutia.

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

Lotyšsko je viazané Haagskym dohovorom z 19. októbra 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa a dvojstrannými dohodami o právnej pomoci uzavretými medzi Lotyšskou republikou a Ruskou federáciou, Ukrajinou, Bieloruskou republikou, Uzbekou republikou, Kirgizskou republikou a Moldavskou republikou.

Posledná aktualizácia: 09/07/2019

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

Rodičovské práva a povinnosti - Litva

1 Čo v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

Práva a povinnosti medzi deťmi a rodičmi sa upravujú v ustanoveniach časti IV zväzku III Občianskeho zákonníka Litovskej republiky (*Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas*, ďalej len „občiansky zákonník“). V článku 3.155 Občianskeho zákonníka sa stanovuje, že rodičia sa starajú o deti až do veku dosiahnutia

plnoletosti alebo do ich osamostatnenia. Rodičia majú právo a povinnosť vychovávať svoje deti a vzdelávať ich tak, aby boli čestné, starať sa o ich zdravie a, s prihliadnutím na ich fyzický a duševný stav, vytvárať priaznivé podmienky na ich úplný a harmonický rozvoj s cieľom pripraviť ich na nezávislý život v spoločnosti. V kapitole XI zväzku III Občianskeho zákonníka sa stanovujú rodičovské práva a povinnosti vo vzťahu k deťom a v kapitole XII majetkové práva a povinnosti medzi rodičmi a deťmi.

V článku 3.227 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa stanovuje, že osvojiteľia sa podľa zákona považujú za rodičov dieťaťa odo dňa nadobudnutia účinnosti súdneho rozsudku o osvojení okrem výnimočných prípadov uvedených v článku 3.222 ods. 4 Občianskeho zákonníka.

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Podľa článku 3.156 Občianskeho zákonníka majú otec a matka vo vzťahu k svojim deťom rovnaké práva a povinnosti. Rodičia majú rovnaké práva a povinnosti vo vzťahu k svojim deťom bez ohľadu na to, či sa dieťa narodilo manželskému páru, nezosobášenému páru, po rozvoде, po anulovaní manželstva alebo po rozluke.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

Ak rodičia nemôžu alebo nechcú vykonávať rodičovské práva a povinnosti vo vzťahu k svojim deťom, možno namiesto nich vymenovať inú osobu. Na tento účel sa v Občianskom zákonníku stanovuje inštitúcia poručníctva a opatrovníctva maloletých. Základné pravidlá, ktorými sa riadi umiestňovanie dieťaťa do dočasného alebo trvalého poručníctva alebo opatrovníctva sa stanovujú v článkoch 3.254 a 3.257.

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

Ak sa rodičia rozvedú, budúce rodičovské práva a povinnosti sa určujú podľa druhu rozvodu.

Ak manželstvo zanikne na základe vzájomnej dohody medzi manželmi, manželia sú povinní predložiť súdu dohodu o dôsledkoch zániku manželstva (rozdelenie majetku, výživné na deti atď.). V článku 3.53 ods. 3 Občianskeho zákonníka sa stanovuje, že pri vydaní rozhodnutia o rozvoде súd schváli dohodu o dôsledkoch zániku manželstva, v ktorej sa upravuje výživné pre maloleté deti a výživné medzi manželmi, bydlisko maloletých detí, účasť manželov na výchove ich detí a iné majetkové práva a povinnosti. Obsah tejto dohody je zahrnutý do rozsudku o rozvoде. Ak dôjde k významnej zmene okolností (choroba alebo pracovná neschopnosť jedného z bývalých manželov atď.), bývalí manželia alebo jeden z nich môžu požiadať súd o zmenu podmienok dohody o dôsledkoch zániku manželstva.

Ak manželstvo zanikne na základe žiadosti jedného z manželov, žiadosť musí byť predložená súdu a musí obsahovať informáciu o tom, ako bude žiadateľ plniť svoje povinnosti voči druhému manželovi a ich maloletým deťom. V rozhodnutí o rozvoде musí súd vyriešiť záležitosti týkajúce sa miesta bydliska a výživného pre maloleté deti, výživného pre jedného z manželov a rozdelenia spoločného vlastníctva manželov okrem prípadov, keď bol majetok rozdelený podľa vzájomnej dohody medzi nimi osvedčenej notárom (článok 3.59 Občianskeho zákonníka).

Rozvod z viny oboch manželov má rovnaké dôsledky ako zánik manželstva na základe vzájomnej dohody medzi manželmi (články 3.51 až 3.54 Občianskeho zákonníka). Na rozvodové konanie založené na vine jedného z manželov sa *mutatis mutandis* uplatní článok 3.59 Občianskeho zákonníka. V otázke rozluky môže jeden z manželov požiadať súd, aby určil oddelené miesto na život, ak už nemôže tolerovať život so svojím manželom, alebo ak sa spoločný život stal nemožný alebo ak by mohol vážne poškodiť záujmy maloletých detí v dôsledku osobitných okolností, ktoré nemusia závisieť od druhého manžela, alebo ak manželia už nemajú záujem žiť spoločne. Pri rozhodnutí o rozluke musí súd určiť manžela, s ktorým budú žiť deti, a vyriešiť otázky týkajúce sa výživného a účasti odlúčeného rodiča (otca alebo matky) na výchove detí. Oboja manželia môžu spoločne požiadať súd o schválenie ich rozluky, ak dosiahli dohodu o dôsledkoch ich rozluky, pokiaľ ide o miesto bydliska, výživné a vzdelávanie maloletých detí, rozdelenie ich majetku a vzájomné výživné. Ak sa manželia dohodli na dôsledkoch svojej rozluky, súd schváli dohodu za predpokladu, že je v súlade s verejným poriadkom a nepoškodzuje práva a oprávnené záujmy maloletých detí alebo jedného z manželov. Po schválení dohody ju súd začlení do rozsudku o právnej rozluke.

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formalities musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Ak rodičia žijú spoločne, dohoda o výživnom a forma výživného sa určuje vo vzájomnej dohode medzi nimi. Neexistuje osobitný vzor takejto dohody alebo postup na jej uzavretie. V článku 3.193 Občianskeho zákonníka sa stanovuje, že v prípade rozvodu na základe vzájomnej dohody (článok 3.51 Občianskeho zákonníka) alebo rozluky (článok 3.73 Občianskeho zákonníka) manželia uzatvoria dohodu, v ktorej sa stanovujú ich vzájomné povinnosti, pokiaľ ide o výživné pre ich maloleté deti, ako aj prostriedky, výška a forma tohto výživného. Dohoda musí byť schválená súdom (článok 3.53 Občianskeho zákonníka). Rodičia maloletých detí môžu takisto uzavrieť dohodu o výživnom pre svoje deti, ak sa ich rozvod zakladá na iných dôvodoch. Ak jeden z rodičov nedodrží dohodu o výživnom pre svoje maloleté deti schválenú súdom, druhý rodič nadobúda právo požiadať súd o vydanie exekučného príkazu.

6 Ak rodičia nedospejú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

Rodičia môžu využiť súdnu mediáciu ako alternatívny prostriedok na riešenie sporu bez využitia súdu. Súdna mediácia je dostupná na všetkých všeobecných súdoch. Súdna mediácia je bezplatná. Je to lacnejší a rýchlejší spôsob riešenia sporov. Treba poznamenať, že pri súdnej mediácii je zaručená dôvernosť a každá strana od nej môže bez udania dôvodu odstúpiť. Spor môže na súdnu mediáciu odporúčať sudca (komora), ktorý prejednáva občianskoprávnu vec, alebo ktorákoľvek strana sporu. Ďalšie informácie o mediácii a zoznam mediátorov nájdete na [webovom sídle litovských súdov](#).

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Ak sa rodičia obrátia na súd, sudca môže rozhodnúť o všetkých otázkach týkajúcich sa ich detí vrátane miesta bydliska, práv návštev a prístupu rodičov, výživného pre maloleté deti a o všetkých ďalších otázkach uvedených v žiadosti predloženej súdu.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Podľa článku 3.156 Občianskeho zákonníka majú otec a matka vo vzťahu k svojim deťom rovnaké práva a povinnosti. To platí bez ohľadu na to, či sa dieťa narodilo manželskému páru alebo nezosobášenému páru, po rozvoде, po anulovaní manželstva alebo po rozluke. Rodičia majú právo a povinnosť vychovávať svoje deti, zodpovedať za ich vzdelávanie a rozvoj, starať sa o ich zdravie a poskytovať im duchovné a morálne vedenie. Pri výkone týchto povinností majú práva rodičov prednosť pred právami iných osôb. Rodičia musia vytvoriť podmienky na to, aby ich deti navštevovali vzdelávacie inštitúcie až do dosiahnutia veku stanoveného zákonom.

Výhradné právo osobnej starostlivosti jedného rodiča možno určiť len v prípadoch, keď sú rodičovské práva a povinnosti druhého rodiča obmedzené. Ak si rodičia (otec alebo matka) neplnia svoje povinnosti výchovy detí, zneužívajú svoju rodičovskú autoritu, kruto s deťmi zaobchádzajú alebo na ne majú škodlivý vplyv v dôsledku nemorálneho správania, alebo ak sa o ne nestarajú, súd môže vydať rozsudok s cieľom dočasne alebo na neurčito obmedziť rodičovské práva a povinnosti (otca alebo matky). Pri takomto rozsudku súd zohľadní osobitné okolnosti, na ktorých je založená žiadosť o obmedzenie rodičovských práv a povinností. Rodičia si však zachovávajú právo kontaktu so svojím dieťaťom, pokiaľ to nie je v rozpore so záujmami dieťaťa. Ak sú rodičovské práva a povinnosti obmedzené na neurčito, dieťa môže byť osvojené bez výslovného súhlasu rodičov.

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverený do opatery obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

Rodičia po vzájomnej dohode rozhodujú o všetkých otázkach týkajúcich sa vzdelávania svojich detí a iných záležitostiach v rámci rodičovských práv a povinností. Ak sa nezhodnú, akýkoľvek spor vyrieši súd.

Otec, matka alebo rodičia (poručníci/opatrovníci) právne nespôsobilých maloletých rodičov môžu požiadať súd o rodičovský kontakt s dieťaťom alebo o účasť na vzdelávaní dieťaťa. Súd rozhoduje o tom, akým spôsobom sa pri rodičovskom kontakte odlúčeného otca alebo matky s dieťaťom zohľadnia záujmy dieťaťa a cieľom umožniť odlúčenému otcovi alebo matke maximálne zapojenie do vzdelávania dieťaťa. Minimálny kontakt s dieťaťom možno nariadiť iba v prípadoch, keď stály maximálny kontakt poškodzuje záujmy dieťaťa.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

Ak má osoba v úmysle podať žiadosť o určenie rodičovských práv a povinností, musí sa obrátiť na okresný súd. Formálne náležitosti, ktoré sa musia dodržať, a dokumenty, ktoré sa majú priložiť k žiadosti, závisia od požiadaviek uvedených v žiadosti a od práv a povinností, ktoré sú sporné alebo ktoré musia byť vyriešené alebo určené (pokiaľ ide o to, čoho sa rodičovské práva a povinnosti týkajú).

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Zásadné spory a otázky týkajúce sa rodičovských práv a povinností sa skúmajú v zjednodušenom postupe.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Dostupnosť bezplatnej právnej pomoci sa riadi ustanoveniami zákona o štátomgarantovanej právnej pomoci (*Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas*). Možnosť získať právnu pomoc garantovanú štátom závisí od finančnej situácie danej osoby.

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Áno, proti tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie na vyšší súd v súlade so všeobecnými pravidlami občianskeho súdneho konania.

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Rozhodnutie súdu vykonávajú súdni úradníci.

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností sa uplatňuje bez akéhokoľvek osobitného konania uznaním rozsudku vydaného súdom iného členského štátu EÚ v Litve. Toto nariadenie sa vzťahuje na všetky členské štáty EÚ s výnimkou Dánska.

Rozsudky o právach prístupu a rozsudky vyžadujúce návrat dieťaťa vydané súdmi členských štátov EÚ podliehajú výkonu v súlade s pravidlami uvedenými v časti VI Občianskeho súdneho poriadku Litovskej republiky (*Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas*, ďalej len „Občiansky súdny poriadok“).

Žiadosti o prevzatie právomoci od súdu cudzej krajiny a žiadosti o postúpenie právomoci na súd cudzej krajiny uvedené v článku 15 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 (a článkoch 8 a 9 Haagskeho dohovoru z 19. októbra 1996) posudzuje litovský odvolací súd (*Lietuvos apeliacinis teismas*).

Uvedené žiadosti sa posudzujú v súlade s postupom stanoveným v kapitole 39 Občianskeho súdneho poriadku, ak sa v nariadení Rady (ES) č. 2201/2003 nestanovuje inak. Na takéto žiadosti sa nevzťahujú súdne poplatky.

Žiadosti podané na litovskom odvolacom súde musia spĺňať všeobecné požiadavky na procesné písomnosti (článok 111 Občianskeho súdneho poriadku).

V súlade s článkom 15 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 sa žiadosť a všetky sprievodné prílohy musia predložiť v štátnom jazyku alebo musia byť priložené ich preklady do litovčiny. Ak má žiadateľ pobyt mimo územia Litovskej republiky a neurčil zástupcu pre danú vec alebo oprávnenú osobu na prijímanie procesných písomností, ktorá má pobyt v Litovskej republike alebo v nej zastáva odborný úrad (článok 805 Občianskeho súdneho poriadku), v žiadosti sa musí uviesť adresa v Litovskej republike alebo adresa telekomunikačného terminálového zariadenia, kam sa žiadateľovi doručia procesné písomnosti. Tieto požiadavky sa však nevzťahujú na žiadosti predložené litovskému odvolaciemu súdu súdom cudzej krajiny.

Ak je to vhodné, litovský odvolací súd môže poveriť orgán ochrany detí a osvojenia v rámci Ministerstva sociálneho zabezpečenia a práce Litovskej republiky (*Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba at Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos*) o predloženie stanoviska k účelnosti prevzatia alebo postúpenia právomoci. Litovský odvolací súd stanovuje lehotu, v rámci ktorej musí byť toto stanovisko predložené.

Litovský odvolací súd musí žiadosť posúdiť najneskôr do šiestich týždňov odo dňa doručenia návrhu súdom.

Po posúdení žiadosti o prevzatie súdnej právomoci zo súdu cudzej krajiny a prijatí rozhodnutia o vyhovení žiadosti, litovský odvolací súd s prihliadnutím na okolnosti veci vymenuje príslušný litovský súd na posúdenie prípadu v Litve. Konanie, ktoré sa začne na súde cudzej krajiny, sa prenesie na príslušný litovský súd na preskúmanie podstaty veci. V tomto prípade sa ustanovenia článku 35 Občianskeho súdneho poriadku uplatňujú *mutatis mutandis* a konanie pokračuje na príslušnom litovskom súde. Príslušný litovský súd v prípade potreby zistí stanovisko účastníkov konania a prijme opatrenia na odstránenie akýchkoľvek nedostatkov týkajúcich sa procesných písomností.

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Odvolanie sa musí podať na Najvyšší súd Litvy (*Lietuvos Aukščiausiasis Teismas*). Bude sa posudzovať ako kasačný opravný prostriedok v súlade s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku.

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

Rozhodné právo pre vzťahy medzi rodičmi a deťmi sa určuje podľa článku 1.32 Občianskeho zákonníka. Osobné a majetkové vzťahy medzi rodičmi a deťmi sa riadia právom štátu, v ktorom má dieťa obvyklý pobyt. Ak ani jeden z rodičov nemá obvyklý pobyt v štáte, v ktorom má obvyklý pobyt dieťa, a obaja rodičia sú štátni príslušníci toho istého štátu, uplatňuje sa právo štátu, ktorého sú všetci občania.

Vo veciach týkajúcich sa rodičovských práv a povinností sa príslušný súd určuje v súlade s Haagskym dohovorom z 19. októbra 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa.

Právo uplatniteľné na ochranu maloletých, ich opatrovníctvo a poručníctvo sa určuje podľa Haagskeho dohovoru z 5. októbra 1961 právomoci orgánov a rozhodnom práve vo veciach ochrany detí.

Výživovacie povinnosti (výživné) v rámci rodiny sa riadia Haagskym dohovorom z 2. októbra 1973 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť.

Posledná aktualizácia: 21/10/2019

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

1 Čo v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

Z terminologického hľadiska sa v Luxemburskom veľkovejvodstve skôr používa názov „výkon rodičovských práv a povinností“ ako názov „rodičovská zodpovednosť“. Ide o súbor práv a povinností, ktoré zákon priznáva rodičom, pokiaľ ide o osobu a majetok ich maloletých detí, ktoré nie sú emancipované, s cieľom plniť úlohy ochrany, vzdelávania a výživy, ktoré im pripadajú.

Výkon rodičovských práv a povinností prislúcha obidvom rodičom, aby chránili dieťa, poskytovali mu bezpečie, zdravie a morálne zázemie, aby zabezpečovali jeho vzdelávanie a umožnili mu rozvoj s náležitým ohľadom na jeho osobu. Rodičia majú voči svojmu dieťaťu právo a povinnosť dohľadu, výživy a vzdelávania. Rodičovské práva a povinnosti nepredstavujú absolútne a dobrovoľné právo rodičov. Rodičovské práva a povinnosti sa majú totiž vykonávať v najlepšom záujme dieťaťa.

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Ak je stanovené pokrvné príbuzenstvo ku každému z rodičov, v zásade vykonávajú rodičovské práva a povinnosti spoločne, nezávisle od toho, či sú zosobášení alebo nie, viazaní občianskym paktom solidarity alebo nie, odlúčení alebo rozvedení. Ak nie je stanovené pokrvné príbuzenstvo k jednému z rodičov, alebo ak je jeden z nich zosnulý, nezvestný alebo nemá možnosť vyjadriť svoju vôľu, druhý rodič vykonáva tieto práva a povinnosti sám.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

V prípade úmrtia rodičov alebo ich neschopnosti starať sa o svoje deti sa začne konanie o opatrovníctvo. Posledný pozostalý rodič môže vybrať opatrovníka. V prípade neexistencie takéhoto výberu ustanoví poručníka rodinná rada, alebo ak takáto rada neexistuje, ustanoví poručníka sudca pre rodinné záležitosti.

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

Rozluka alebo rozvod rodičov v zásade nemenia podmienky výkonu rodičovských práv a povinností a naďalej ich vykonávajú obidvaja rodičia spoločne. Po odlúčení musia rodičia naďalej spoločne prijímať akékoľvek dôležité rozhodnutia týkajúce sa života dieťaťa. Voči tretím osobám konajúcim v dobrej viere sa každý z rodičov považuje za osobu konajúcu so súhlasom druhého rodiča, keď vykonáva sám obvyklý úkon rodičovských práv a povinností týkajúci sa dieťaťa.

Len vtedy, ak si to vyžaduje najlepší záujem dieťaťa, môže súd zveriť výkon rodičovských práv a povinností len jednému z rodičov. V tomto prípade rodič určený na prevzatie výkonu rodičovských práv a povinností prijíma sám rozhodnutia týkajúce sa dieťaťa. Druhý rodič má však právo byť informovaný a dohľadať na výživu a vzdelávanie dieťaťa. Okrem výnimiek z vážnych dôvodov má druhý rodič tiež právo styku a ubytovania.

V mimoriadnych prípadoch môže súd rozhodnúť o zverení dieťaťa tretej osobe, ktorá bude voči nemu vykonávať rodičovské práva a povinnosti.

Ak bolo dieťa zverené tretej osobe na základe súhlasu rodičov, rodičovské práva a povinnosti naďalej vykonávajú rodičia. Osoba, ktorej bolo dieťa zverené, však vykonáva všetky obvyklé úkony týkajúce sa dohľadu a vzdelávania. Keď súd predbežne zverí dieťa tretej osobe, môže rozhodnúť, že táto tretia osoba má požiadať o začatie konania o poručníctvo.

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Dohoda rodičov o otázke rodičovských práv a povinností je právne záväzná len v prípade schválenia príslušným súdom.

6 Ak rodičia nedospejú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

Rodičia majú možnosť využiť mediáciu v manželských veciach.

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Sudca pre rodinné záležitosti môže rozhodnúť o týchto otázkach:

žiadosti týkajúce sa výkonu rodičovských práv a povinností s výnimkou žiadostí týkajúcich sa pozbavenia výkonu rodičovských práv a povinností. Podmienky spoločného výkonu rodičovských práv a povinností rodičov sú stanovené nezávisle od toho, či sú rodičia zosobášení alebo nie, odlúčení alebo rozvedení.

Výkon rodičovských práv a povinností sa zverí iba jednému z rodičov, len ak si to vyžaduje najlepší záujem dieťaťa;

výkon práva styku a ubytovania zo strany rodiča, ktorý je pozbavený výkonu rodičovských práv a povinností: toto právo možno zamietnuť len z vážnych dôvodov;

právo dieťaťa udržiavať osobné vzťahy so svojimi predkami. Len najlepší záujem dieťaťa môže predstavovať prekážku vo výkone tohto práva. V tomto prípade súd stanoví podmienky vzťahov medzi dieťaťom a predkom;

právo styku a ubytovania s inými osobami, rodičmi alebo s inými osobami ako rodičmi: súd prizná toto právo so zreteľom na mimoriadne situácie;

povinnosť príspevku na výživu a vzdelávanie dieťaťa počas spoločného života rodičov. V prípade rozluky rodičov môže mať táto povinnosť formu výživného a stanoví sa podľa potrieb dieťaťa a schopností obidvoch rodičov prispievať a môže zostať v platnosti aj po dosiahnutí plnoletosti dieťaťa, ak si dieťa nemôže samé zabezpečiť živobytie.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Rozluka alebo rozvod rodičov v zásade nemenia podmienky výkonu rodičovských práv a povinností a naďalej ich vykonávajú obidvaja rodičia spoločne.

Musia naďalej spoločne prijímať akékoľvek dôležité rozhodnutie týkajúce sa života dieťaťa (výživa, vzdelávanie, študijné poradenstvo...).

Len vtedy, ak si to vyžaduje najlepší záujem dieťaťa, zverí súd výkon rodičovských práv a povinností len jednému z rodičov. V tomto prípade rodič určený na prevzatie výkonu rodičovských práv a povinností prijíma sám rozhodnutia týkajúce sa dieťaťa. Druhý rodič má však právo byť informovaný a dohľadať na výživu a vzdelávanie dieťaťa. Okrem výnimky z vážnych dôvodov má druhý rodič tiež právo styku a ubytovania. V prípade rozluky tak každý z rodičov musí udržiavať osobné vzťahy s dieťaťom a prihliadať na jeho vzťah s druhým rodičom.

Ak sa rodič pozbavený výkonu rodičovských práv a povinností domnieva, že druhý rodič nevykonáva rodičovské práva a povinnosti v záujme dieťaťa, môže sa obrátiť na príslušný súd, aby spor vyriešil. V tomto prípade môže súd prípadne rozhodnúť o zmene nadobudnutia rodičovských práv a povinností alebo podmienkach ich výkonu.

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverený do opatery obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

Všeobecne sa predpokladá, že pri spoločnom výkone rodičovských práv a povinností v prípade rozluky rodičov existuje širší priestor na dohodu a vzájomný konsenzus v záujme stálej a konštruktívnej spolupráce pri rozhodnutiach rodičov, pokiaľ ide o výkon rodičovských práv a povinností, výživu a vzdelávanie dieťaťa. Sudca pre rodinné záležitosti sa pri svojich rozhodnutiach vždy riadi najlepším záujmom dieťaťa.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

Žiadateľ sa môže obrátiť na sudcu pre rodinné záležitosti prostredníctvom návrhu predloženého okresnému súdu. Okrem dátumu a predmetu sa musia v žiadosti uviesť priezviská, mená a bydliská účastníkov, ako aj dátumy a miesta ich narodenia. Aby bol návrh platný, musí obsahovať zvolenú adresu bydliska v Luxemburskom veľkovejvodstve zo strany toho žiadateľa, ktorý sa tam nezdržiava. Zastúpenie advokátom pred súdom nie je povinné. Kancelária súdu predvolá účastníkov do 15 dní s výnimkou lehôt zohľadňujúcich vzdialenosť stanovených v novom Občianskom súdnom poriadku.

Výnimočne žaloba o úplné alebo čiastočné pozbavenie výkonu rodičovských práv a povinností nepodlieha právomoci sudcu pre rodinné záležitosti, ale podlieha právomoci okresného súdu, ktorý rozhoduje v občiansko-právnych veciach. Žalobu musí podať prokuratúra na okresný súd v mieste bydliska alebo pobytu jedného z rodičov. Ak bydlisko alebo pobyt rodičov v krajine nie sú známe, žaloba sa podáva na okresný súd v mieste, kde sa nachádzajú deti. Ak sa všetky deti nenachádzajú v rovnakom obvode, žaloba sa podáva na okresný súd v Luxemburgu. Štátny prokurátor dá vykonať prieskum rodinnej situácie

maloletého a morálnej stránky jeho rodičov. Rodičia sú vyzvaní, aby súdu predložili pripomienky a námietky, ktoré považujú za potrebné. V návrhu na pozbavenie výkonu rodičovských práv a povinností sa musia uviesť skutočnosti spolu s podpornými dokumentmi. Súdny tajomník oznámi návrh a predvolá rodičov alebo predkov, proti ktorým sa podala žaloba. Zastúpenie advokátom pred súdom nie je povinné. V každom prípade môže súd z úradnej moci alebo na návrh účastníkov prijať také predbežné opatrenia, ktoré z dôvodu výkonu rodičovských práv a povinností voči dieťaťu považuje za potrebné. Súd môže navyše v každom prípade odvolať alebo zmeniť tieto opatrenia. Rodičia alebo poručník, ktorí žiadajú o vrátenie práv, ktoré im boli odobraté, musia predložiť žiadosť na súd v mieste bydliska alebo obvyklého pobytu osoby, ktorej boli priznané tieto práva.

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Žalobu pred súdom pre rodinné záležitosti podáva prostredníctvom návrhu na okresný súd jeden z rodičov alebo maloletý s rozlišovacími schopnosťami za podmienok stanovených v článku 1007-50 nového Občianskeho súdneho poriadku. Zastúpenie advokátom pred súdom nie je povinné, okrem prípadov, keď sa žiadosť podáva v rámci rozvodového konania pre nenapraviteľný rozvrat manželských vzťahov alebo konania o rozluke. V tomto prípade je zastúpenie advokátom pred súdom povinné.

Návrh sa predkladá v papierovej forme v kancelárii miestne príslušného okresného súdu, a to:

súdu v mieste, kde sa nachádza bydlisko rodiny;

súdu v mieste bydliska jedného z rodičov, ak žijú oddelene, u ktorého majú maloleté deti obvyklé bydlisko v prípade spoločného výkonu rodičovských práv a povinností, alebo v mieste bydliska rodiča, ktorý sám vykonáva tieto rodičovské práva a povinnosti;

v iných prípadoch súdu v mieste, kde má bydlisko osoba, ktorá nepodala návrh na konanie.

V prípade spoločnej žiadosti je príslušný súd v mieste bydliska jedného z účastníkov podľa ich výberu. Podrobnejšie informácie sa uvádzajú v článku 1007-2 nového Občianskeho súdneho poriadku.

Ak sa žiadosť podáva v rámci rozvodového konania pre nenapraviteľný rozvrat manželských vzťahov alebo konania o rozluke, miestne príslušným súdom je súd v mieste spoločného bydliska manželov, a ak takéto neexistuje, miestne príslušným súdom je súd v mieste bydliska manžela odporcu.

Pojednávania o návrhoch na stanovenie alebo zmenu výkonu rodičovských práv a povinností a práva styku a ubytovania sa konajú do jedného mesiaca od predvolania.

Pojednávania sudcu pre rodinné záležitosti nie sú verejné. Konajú sa pred senátom rady. Sudca rozhodne v zásade sám, ale v prípade osobitnej zložitosti prípadu môže predložiť vec pred kolegiálny orgán. Sudca tiež vykonáva funkcie sudcu rozhodujúceho o nariadení predbežných opatrení.

Sudca pre rodinné záležitosti osobne vypočuje každého z účastníkov a jeho úlohou je pokúsiť sa zmieriť účastníkov. Môže účastníkom navrhnúť mediálne opatrenie. Môže nariadiť sociálny prieskum alebo akékoľvek iné dokazovanie. Ak sudca pre rodinné záležitosti rozhodne o podmienkach výkonu rodičovských práv a povinností, môže napríklad zobrať do úvahy dovtedajšiu prax rodičov alebo predchádzajúce dohody, city, ktoré maloleté dieťa vyjadrí, postoj každého z rodičov k prevzatíu svojich povinností a k dodržiavaniu práv druhého rodiča, výsledok znaleckých posudkov alebo vykonaných sociálnych prieskumov.

V prípade žiadosti o výživné alebo žiadosti o príspevok na výživu a vzdelávanie dieťaťa môže sudca pre rodinné záležitosti nariadiť účastníkom, ako aj tretím stranám, aby oznámili informácie alebo predložili obchodné denníky alebo účtovné záznamy tak, aby preukázali výšku príjmov, pohľadávok alebo výnosov z pracovnej činnosti účastníkov.

Odvolať proti rozhodnutiam sudcu pre rodinné záležitosti sa musí podať do 40 dní. Súvisiace návrhy musí podpísať advokát pri odvolacom súde.

V prípadoch absolútnej naliehavosti, ktorá je riadne odôvodnená v návrhu, a ak už bol sudcovi pre rodinné záležitosti predložený návrh vo veci samej, možno sudcovi predložiť návrh na nariadenie mimoriadnych predbežných opatrení. Návrh na nariadenie predbežného opatrenia sa predkladá v kancelárii okresného súdu príslušného rozhodnúť o žiadosti vo veci samej. Zastúpenie advokátom pred súdom nie je povinné.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Osoby, ktorých príjmy sa pokladajú za nedostatočné podľa luxemburského práva, majú právo na právnu pomoc. Na tento účel musia vyplniť dotazník, ktorý je k dispozícii na centrálnom oddelení sociálnej pomoci, a zaslať ho územne príslušnému predsedovi advokátskej komory, ktorý o žiadosti rozhodne.

Právna pomoc sa vzťahuje na všetky náklady súvisiace s konaním, postupom alebo úkonom, pre ktoré bola priznaná. Zahŕňa napríklad kolký a registračné poplatky, náklady súdnej kancelárie, odmeny advokátov, poplatky a náklady súdnych vykonávateľov, notárske poplatky a odmeny, poplatky a náklady technikov, svedočné, odmeny prekladateľov a tlmočníkov, poplatky za zvykové certifikáty udávajúce stav v cudzom práve (certificats de coutume), náklady na dopravu, poplatky a náklady na zápisné formalities, hypotéku a ručenie, ako aj náklady na inzerciu v novinách.

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Proti rozhodnutiu o výkone rodičovských práv a povinností možno podať odvolanie na odvolací súd. Lehota na podanie odvolania je v zásade štyridsať dní. Lehota na podanie odvolania proti rozhodnutiu sudcu pre rodinné záležitosti rozhodujúceho o predbežných opatreniach buď v rámci rozvodového konania pre nenapraviteľný rozvrat manželských vzťahov, alebo konania o rozluke, alebo v rámci mimoriadneho nariadenia predbežného opatrenia je však pätnásť dní.

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Sudcovi pre rodinné záležitosti, ktorý stanovil časové obdobie ubytovania dieťaťa u jedného a druhého rodiča alebo ktorý stanovil právo na osobné vzťahy jedného rodiča alebo dokonca tretej osoby, prislúcha uložiť dodatočne po rozhodnutí donucujúce opatrenia. Sudca pre rodinné záležitosti stanoví povahu týchto opatrení a podmienky ich výkonu vzhľadom na najlepší záujem dieťaťa. Sudca pre rodinné záležitosti môže vyniesť rozhodnutie o pokute s cieľom zabezpečiť dodržiavanie prijatého rozhodnutia.

Podľa luxemburských právnych predpisov je viacero možností, ako premôcť sústavné odmietanie výkonu rozhodnutia týkajúceho sa výkonu rodičovských práv a povinností:

Na jednej strane sa stanovila sankcia občiansko-právnej povahy, a to pokuta (to znamená peňažná pokuta), o ktorej rozhodne sudca pre rodinné záležitosti voči rodičovi dlžníkovi s cieľom motivovať ho, aby si vecne plnil svoju povinnosť. Žaloba sa podáva na okresný súd v mieste pobytu dieťaťa.

Navyše v prípade opakovaného nedodržiavania súdnych rozhodnutí týkajúcich sa práva styku a ubytovania alebo striedavého pobytu zo strany jedného z rodičov môže sudca pre rodinné záležitosti navrhnúť mediáciu v manželských veciach. Ak nedodržiavanie pretrváva, môže sudca na žiadosť poškodeného rodiča rozhodnúť o zmene nadobudnutia rodičovských práv a povinností alebo práva styku a ubytovania v prospech druhého rodiča.

Na druhej strane sa trestný čin nezastupovania dieťaťa trestá trestno-právnymi sankciami. Prokuratúra môže konať z úradnej moci alebo sa na ňu môže obrátiť obeť prostredníctvom trestného oznámenia. Príslušný okresný súd rozhodujúci v trestných veciach stanoví trestno-právne sankcie a prípadne aj odškodnenie obeť. Zastúpenie advokátom pred súdom nie je povinné.

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Podľa nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností (ďalej len „nariadenie Brusel IIa“) sa v zásade akékoľvek rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností, ktoré vyniesol

súd inej krajiny Európskej únie (s výnimkou Dánska), v Luxemburskom veľkovevodstve uznáva v plnom rozsahu. Inými slovami, na uznanie takéhoto rozhodnutia nie je potrebné podniknúť žiadne kroky.

Rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností voči spoločnému dieťaťu účastníkov, ktoré vyniesol súd inej krajiny Európskej únie a ktoré je v tejto krajine vykonateľné a ktoré bolo doručené alebo oznámené, sa však vykoná v Luxemburskom veľkovevodstve po tom, ako sa na základe návrhu každej zainteresovanej strany vyhlási v Luxemburskom veľkovevodstve za vykonateľné. Návrh na vyhlásenie vykonateľnosti musí predložiť predsedovi okresného súdu zastupujúci advokát. Proti rozhodnutiu predsedu okresného súdu je možné podať odvolanie na odvolacom súde. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu možno podať dovolanie na kasačnom súde.

Treba poznamenať, že rozhodnutia týkajúce sa práva styku a rozhodnutia týkajúce sa vrátenia dieťaťa možno za určitých podmienok uznať a vykonať bez toho, aby bolo potrebné prejsť konaním uvedeným v predchádzajúcom pododseku.

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Podľa „nariadenia Brusel IIa“ môže ktorákoľvek zainteresovaná strana návrhom požiadať predsedu okresného súdu o vynesenie rozhodnutia o neuznaní rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach vyneseneho súdom inej krajiny Európskej únie. Zastúpenie advokátom pred súdom je povinné.

Návrh môže byť zamietnutý len z týchto dôvodov:

je v zjavnom rozpore s verejným poriadkom;

výsluch dieťaťa sa nekonal;

neboli dodržané práva na obhajobu;

nie je zlučiteľné s rozhodnutím vynesenej v súvisiacom konaní.

Jeden alebo druhý účastník konania môže podať proti rozhodnutiu predsedu okresného súdu odvolanie na odvolacom súde. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu možno podať dovolanie na kasačnom súde.

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

Treba odlišovať otázky týkajúce sa rozhodného práva a otázky týkajúce sa súdnej právomoci. Vo veciach výkonu rodičovských práv a povinností je príslušný súd v mieste obvyklého pobytu dieťaťa (článok 8 nariadenia Brusel IIa a článok 5 Haagskeho dohovoru z 19. októbra 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa). Rozhodné právo sa tiež stanovuje vo vyššie uvedenom Haagskom dohovore. Národnosť dieťaťa nie je relevantná. Orgány zmluvného členského štátu v mieste obvyklého pobytu dieťaťa, v tomto prípade sudca pre rodinné záležitosti, sú tak príslušné na prijatie opatrení na ochranu osoby dieťaťa alebo jeho majetku. Výkon rodičovských práv a povinností sa riadi zákonom členského štátu v mieste obvyklého pobytu dieťaťa, alebo v prípade zmeny obvyklého pobytu dieťaťa sa výkon rodičovských práv a povinností riadi zákonom členského štátu v mieste nového pobytu dieťaťa.

Súvisiace odkazy

 [Výkon rodičovských práv a povinností v Luxemburskom veľkovevodstve \(Príručka\)](#)

 [Legilux](#)

Posledná aktualizácia: 18/12/2019

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

Rodičovské práva a povinnosti - Maďarsko

1 Čo v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

V praxi zahŕňajú rodičovské práva a povinnosti určenie mena maloletého dieťaťa, starostlivosť o dieťa a výchovu dieťaťa, určenie jeho bydliska, správu jeho majetku, práva a povinnosti jeho zákonného zastupovania a právo menovať poručníka alebo vylúčiť niekoho z poručníctva.

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Ak neexistuje dohoda medzi rodičmi či akékoľvek opatrenie orgánu pre poručníctvo alebo súdu s opačným účinkom, rodičia majú spoločnú osobnú starostlivosť bez ohľadu, na to či spolu žijú alebo už spolu nežijú.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

V Maďarsku je poručníctvo právne usporiadané, ktorým sa zabezpečuje starostlivosť o maloleté deti, ich zastupovanie a správa ich majetku prostredníctvom poručníka, ktorého vymenoval orgán pre poručníctvo v prípade absencie rodiča s rodičovskými právami a povinnosťami. Potrebu menovať poručníka môže orgán pre poručníctvo oznámiť ktokoľvek. Blízky príbuzný maloletého dieťaťa alebo osoba, ktorá sa stará o dieťa, ako aj súd alebo iný orgán je povinný/á oznámiť orgánu pre poručníctvo potrebu menovať poručníka.

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

Ak neexistuje dohoda medzi rodičmi či akékoľvek opatrenie orgánu pre poručníctvo alebo súdu s opačným účinkom, rodičia majú spoločnú osobnú starostlivosť, aj keď už spolu nežijú. Rodičia žijúci oddelene sa môžu dohodnúť na rozdelení rodičovských práv a povinností, musia však pre svoje dieťa zabezpečiť vyvážený životný štýl (striedavá starostlivosť o dieťa nie je možná napríklad, ak rodičia žijú ďaleko od seba a pre dieťa by to predstavovalo príliš veľkú záťaž). Dohodu rodičov schvaľuje súd. Ak sa rodičia nevedia dohodnúť o otázkach rodičovských práv a povinností, o tom, ktorému rodičovi bude dieťa zverené, rozhodne súd. Súd pri rozhodovaní posudzuje, kde bude najlepšie zabezpečený telesný, duševný a morálny vývoj dieťaťa.

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formalities musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Keď manželstvo zanikne spoločným vyjadrením vôle a úmyslu manželov zrušiť manželstvo predloženým súdu v písomnej podobe, návrh zahŕňa dohodu rodičov o otázke práva starostlivosti. Súd schvaľuje dohodu konečným rozhodnutím v rámci konania o rozvode manželstva, keďže manželstvo nemôže zaniknúť na základe vzájomného súhlasu bez takejto dohody.

V prípade potreby súd rozhoduje o práve starostlivosti pri zániku manželstva, aj keď na tento účel nebol predložený žiadny návrh. Rozsudok súdu prvého stupňa sa v prípade, že nebolo podané odvolanie, stáva právoplatným až pätnástym dňom po uplynutí lehoty na podanie odvolania.

6 Ak rodičia nedospejú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

Manželvia môžu dobrovoľne alebo z iniciatívy súdu využiť **mediáciu** pred tým, ako začnú konanie o rozvode manželstva, alebo počas konania s cieľom dosiahnuť vzájomnú dohodu o prípadných sporoch týkajúcich sa ich vzťahu alebo zániku manželstva, ako je napríklad otázka rodičovských práv a povinností. Môžu vypracovať svoju dohodu, ktorú dosiahli v dôsledku mediácie a ktorá sa začlení do konania o súdnom zmierní. V záujme zabezpečenia,

aby sa rodičovské práva a povinnosti vykonávali riadne a s potrebnou spoluprácou rodičov, môže súd a/alebo orgán pre poručníctvo v rámci vlastného konania (na základe žiadosti alebo z vlastnej iniciatívy v záležitostiach, ktoré patria do jeho právomoci) rodičom nariadiť, aby sa zúčastnili na mediácii, s cieľom dosiahnuť spoluprácu medzi rodičom s právom starostlivosti a rodičom, ktorý žije oddelene od dieťaťa, a na zaistenie práv rodiča, ktorý žije oddelene.

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

V prípadoch sporu súd rozhoduje o tom, ktorý rodič bude mať právo starostlivosti, vypočítím obidvoch rodičov a v odôvodnených prípadoch dieťaťa. Súd sa môže rozhodnúť udeliť právo starostlivosti v plnej miere jednému rodičovi alebo zveriť jednému rodičovi výkon určitých rodičovských práv a povinností a druhému rodičovi výkon iných z týchto práv a povinností. Súd môže opraviť rodiča, ktorý žije oddelene od svojho dieťaťa, aby vykonával určité úlohy týkajúce sa starostlivosti o dieťa a jeho výchovy, alebo vo výnimočných prípadoch, aby úplne alebo čiastočne spravoval majetok dieťaťa a vystupoval ako zákonný zástupca v otázkach týkajúcich sa majetku dieťaťa. Ak to je v záujme dieťaťa, súd môže obmedziť alebo odobrať právo rozhodovať o zásadnej otázke ovplyvňujúcej budúcnosť dieťaťa. Súd však nemôže nariadiť spoločnú osobnú starostlivosť, keďže tá môže byť ustanovená len na základe dohody rodičov, ktorú môže schváliť súd.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Nie. Ak súd udelí právo starostlivosti jednému rodičovi, rodič, ktorý žije oddelene od svojho dieťaťa, môže ďalej vykonávať rodičovské práva a povinnosti v zásadných otázkach ovplyvňujúcich budúcnosť dieťaťa. Za takéto zásadné otázky sa považujú určenie a zmena mena maloletého dieťaťa, určenie miesta pobytu dieťaťa, ak je iné ako miesto pobytu rodiča, **určenie miesta pobytu dieťaťa v zahraničí na účely dlhodobého pobytu alebo usadenia**, zmena štátnej príslušnosti dieťaťa a výber školy a kariéry dieťaťa.

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverené do opateri obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

Súd nemôže nariadiť spoločnú osobnú starostlivosť, len schváliť dohodu rodičov v tomto zmysle v rámci konania v manželských veciach, pričom zohľadní záujmy dieťaťa. Podmienkou tohto súhlasu je, že rodičia žijúci oddelene musia pri výkone spoločnej osobnej starostlivosti zabezpečiť vyvážený životný štýl svojho dieťaťa. Ak to súd nepovažuje za realizovateľné, súd môže dohodu zamietnuť. V situáciách, ktoré si vyžadujú okamžité kroky, však jeden rodič môže nezávisle rozhodnúť a musí bezodkladne informovať druhého rodiča (napríklad v súvislosti s naliehavým lekársym zákrokom).

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

V záležitostiach práva starostlivosti sa môžete obrátiť na orgán pre poručníctvo alebo na súd podľa toho, či vy ako rodičia máte spor týkajúci sa výkonu spoločnej osobnej starostlivosti alebo či má o práve starostlivosti rozhodnúť súd.

Návrh sa musí podať na súde, kde má odporca miesto pobytu (alebo v prípade jeho neexistencie v mieste prechodného pobytu) alebo kde bolo posledné spoločné bydlisko manželov.

Návrh sa musí podať písomne príslušnému súdu. Pokiaľ ide o začatie konania a obsah návrhu, pozrite si aj tému [Ako postupovať?](#) Okrem všeobecne požadovaných informácií musia byť uvedené aj údaje o uzatvorení manželstva a o narodení detí narodených v manželstve, ktoré stále žijú, a pri záležitostiach týkajúcich sa rodičovských práv a povinností musia byť priložené rodné listy detí.

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Súdne konania na určenie práva starostlivosti a zverenie dieťaťa tretej osobe:

Ak rodičia žijúci oddelene nedosiahli dohodu, súd na základe žiadosti alebo diskrečnej právomoci rozhoduje, ktorý rodič bude mať právo starostlivosti. Súd pri rozhodovaní berie do úvahy záujmy dieťaťa a posudzuje, kde bude najlepšie zabezpečený telesný, duševný a morálny vývoj dieťaťa.

Návrh na určenie, kto bude vykonávať rodičovské práva a povinnosti, na určenie práva starostlivosti alebo na zmenu jednotlivých rodičovských práv a povinností, na zverenie dieťaťa tretej osobe alebo na zmenu tohto zverenia môže podať rodič alebo orgán pre poručníctvo. Návrh musí podať jeden rodič proti druhému alebo orgán pre poručníctvo proti obidvom rodičom. Návrh na zmenu zverenia dieťaťa tretej osobe sa musí podať proti osobe, ktorej je dieťa zverené.

V rámci konania musí súd vypočuť obidvoch rodičov a v odôvodnených prípadoch – alebo na žiadosť samotného dieťaťa – musí byť vypočuté aj dieťa. Ak má dieťa najmenej 14 rokov, súd môže o práve starostlivosti o dieťa a zverení dieťaťa rozhodnúť len s jeho súhlasom s výnimkou prípadu, že voľba dieťaťa ohrozuje jeho vývoj.

Súd môže rodičom uložiť povinnosť využiť mediáciu na zaistenie riadneho výkonu rodičovských práv a povinností a spolupráce rodičov potrebnej, aby sa to zabezpečilo.

Postup orgánu pre poručníctvo v spore týkajúcom sa spoločnej osobnej starostlivosti:

Ak rodičia nevedia dosiahnuť dohodu v otázkach týkajúcich sa spoločnej osobnej starostlivosti (či už žijú spoločne, alebo oddelene), ktorýkoľvek rodič môže požiadať orgán pre poručníctvo, aby rozhodol, pričom výnimkou sú otázky týkajúce sa slobody svedomia alebo slobody náboženstva.

Ak sa rodičia žijúci oddelene, oprávnení vykonávať spoločnú osobnú starostlivosť, dohodnú na rozdelení súvisiacich práv a povinností alebo na skutočnosti, že právo starostlivosti bude v budúcnosti vykonávať jeden z nich, orgán pre poručníctvo na ich žiadosť zaznamená túto dohodu do zápisnice. V zápisnici sa musí zaznamenať aj dohoda o tom, ktorý rodič bude vychovávať dieťa, a skutočnosť, že budú spoločne vykonávať rodičovské práva a povinnosti v zásadných otázkach ovplyvňujúcich budúcnosť dieťaťa s výnimkou prípadu, že súd rozhodol inak.

Rodičia musia byť informovaní, že svoju dohodu môžu zmeniť a že dohoda nemusí mať rovnaký účinok ako rozhodnutie súdu prijaté v rámci konania v manželských veciach alebo konania na rozhodnutie o práve starostlivosti.

V rámci konania v manželských veciach súd podľa vlastného uváženia predbežne rozhoduje o otázkach týkajúcich sa zverenia maloletého dieťaťa jednému z rodičov a miesta pobytu dieťaťa u jedného z rodičov alebo u tretej osoby, rozšírení alebo obmedzení rodičovských práv a povinností alebo styku medzi rodičom a dieťaťom.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Pokiaľ ide o túto otázku, pozrite si aj tému o tom [Ako postupovať?](#)

V rámci konania na zrušenie alebo obnovenie práva starostlivosti a konania o zverení a premiestnení dieťaťa alebo o právach prístupu sa stranám udeľuje *právo na odklad platieb* bez ohľadu na ich príjem a finančnú situáciu. Právo na odklad platieb znamená, že všetky poplatky a ostatné náklady, ktoré vznikli v rámci konania, namiesto strán zaplatí štát, tieto náklady uhradené štátom však neúspešný účastník musí štátu vrátiť na konci konania.

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Áno, konanie týkajúce sa práva starostlivosti podlieha odvolaniu u súlade so všeobecnými pravidlami. Odvolanie môže podať rodič alebo dieťa. Lehota na podanie odvolania je pätnásť dní od dátumu oznámenia rozhodnutia.

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Na vykonanie rozhodnutia týkajúceho sa rodičovských práv a povinností vydá *súd prvého stupňa* vykonateľný titul alebo v prípade rozhodnutia iného štátu (súdny zmier) osvedčeného v súlade s článkom 42 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských

veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 [nariadenie (ES) č. 2201/2003], takýto vykonateľný titul vydá okresný súd pôsobiaci v sídle krajského súdu príslušného pre miesto obvyklého pobytu dieťaťa alebo osoby, na ktorú sa vzťahuje vykonateľné rozhodnutie, alebo Ústredný obvodný súd v Bude (*Budai Központi Kerületi Bíróság*) v Budapešti.

Keď sa vykonáva súdne rozhodnutie (dohoda schválená súdom) týkajúce sa odovzdania a zverenia dieťaťa, súd vyzve osobu, na ktorú sa vzťahuje rozhodnutie, aby dobrovoľne splnila svoju povinnosť, a stanoví primeranú lehotu. Ak dotknutá osoba nedodrží túto lehotu, súd nariadi odovzdanie dieťaťa s pomocou polície.

Dieťa sa musí odovzdať osobe, ktorá požiadala o výkon, alebo v prípade neprítomnosti takejto osoby zástupcovi schválenému orgánom pre poručníctvom alebo orgánu pre poručníctvo. Keď sa dieťa odovzdá osoba, ktorá je povinná odovzdať dieťa, musí osobu, ktorá dieťa preberá, informovať o zdravotnom stave dieťaťa a iných okolnostiach, ktorých neznalosť by mohla ohroziť život alebo telesnú integritu dieťaťa.

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Rozhodnutie vydané v členskom štáte vo veci rodičovských práv a povinností uznávajú súdy v Maďarsku bez osobitného postupu. Dôvodnosť rozhodnutia nie je možné za žiadnych okolností preskúmať.

Každá zainteresovaná strana však môže požiadať o rozhodnutie na uznanie alebo neuznanie rozhodnutia na príslušnom súde.

Výkon:

Rozhodnutie, ktorým sa upravuje výkon rodičovských práv a povinností, prijaté v členskom štáte, ktoré je vykonateľné v danom členskom štáte a ktoré bolo doručené, bude vykonané v Maďarsku, ak sa vyhlási za vykonateľné v Maďarsku na žiadosť ktorejkoľvek zainteresovanej strany.

Súd alebo orgán s právomocou v členskom štáte, kde bolo rozhodnutie vydané, vydáva na žiadosť ktorejkoľvek zainteresovanej strany osvedčenie v súlade s článkom 42 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003.

Okresný súd pôsobiaci v sídle krajského súdu príslušného pre miesto obvyklého pobytu dieťaťa alebo osoby, na ktorú sa vzťahuje vykonateľná povinnosť, alebo Ústredný obvodný súd v Bude v Budapešti vydáva vykonateľný titul na základe rozhodnutia iného štátu (súdny zmiern) s takýmto osvedčením.

Rozhodnutie súdu iného štátu je vykonateľné, ak v závislosti od jeho povahy rozhodnutie spĺňa tieto kritériá: ide o rozsudok súdu, ktorým sa skonštatovala porušenie v rámci občianskeho súdneho konania; v trestnom konaní ide o súčasť rozsudku súdu, ktorý skonštatoval porušenie v súvisiacej občianskoprávnej žalobe; alebo ide o dohodu schválenú súdom.

Konanie o vyhlásenie vykonateľnosti na základe vykonateľného titulu prebieha podľa právnych predpisov Maďarska o vykonateľnosti.

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Rozhodnutie vydané v členskom štáte uznávajú súdy v Maďarsku bez osobitného postupu. Dôvodnosť rozhodnutia nie je možné za žiadnych okolností preskúmať.

Každá zainteresovaná strana však môže požiadať o rozhodnutie na uznanie alebo neuznanie rozhodnutia na príslušnom súde.

Ktorákoľvek strana sa môže odvolať proti rozhodnutiu prijatému vo veci návrhu na vyhlásenie vykonateľnosti.

O odvolaní sa musí rozhodnúť podľa pravidiel upravujúcich súdne konania.

Odvolať proti vyhláseniu vykonateľnosti musia byť podané do jedného mesiaca od doručenia vyhlásenia. Ak má strana, proti ktorej sa žiada o výkon rozhodnutia, obvyklý pobyt v inom členskom štáte (nie v Maďarsku), lehota na odvolanie je dva mesiace od dátumu doručenia osobne alebo na miesto pobytu danej osoby. Lehotu nie je možné predĺžiť na základe vzdialenosti.

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

Maďarsko je stranou *Haagskeho dohovoru o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa z 19. októbra 1996*, ktorý obsahuje pravidlá týkajúce sa rozhodného práva. Takéto pravidlá sú zahrnuté aj do určitých dvojstranných zmlúv o vzájomnej pomoci.

Na základe maďarského vnútroštátneho práva sa osobným právom uplatniteľným na dieťa upravujú vzťahy medzi rodičom a dieťaťom na základe rodinného práva, čiže najmä meno, miesto pobytu dieťaťa, starostlivosť o dieťa, jeho zákonné zastupovanie a správa majetku dieťaťa s výnimkou vyživovacích povinností. Pokiaľ ide o rodinný stav dieťaťa a vzťah dieťaťa s jeho rodičmi na základe rodinného práva, ak to je pre dieťa výhodnejšie, musí sa na dieťa, ktoré je maďarským štátnym príslušníkom alebo žije v Maďarsku (s výnimkou vyživovacích povinností), uplatňovať maďarský právny poriadok.

Posledná aktualizácia: 04/07/2019

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

Rodičovské práva a povinnosti - Malta

1 Čo v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

Pojem zahŕňa všetky úlohy a povinnosti rodiča voči maloletému dieťaťu podľa maltského občianskeho zákonníka, kapitoly 16 Zbierky právnych predpisov Malty. Pojem „rodičovské práva a povinnosti“, pre ktorý sa v maltských právnych predpisoch používa výraz „parental authority“ (rodičovské práva), zahŕňa starostlivosť a styk, rozhodnutia o otázkach, ako napríklad miesto bydliska, cestovanie s dieťaťom, vyživovacia povinnosť, vzdelávanie, zásadné rozhodnutia týkajúce sa zdravia a správy majetku patriaceho dieťaťu.

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Biologický rodič alebo, v prípade osvojenia, osvojiteľa po ukončení postupu osvojenia. Okrem toho má rodičovské práva a povinnosti osamelá matka, ak otec dieťaťa nie je pri narodení zapísaný spolu s matkou dieťaťa.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

V prípade, že je vydaný príkaz starostlivosti o dieťa alebo súdny príkaz, starostlivosť a opatrovníctvo je zverené ministrovi podľa zákona o deťoch a mladých ľuďoch (príkazy starostlivosti) kapitoly 285 Zbierky právnych predpisov Malty.

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

V prípade rozvodu alebo rozluky sa o rodičovských právach a povinnostiach rozhodne súdnym rozhodnutím alebo prostredníctvom mediácie. Rovnako sa o nich môže rozhodnúť prostredníctvom právne záväzného vykonateľného dokumentu, ktorý strany podpíšu v prítomnosti notára.

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Aby sa táto zmluva uzatvorená mimo konania rozluky stala právne záväznou, musí byť schválená súdom a zapísaná vo verejnom registri. Na druhej strane, ak sa zmluva o rodičovských právach a povinnostiach uzatvorí počas konania rozluky alebo rozvodu, zmluva sa predloží na súde, na ktorom prebieha vypočutie, a súd vydá rozsudok, ktorým sa dohoda schváli alebo zamietne.

6 Ak rodičia nedospejú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

V takýchto prípadoch je ďalšou možnosťou mediácia. Ak sa rodičia ani pri tomto postupe nedohodnú, začne sa konanie na občianskom súde (úsek rodinného práva).

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Sudca môže rozhodovať o všetkých zásadných rozhodnutiach, ktoré sa považujú za dôležité pre záujem dieťaťa, napríklad o bydlisku dieťaťa, o tom, ktorý z rodičov bude mať právo starostlivosti, návštevy a styku, ako aj o povinnosti platiť výživné na dieťa.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Súd zriedka zveruje dieťa do úplnej starostlivosti a opatrovníctva iba jednému z rodičov, závisí to však od konkrétneho prípadu. Ak súd zverí dieťa do úplnej starostlivosti a opatrovníctva jednému z rodičov, o rozhodovaní v niektorých záležitostiach sa tento rodič musí naďalej poradiť s druhým rodičom, najmä vo veciach spojených so stykom alebo s presťahovaním maloletého dieťaťa do tretej krajiny, čo by sa priamo dotklo práva styku rodiča, ktorému dieťa nebolo zverené do starostlivosti.

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverené do opateri obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

Znamená to, že obaja rodičia sa v záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa musia radiť a rozhodovať spoločne. Týmto sa nemyslia rozhodnutia o každodenných záležitostiach, ale len zásadné rozhodnutia vrátane otázky týkajúcej sa miesta bydliska, vzdelávania a zdravia. V článku 136 ods. 3 [Občianskeho zákonníka](#) sa odkazuje na úkony mimoriadnej správy, pričom tieto úkony si vyžadujú súhlas oboch rodičov.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti priložiť?

Ak sa otázka rodičovských práv a povinností nevyrieši počas mediácie, žiadosť sa predloží na občianskom súde (úsek rodinného práva). Neexistuje oficiálny zoznam požadovaných dokumentov, preto sa k žiadosti môžu priložiť akékoľvek relevantné dokumenty a osvedčenia, najmä také, ktoré poskytujú dôkaz o rodičovských právach a povinnostiach vrátane dohôd o starostlivosti a opatrovníctve alebo vydaných rozsudkov.

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Žiadosť sa stanovuje na vypočutie na určitý deň. Počas vypočutia prípadu sudca vypočuje strany a ostatných svedkov, ktorých strany predvolajú. Súd môže určiť sociálnych pracovníkov a psychológov, ktorí vypracujú správu o dieťati, ak to považuje za potrebné. Odborníci stanovujú súdom vypracujú správu po tom, ako si vypočujú rodičov, dieťa a ďalších odborných pracovníkov, ktorí sú s prípadom nejakým spôsobom spojení. Ak strana predkladajúca žiadosť preukáže dostatočne presvedčivé dôvody, ktoré poukážu na naliehavosť prípadu, uplatnia sa núdzové postupy. Ak je to v záujme maloletého dieťaťa, vydá sa predbežný rozsudok na základe okolnosti, ktorá si vyžaduje núdzový postup, napríklad okolnosť vylučujúca odchod, starostlivosť a opatrovníctvo atď.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Áno, o právnu pomoc je možné požiadať, musí sa však preveriť majetková a finančná situácia žiadateľa v súlade s hlavou X tretieho zväzku zákonníka o systave súdov a občianskom súdnom konaní (pozri [kapitola 12](#) Zbiery právnych predpisov Malty). Podrobnosti o právnej pomoci nájdete v [oddielke týkajúcom sa právnej pomoci](#).

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Odvolať sa je možné iba vtedy, ak bola dotknutá právna otázka, a to napríklad vtedy, keď jedna zo strán nemá právo predvolať svedka bez toho, aby mal na to súd platný dôvod. V takýchto prípadoch je možné podať odvolanie na odvolacom súde.

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Rozhodnutie občianskeho súdu (úseku rodinného práva) je automaticky vykonateľné, ak však jeden z rodičov nedodríava tento rozsudok, rodič, ktorému sa rodičovské práva a povinnosti odopierajú, môže predložiť správu polícii, ktorá okamžite začne trestné konanie na magistrátnom súde, aby sa zabezpečilo vykonávanie a stanovila sa pokuta (multa) a/alebo uväznenie. Okrem toho sa môže na občianskom súde (úseku rodinného práva) podať žiadosť, v ktorej sa požaduje zmena súdneho rozsudku.

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Príslušný postup sa uplatňuje podľa nariadenia (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností (Brusel IIa), najmä postup, v rámci ktorého príslušný sudca musí občianskemu súdu (úseku rodinného práva) predložiť osvedčenie spolu s rozsudkom súdu a so žiadosťou, v ktorej sa žiada o uznanie a výkon tohto rozhodnutia. Na účely oznamovania je potrebné uviesť aj doručovaciu adresu. Všetky dokumenty sa preložia do maltského alebo anglického jazyka.

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Je možné podať námietku na rovnakom súde a v konaniach, v rámci ktorých sa podala žiadosť o výkon a uznanie. Námietka musí obsahovať dôvody, prečo by sa takéto uznanie a výkon mali zdržať a podáva sa ako odpoveď na žiadosť.

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

Uplatňuje sa nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000.

Posledná aktualizácia: 10/07/2019

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku [nl](#) bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzie v súčasnosti pracujeme.

1 Čo v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

Pojem „rodičovské práva a povinnosti“ znamená právomoc nad maloletou osobou a zodpovednosť za výchovu a starostlivosť o dieťa.

V článku 247 zväzku 1 Občianskeho zákonníka (*Burgerlijk Wetboek*) sa vo vzťahu k tejto téme stanovuje toto:

1. Rodičovské práva a povinnosti zahŕňajú povinnosť a právo rodičov starať sa o maloleté dieťa a vychovávať ho.
2. „Starostlivosť a výchova“ zahŕňa starostlivosť a zodpovednosť vo vzťahu k duševnému a telesnému blahu a bezpečnosti dieťaťa a podporu rozvoja osobnosti dieťaťa. Rodičia pri starostlivosti a výchove nesmú používať duševné ani fyzické násilie ani iné formy ponižujúceho zaobchádzania.
3. Rodičovské práva a povinnosti zahŕňajú povinnosť rodiča podporovať rozvoj vzťahu dieťaťa s druhým rodičom.
4. Dieťa, ktoré majú rodičia v spoločnej osobnej starostlivosti, má nárok na to, aby sa oňho starali a vychovávali ho rovnocenne obidvaja rodičia po zániku manželstva inak ako smrťou, po rozluke alebo po zániku registrovaného partnerstva inak než smrťou alebo po ukončení spoluzitia, ak bola urobená poznámka podľa článku 252 ods. 1.
5. Na vykonanie odseku 4 rodičia môžu v dohode alebo v rodičovskom pláne zohľadniť praktické prekážky, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti so zánikom manželstva inak ako smrťou, rozlukou alebo zánikom registrovaného partnerstva inak ako smrťou alebo ukončením spoluzitia, ak bola vykonaná poznámka podľa článku 252 ods. 1, ale len pokiaľ a kým existujú relevantné prekážky.

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Rodičia majú právo a povinnosť starať sa o dieťa a vychovávať ho. Z tohto pravidla však existujú výnimky.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

Ak rodičia nie sú ochotní alebo nemôžu vykonávať rodičovské práva a povinnosti, súd môže tieto práva a povinnosti preniesť na inú osobu.

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

Po rozvede si obaja rodičia zachovávajú rodičovské práva a povinnosti vo vzťahu ku svojim deťom. Obidvaja sú aj naďalej zodpovední za výchovu detí a za starostlivosť o ne. Z tohto pravidla však existujú výnimky. V určitých prípadoch je možné, že súd na základe žiadosti udelí právo starostlivosti jednému rodičovi. Rodičovstvo (ktoré podľa definície nie je rovnocenné s rodičovskými právami a povinnosťami) a súvisiace práva a povinnosti môžu byť takisto odlišne upravené v rodičovskom pláne, ktorý sa vypracúva v prípade rozvodu.

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

V prípadoch rozvodu sa dohodnú opatrenia stanovené v rodičovskom pláne, ktorý preskúma súd. O rozvede rozhoduje súd.

Pozri aj: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/scheiden/vraag-en-antwoord/checklist-bij-scheiden-of-uit-elkaar-gaan>.

6 Ak rodičia nedospejú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

Rodičovské spory možno riešiť mediáciou.

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Rozhodnutie súdu sa vzťahuje na všetky prvky rodičovského plánu vrátane práva starostlivosti, rozdelenia úloh v súvislosti so starostlivosťou o dieťa a výchovou dieťaťa a hlavného miesta bydliska dieťaťa.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Nie. Rodič s právom starostlivosti o dieťa je povinný informovať druhého rodiča o dôležitých otázkach týkajúcich sa osoby [HM-B1] a majetku dieťaťa a konzultovať s týmto rodičom rozhodnutia týkajúce sa dieťaťa. Napokon však rozhoduje rodič s právom starostlivosti.

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverené do opatery obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

To znamená, že obidvaja rodičia majú rovnaké práva a povinnosti, aké má rodič s právom starostlivosti (pozri otázku č. 1), ak sa rodičia dohodli na rozdelení úloh starostlivosti o dieťa a výchovy dieťaťa v rodičovskom pláne.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

Na získanie práva starostlivosti o dieťa treba predložiť žiadosť súdu, ktorý má právomoc podľa miesta bydliska dieťaťa. Dokumenty, ktoré sa majú predložiť, závisia od situácie rodiča a dieťaťa. Informácie o potrebných dokumentoch sú k dispozícii v časti [rokovací poriadok \(procesreglement\)](#) Právo starostlivosti a prístupu (*Gezag en omgang*). Je možné požiadať o pomoc právnik.

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

V uvedených situáciách neexistujú žiadne osobitné postupy. Áno, konanie o predbežných opatreniach je možné.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Áno, právna pomoc je možná, podlieha však určitým podmienkam. [Viac informácií](#) o tejto téme nájdete na webovom sídle Rady pre právnu pomoc (*Raad voor Rechtsbijstand*).

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Áno, odvolanie možno podať na odvolací súd (*gerechtshof*).

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

V tomto prípade sa uplatňuje riadne súdne konanie.

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

V zásade nie je potrebné podniknúť žiadne kroky. Dôjde k tomu automaticky, ak je členský štát zmluvnou stranou nariadenia Brusel IIa. Toto nariadenie sa uplatňuje vo všetkých členských štátoch Európskej únie s výnimkou Dánska.

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Odvolanie sa musí podať na súde v krajine, v ktorej bolo rozhodnutie vydané.

Odvolanie v rodinnej veci v Holandsku si vyžaduje účasť právnik. Právnik môže podať odvolanie na [podateľňu](#) odvolacieho súdu. Potom, čo súd rozhodol v rodinnom prípade, má právnik lehotu tri mesiace na podanie odvolania. Odvolací súd túto lehotu striktnie uplatňuje. Dátum, keď podateľňa prijme žiadosť o podanie odvolania, je úradným dňom podania odvolania.

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

Holandské súdy uplatňujú iba holandské právo.

Posledná aktualizácia: 01/10/2019

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré

tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

Rodičovské práva a povinnosti - Rakúsko

1 Co v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

Osobná starostlivosť (rodičovské práva a povinnosti) je povinnosťou a právom rodičov. Zahŕňa starostlivosť a výchovu, správu majetku a zastupovanie dieťaťa, ako aj iné záležitosti (§ 158 všeobecného občianskeho zákonníka – ABGB).

Starostlivosť o maloleté dieťa zhrňa podľa § 160 ABGB najmä vnímanie telesných záujmov dieťaťa a zdravia, ako aj priamy dohľad, výchovu, najmä rozvoj telesných, duševných a charakterových síl, podporu daností, schopností, dispozícií a možností rozvoja dieťaťa a aj jeho vzdelávanie v škole a povolani.

K starostlivosti sa radí aj lekárske ošetrovanie detí, k výchove stanovenie pobytu dieťaťa (§ 162 ABGB), teda aj rozhodnutie o ceste do zahraničia, ako aj výber školy alebo voľba a zmena náboženstva. Prejavom rodičovských práv je tiež právo dať dieťaťu krstné meno.

K správe majetku dieťaťa patrí napríklad disponovanie výživným dieťaťa (stanovenie a jeho zmena, prijatie potvrdenia, vymáhanie, použitie). § 164 ABGB stanovuje, že rodičia musia spravovať majetok dieťaťa so starostlivosťou riadnych rodičov.

Zákonným zastupovaním sa rozumie oprávnenie a povinnosť vykonávať za dieťa právne úkony. Zahŕňajú tie úkony zastupovania v mene dieťaťa, ktoré dieťa priamo oprávňuje alebo zaväzujú, ako aj udeľovanie súhlasu. Zákonné zastupovanie sa môže vzťahovať na starostlivosť a výchovu, ako aj na správu majetku ako „vonkajší prejav“ týchto záležitostí (napr. uzatvorenie zmluvy o ošetrovaní lekárom, súhlas s liečbou dieťaťa), v protiklade voči skutočnému vykonávaniu týchto úloh ako „vnútornému prejavu“ (napr. podávanie liekov, prebaľovanie kojencu alebo dozor nad vybavovaním školských úloh). Existuje však aj zákonné zastúpenie mimo týchto oblastí („čisto“ zákonné zastupovanie), napríklad zmena mena, štátnej príslušnosti, uznanie mimomanželského otcovstva alebo iné záležitosti pri vykonávaní osobných práv dieťaťa.

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

V prípade detí, ktoré sa narodili počas existencie manželstva, alebo v prípade dodatočne uzatvoreného manželstva rodičov prináleží osobná starostlivosť v princípe obom rodičom (§ 177 ods. 1 ABGB). Pre dieťa, ktoré sa nenarodilo počas existencie manželstva, prechádza osobná starostlivosť zo zákona iba na matku (§ 177 ods. 2 prvá veta ABGB).

Podľa § 177 ods. 2 druhá veta ABGB môžu nezosobášení rodičia pred matričným úradníkom osobne za súčasnej prítomnosti po poučení o právnych následkoch jednorazovo stanoviť, že sú osobnou starostlivosťou poverení obaja, pokiaľ osobná starostlivosť už nie je stanovená súdom. Pokiaľ rodičia nežijú v spoločnej domácnosti, musia sa dohodnúť na tom, u ktorého rodiča má byť dieťaťu poskytovaná hlavná starostlivosť. Alternatívne môžu rodičia okrem toho uzatvoriť dohodu pred súdom resp. ju súdu predložiť (§ 177 ods. 3 ABGB). Napokon, osobnou starostlivosťou môže oboch rodičov poveriť aj súd (§ 180 ods. 2 ABGB).

Spoločná starostlivosť môže byť znovu ukončená iba súdnym rozhodnutím. Súd sa musí snažiť dosiahnuť zmierlivú dohodu. Ak sa to nepodarí, osobnou starostlivosťou poverí iba jedného rodiča alebo naďalej oboch spoločne (§ 180 ABGB). V prípade, že sú osobnou starostlivosťou poverení obaja rodičia, musí súd tiež stanoviť, v ktorej domácnosti bude dieťaťu poskytovaná hlavná starostlivosť. Pri týchto rozhodnutiach je hlavným kritériom záujem dieťaťa. Ak je osobnou starostlivosťou poverený iba jeden rodič, druhému rodičovi prináleží právo na osobný kontakt s dieťaťom a právo byť informovaný, právo na vyjadrenie a právo zastupovať dieťa podľa § 189 ABGB.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

Ak je obom rodičom zabránené vykonávať osobnú starostlivosť, súd rozhodne o tom, ktorý pár starých rodičov (resp. subsidiárne ktorý starý rodič) alebo ktorý pestúnsky pár (resp. ktorý pestún) má byť osobnou starostlivosťou poverený. Pokiaľ sú do osobnej starostlivosti zaangažovaní starí rodičia alebo pestúni, vo všeobecnosti má, pokiaľ záujem dieťaťa neprikazuje inak, pár prednosť voči jednotlivému starému rodičovi (pestúnovi). Pokiaľ je obom rodičom zabránené vykonávať osobnú starostlivosť v rovnakej čiastkovej oblasti, analogicky to platí pre túto čiastkovú oblasť. Rozhodujúcim kritériom pre poverenie osobnou starostlivosťou je záujem dieťaťa.

Pokiaľ je vo výkone osobnej starostlivosti zabránené rodičovi s výlučným právom na osobnú starostlivosť, súd rozhodne o tom, či má osobná starostlivosť ďalej prináležať úplne alebo čiastočne inému rodičovi alebo inému páru starých rodičov resp. starému rodičovi alebo pestúnskemu páru (pestúnovi). Druhý rodič má však prednosť pred starými rodičmi a pestúnmami, ak je ňoho zaručený záujem dieťaťa.

Ak do úvahy neprichádzajú rodičia, starí rodičia ani pestúni, je stanovené, že osobnou starostlivosťou môže byť poverená iná vhodná osoba (§ 204 ABGB). Pre výber osoby je rozhodujúcim záujem dieťaťa; jeho želania a želania rodičov musia byť príslušne zohľadnené (§ 205 ods. 1 ABGB). Do úvahy prichádzajú primárne príbuzní a sekundárne iné blízke osoby alebo nakoniec iné vhodné osoby, medzi iným nositelia pomoci pre deti a mládež (§ 209 ABGB).

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

Po rozvode alebo vyhlásení manželstva za neplatné zostáva spoločná osobná starostlivosť zachovaná. Rodičia však musia, ak chcú ponechať osobnú starostlivosť oboch ako pri existujúcom manželstve, preložiť súdu v rámci primeranej lehoty dohodu o tom, u ktorého z nich sa dieťa zdržiava hlavne. Súd musí túto dohodu schváliť, pokiaľ zodpovedá záujmu dieťaťa. Neprípustná je úprava starostlivosti oboch v tom zmysle, že jednému rodičovi prináleží iba starostlivosť a výchova dieťaťa, druhému iba správa majetku a zastupovanie dieťaťa; rodičovi, u ktorého sa dieťa zdržiava hlavne, musí prináležať plná osobná starostlivosť. Ak takáto dohoda nevznikne v primeranej lehote po zrušení manželstva alebo ak nezodpovedá záujmu dieťaťa, súd musí, aj pokiaľ sa zmierlivú dohodu, na dosiahnutie ktorej je v prípade potreby zapojená mediácia, získať nepodarí, rozhodnúť o tom, ktorý rodič má byť v budúcnosti poverený výlučnou osobnou starostlivosťou.

Rodičia sa tiež môžu dohodnúť, že osobná starostlivosť má zostať po zrušení manželstva iba jednému z rodičov. Dohoda o tom, u ktorého z nich sa bude dieťa zdržovať hlavne, v takom prípade jednoznačne nie je potrebná. Uvedené platí nie len v prípade zrušenia manželstva, ale aj vtedy, ak rodičia maloletého dieťaťa síce ešte sú zosobášení, ale žijú trvale oddelene. V tomto prípade rozhodne súd, ale iba na žiadosť rodiča.

V prípade rozchodu životných partnerov platí, čo už bolo uvedené o osobnej starostlivosti pri zrušení manželstva rodičov. Rodičia nemanželského dieťaťa preto môžu byť za predpokladu dohody o pobyte, ktorá zodpovedá záujmu dieťaťa, poverení osobnou starostlivosťou spoločne, pokiaľ bola zrušená spoločná domácnosť, ale aj vtedy, ak taká nikdy neexistovala.

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Pozri otázku 4.

6 Ak rodičia nedospejú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

Rodičia sa môžu na účel poradenstva obrátiť na pomoc deťom a mládeži (rodinné poradenstvo) alebo na súkromné organizácie pomoci. Prípadne môžu rodičia navštíviť organizácie pre mediáciu, párové, manželské alebo iné poradenstvo.

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Z úradnej moci môže sudca pre záležitosti opatrovníctva zahájiť konanie alebo rozhodnúť iba v oblasti osobnej starostlivosti a práva na styk s dieťaťom. V prípade akútneho ohrozenia záujmov dieťaťa musí byť informovaný nositeľ pomoci pre deti a mládež, ktorý môže v prípade nebezpečenstva prijať príslušné opatrenia, až po odňatie osobnej starostlivosti.

Výživné na dieťa nemôže byť stanovené z úradnej moci, ale iba na návrh zákonného zástupcu v prípade maloletých alebo nezaopatreného dospelého.

Výživné na dieťa sa uplatňuje v nesporovom konaní, platí to aj pre plnoleté deti. Funkčne príslušným je súdny úradník alebo súdna úradníčka.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Rodič, ktorý nie je poverený osobnou starostlivosťou, má voči osobe, ktorá je poverená osobnou starostlivosťou, právo, byť včas informovaný o dôležitých záležitostiach, ktoré sa týkajú dieťaťa, a o zamýšľaných opatreniach, ktoré si v prípade spoločnej osobnej starostlivosti vyžadujú kolektívne zastúpenie (§ 167 ods. 2 a 3 ABGB) a vyjadriť sa k nim (právo na informácie a vyjadrenie). Vyjadrenie musí byť zohľadnené, ak v ňom vyjadrené želanie lepšie zodpovedá záujmu dieťaťa. Tieto práva sa vzťahujú aj na menej dôležité záležitosti (pokiaľ nejde iba o jednoduché záležitosti každodenného života), ak sa napriek pripravenosti rodiča, ktorý nie je poverený osobnou starostlivosťou, žiadny pravidelný kontakt s dieťaťom neuskutočňuje, pretože napríklad nie je možný z dôvodu životných okolností alebo pretože dieťa kontakt odmieta (§ 189 ods. 3 ABGB).

Ak si rodič poverený osobnou starostlivosťou tieto povinnosti trvale neplní, súd môže na návrh, v prípade ohrozenia záujmu dieťaťa však aj z úradnej moci, prijať primerané opatrenia (§ 189 ods. 4 ABGB). Súd môže nedbanlivému rodičovi napríklad uložiť konkrétne úlohy alebo rodiča, ktorému nie je zverená osobná starostlivosť, zmocniť, aby sa sám informoval u lekára alebo v škole. Ak rodič, ktorému bola zverená osobná starostlivosť, svojim správaním ohrozuje záujem dieťaťa, prichádza do úvahy aj čiastočné alebo úplné odňatie osobnej starostlivosti podľa § 181 ABGB.

Právo na informácie a vyjadrenie môžu byť súdom obmedzené alebo odňaté, ak ich výkon vážne ohrozuje záujem dieťaťa. To isté platí, ak ich oprávnená osoba vykonáva zneužívajúc alebo spôsobom, ktorý nie je pre druhého rodiča únosný. Okrem toho odpadajú, ak samotný oprávnený rodič kontakt s dieťaťom bezdôvodne odmieta (§ 189 ods. 2 ABGB).

Osobná starostlivosť sa vždy vykonáva tak, že sa čo najviac vyhovie záujmu dieťaťa. Pri posudzovaní záujmu dieťaťa sa musia zohľadniť osobnosť dieťaťa a jeho potreby, najmä vohy, schopnosti, sklony a možnosti rozvoja, a tiež životné pomery rodičov.

Všetky osoby poverené osobnou starostlivosťou (rodičia, starí rodičia, iné osoby poverené osobnou starostlivosťou) ako aj osoby, ktoré majú voči dieťaťu iné práva a povinnosti (napr. právo kontaktu), majú na účel ochrany záujmov dieťaťa opomenúť všetko, čo poškodzuje vzťah dieťaťa k iným osobám, ktorým prináležia práva a povinnosti voči dieťaťu, alebo čo by mohlo sťažovať výkon ich úloh (príkaz dobrého správania, § 159 ABGB).

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverené do opatery obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

Pre zákonné zastúpenie existuje zásada výlučného zastupovania, to znamená, že každý rodič je oprávnený a povinný zastupovať dieťa. Jeho právny úkon je právne účinný aj vtedy, ak s tým druhý rodič nesúhlasí (§ 167 ods. 1 ABGB). Súhlas oboch rodičov oprávnených zastupovaním je stanovený iba v prípadoch taxatívne menovaných v § 167 ods. 2 ABGB (napr.: zmena krstného mena alebo priezviska, prijatie a zmena náboženského vyznania, odovzdanie do cudzej starostlivosti atď.)

Pre úkony zastupovania a udeľovanie súhlasu v majetkových záležitostiach, ktoré nepodliehajú riadnemu obchodnému podniku, je potrebný súhlas druhého rodiča oprávneného k zákonnému zastupovaniu a súdne povolenie (§ 167 ods. 3 ABGB). Patria sem napríklad: predaj a zaťaženie nehnuteľností, zrieknutie sa dedičského práva, bezpodmienečné prijatie alebo odmietnutie dedičstva, prijatie daru spojeného so zaťažením.

V občianskoprávných konaniach je každý rodič oprávnený aj k samostatnému zastupovaniu dieťaťa. Pokiaľ sa o tom rodičia nedohodnú alebo súd neurčil jedného z nich alebo tretiu osobu ako zástupcu, je zástupcom rodič, ktorý stanovil prvý procesný úkon (§ 169 ABGB). Rodičia pritom musia dodržiavať príkaz dobrého správania (pozri otázku 9).

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

Podľa § 109 zákona o súdnej príslušnosti (Jurisdiktionnorm – JN) je príslušným okresný súd (Bezirksgericht), v ktorého obvode má maloletý svoj obvyklý pobyt, v prípade neexistencie takéhoto pobytu na vnútroštátnom území, má svoj (obyčajný skutočný) pobyt. Ak pobyt na vnútroštátnom území chýba, príslušným je súd, v ktorého obvode má rodič svoj obvyklý pobyt, inak okresný súd vnútorné mesto Viedeň (Bezirksgericht Innere Stadt Wien). V protiklade voči (obyčajnému) pobytu je obvyklý pobyt pravidelne závislý od určitej doby a stálosti (približne šesť mesiacov).

Návrh na prenesenie výlučnej osobnej starostlivosti alebo účasti na osobnej starostlivosti je možné podať poštou alebo ústne do zápisnice počas tzv. „úradných dní“ (minimálne raz týždenne väčšinou v utorok doobeda) na príslušnom okresnom súde. Strany sa nemusia nechať zastupovať advokátom, ak sa ale nechávajú zastupovať chcú, smú si zvoliť iba jedného advokáta (relatívna povinnosť advokáta; § 101 ods. 1 zákona o nesporových konaniach – AußStrG).

Podania musia obsahovať označenie veci, mená a priezviská a adresu intervenujúceho, jeho zástupcu, ak je to potrebné, mená a adresy jemu známych iných strán, vo veciach osobného stavu okrem toho aj dátum a miesto narodenia a štátnu príslušnosť strán (§ 10 ods. 3 AußStrG).

Ak podanie vykazuje formálnu alebo obsahovú chybu, ktorá bráni ďalším krokom konania, súd ho nesmie hneď odmietnuť alebo zamietnuť, ale najskôr sa pokúsiť o nápravu (§ 10 ods. 4 AußStrG).

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Uplatňuje sa nesporové konanie podľa zákona o nesporových konaniach (AußStrG).

Podľa záujmu dieťaťa musí súd priznať alebo odobrať osobnú starostlivosť a výkon práva na osobný kontakt, na účel zachovania spoľahlivých kontaktov a vytvorenia právnej jednoznačnosti, aj predbežne v rámci zrýchleného konania. Potrebné to môže byť najmä po zrušení manželstva a spoločnej domácnosti rodičov (§ 180 ods. 1 č 1 ABGB). Toto rozhodnutie je predbežne záväzná a vykonateľná, pokiaľ to súd nevyvlúči.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

V občianskom konaní sa podľa §§ 63 až 73 Občianskeho súdneho poriadku (Zivilprozessordnung – ZPO) na návrh poskytuje procesná pomoc (príspevok na náhradu súdnych nákladov), pokiaľ strana nie je schopná pokryť náklady na vedenie konania bez ukrátenia na potrebnom výživnom. Podľa § 7 ods. 1 AußStrG sa tieto ustanovenia analogicky uplatňujú v nesporových konaniach (ako napríklad v konaniach o výživnom na deti).

Potrebné výživné sa abstraktné nachádza medzi štatistickým priemerným príjmom nesamostatne zárobkovo činnnej osoby a existenčným minimom. Za ukrátenie sa považuje vtedy, ak by strana a jej nezaopatrená rodina neboli schopní viesť ani skromný život, pričom musia byť zohľadnené zhodnotiteľný majetok a možnosť počas dlhšej doby konania našetriť úspory. Možná je aj pomoc pre časť konania.

Procesná pomoc sa schvaľuje iba vtedy, pokiaľ sa zamýšľané vymáhanie práva alebo právna obhajoba nejavia zjavne svojvoľné alebo bezvýhladné.

Procesnú pomoc je možné poskytnúť fyzickým, ako aj právnickým osobám. Štátna príslušnosť strany nie je dôležitá.

Procesná pomoc zahŕňa najmä predbežné oslobodenie od úhrady súdnych poplatkov, svedočného, znalečného, tlmočného, ale aj cestovných nákladov strany, ak je jej osobná prítomnosť potrebná. Pokiaľ je zastúpenie advokátom zákonom predpísané (napríklad pri sporoch s hodnotou viac ako 5.000 EUR alebo v konaní pred krajskými súdmi) alebo pokiaľ sa to vzhľadom na situáciu prípadu javí ako potrebné, príberie sa predbežne bezodplatne rakúsky advokát. Činnosť advokáta zahŕňa aj právne poradenstvo pred procesom z hľadiska mimosúdneho urovnania sporu.

V § 71 ZPO je stanovené, že strana, ktorá využije procesnú pomoc, je povinná k úplnému alebo čiastočnému zaplateniu čiastok, od úhrady ktorých bola dočasne oslobodená, a ktoré ešte nie sú uhradené, ako aj k tarifnej odmene advokáta, ktorý jej bol pribratý, pokiaľ a len čo toho bude schopná bez ukrátenia na potrebnom výživnom. Po uplynutí troch rokov po ukončení konania už nie je možné povinnosť k dodatočnej úhrade uložiť. Na kontrolu existencie predpokladov na dodatočnú úhradu môže súd stranu pri stanovení primeranej lehoty vyzvať na predloženie nového majetkového priznania vrátane primeraných dôkazov.

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Rozhodnutia súdu prvého stupňa o rodičovských právach a povinnostiach je možné napadnúť rezurzom (§ 45 AußStrG). Lehota pre rezurz je štrnásť dní odo dňa doručenia písomného vyhotovenia rozhodnutia (§ 46 ods. 1 AußStrG). O rezurze spravídla rozhoduje súd druhého stupňa.

Proti rozhodnutiu rezurzného súdu vydaného v rámci rezurzného konania je v určitých prípadoch prípustný rezurz na najvyššom súdnom dvore (porovnaj s § 62 AußStrG). Rezurz je prípustný iba vtedy, keď je s tým spojené vyriešenie právnej otázky, ktorá má veľký význam z hľadiska zachovania právnej jednoty, právnej istoty alebo vývoja práva. V niektorých záležitostiach je však rezurz v každom prípade neprípustný, napríklad v záležitostiach procesnej pomoci, nákladovej položky a poplatkov. Lehota pre rezurz je štrnásť dní odo dňa doručenia rozhodnutia rezurzného súdu (§ 65 ods. 1 AußStrG). Rezurz musí byť podpísaný advokátom alebo notárom (§ 65 ods. 3 č. 5 AußStrG).

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Podľa § 110 ods. 2 AußStrG je výkon podľa exekučného poriadku vylúčený. Súd musí na návrh a z úradnej moci nariadiť primerané donucovacie prostriedky podľa § 79 ods. 2 AußStrG. K týmto donucovacím prostriedkom patria najmä peňažné pokuty, donucovacia väzba s dĺžkou trvania do jedného roka, vynútené predvedenie, odobranie listín, informačných vecí a iných huteľných vecí a menovanie kurátorov, ktorí majú vykonať zastupiteľné úkony na náklady a nebezpečenstvo osoby v omeškaní. Úpravy, ktoré sa týkajú osobných kontaktov, sa musia presadiť aj proti vôli rodiča, ktorý nežije s maloletým v spoločnej domácnosti. Úpravy, ktoré sa týkajú osobnej starostlivosti, môže súd vykonať aj použitím primeraného priameho donútenia.

Podľa § 110 ods. 3 AußStrG môže súd opustiť od pokračovania v presadzovaní aj z úradnej moci iba vtedy, keď a kým ohrozuje záujmy maloletého. Okrem toho môže súd pri presadzovaní súdnej alebo súdne schválenej úpravy osobnej starostlivosti požiadať nositeľa pomoci pre deti a mládež alebo pomoc rodinného súdu o podporu, najmä o predbežnú starostlivosť o maloletého, ak si to jeho záujem vyžaduje. Priame donútenie presadenia súdnej úpravy však môže byť vykonávané výlučne súdnymi orgánmi; tie si môžu privolať orgány verejnej bezpečnostnej služby.

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Podľa čl. 21 nariadenia Brusel II-a sú rozhodnutia z iných členských štátov uznané ex lege, bez osobitného konania.

Pre výkon rozhodnutí o práve na osobnú starostlivosť je potrebné konanie o doložke vykonateľnosti (čl. 28 a nasl. nariadenia Brusel II-a); bližšiu procesnoprávnu úpravu ponecháva čl. 30 vnútroštátnemu právu, v Rakúsku §§ 112 až 116 zákona o nesporovom konaní.

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Návrhy na neuznanie rozhodnutia o práve na osobnú starostlivosť vydaného v inom členskom štáte (čl. 21 ods. 3 nariadenia Brusel II-a) spadajú, rovnako ako konanie o doložke vykonateľnosti, do príslušnosti okresných súdov, v ktorých obvode má maloletý svoj obvyklý pobyt, v prípade neexistencie takéhoto pobytu na vnútroštátnom území, v ktorých obvode má svoj pobyt; ak na vnútroštátnom území pobyt nemá, potom je príslušný súd, v obvode ktorého má svoj obvyklý pobyt zákonný zástupca, v prípade neexistencie takéhoto pobytu na vnútroštátnom území, pokiaľ ide o maloletého, potom súd, v ktorého obvode má obvyklý pobyt rodič, inak okresný súd vnútorné mesto Viedeň (Bezirksgericht Innere Stadt Wien; § 109a jurisdikčnej normy v spojení s § 109 tohto zákona).

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

Ak je príslušnosť súdov odôvodnená na základe nariadenia Brusel II a alebo Haagskeho dohovoru o ochrane detí 1996, primárne uplatňujú rakúske právo.

Posledná aktualizácia: 16/10/2019

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

Rodičovské práva a povinnosti - Rumunsko

1 Čo v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

V rumunskom občianskom zákonníku (*Codul Civil*) sa používa pojem **rodičovská autorita**. Rodičovská autorita znamená všetky práva a povinnosti týkajúce sa dieťaťa a jeho majetku. Práva a povinnosti náležia rovnocenne obom rodičom a vykonávajú sa v záujme dieťaťa. Rodičovská autorita sa vykonáva dovtedy, kým dieťa nedosiahne spôsobilosť na právne úkony v celom rozsahu.

Rodičovské práva a povinnosti (stanovené v článkoch 487 – 499 občianskeho zákonníka a v zákone č. 272/2004 o ochrane a presadzovaní práv detí, *Legea nr. 272/2004*) v súvislosti s dieťaťom zahŕňajú:

právo a povinnosť vytvoriť a chrániť identitu dieťaťa. Dieťa sa ihneď po narodení zaregistruje a má právo na meno a občianstvo. Rodičia vyberú meno a priezvisko dieťaťa,

právo a povinnosť vychovávať dieťa. Rodičia majú právo a povinnosť vychovávať dieťa, starať sa o jeho zdravie a telesný, psychologický a duševný rozvoj, o vzdelanie, štúdium a odbornú prípravu v súlade so svojimi vlastnými presvedčeniami, vlastnosťami a potrebami dieťaťa,

právo a povinnosť vykonávať dohľad nad dieťaťom,

právo a povinnosť poskytovať dieťaťu podporu. Rodičia sú povinní spoločne a nerozdielne vyživovať svoje maloleté dieťa. Rodičia sú povinní podporovať svoje plnoleté študujúce dieťa až do ukončenia štúdia, ale nie dlhšie ako do veku 26 rokov,

právo prijať určité disciplinárne opatrenia voči dieťaťu. Zakázané je prijímať niektoré opatrenia, napríklad niektoré telesné tresty, ktoré by narušili telesný, duševný alebo emočný stav dieťaťa,

právo požiadať o návrat dieťaťa od akejkoľvek osoby, ktorá ho neoprávnene zadržíava,

právo rodičov na zlúčenie s dieťaťom. Toto právo koreluje s právom dieťaťa nebyť oddelené od svojich rodičov z iných ako mimoriadnych a dočasných dôvodov (napr. opatrenia týkajúce sa umiestnenia),

právo rodiča mať osobné väzby so svojim dieťaťom. Spôsoby udržiavania osobných väzieb s dieťaťom sú napr.: navštevovanie dieťaťa u neho doma, navštevovanie dieťaťa v škole, trávenie prázdnin dieťaťa s každým z rodičov,

právo určiť domov dieťaťa. Maloleté dieťa má žiť so svojimi rodičmi. Ak rodičia nežijú spolu, o domove dieťaťa rozhodnú na základe vzájomnej dohody. V prípade nezhody medzi rodičmi rozhodne poručnícky súd (*Instanța de tutelă*),

právo súhlasiť so zasnúbením alebo manželstvom maloletého dieťaťa, ktoré dosiahlo vek 16 rokov, právo súhlasiť s osvojením dieťaťa, právo odvolať sa voči opatreniam prijatým orgánmi v súvislosti s dieťaťom a podávať žiadosti a žaloby vo vlastnom mene a v mene dieťaťa.

Rodičovské práva a povinnosti (stanovené v článkoch 500 – 502 občianskeho zákonníka) v súvislosti s majetkom dieťaťa môžu zahŕňať: **správu majetku dieťaťa**. Rodič nemá žiadne právo v súvislosti s majetkom dieťaťa a dieťa nemá žiadne právo v súvislosti s majetkom rodiča, okrem práva na dedenie a výživné. Rodičia majú právo a povinnosť spravovať majetok svojho maloletého dieťaťa a zastupovať ho v občianskoprávných dokumentoch alebo vyjadriť svoj súhlas s týmito dokumentmi. Po dosiahnutí veku 14 rokov maloleté dieťa vykonáva svoje práva a povinnosti samo, ale so súhlasom rodičov a podľa potreby poručníckeho súdu,

právo a povinnosť zastupovať maloleté dieťa v občianskych dokumentoch alebo vyjadriť súhlas s týmito dokumentmi. Do veku 14 rokov dieťa v občianskych dokumentoch zastupujú rodičia, lebo je bez úplnej spôsobilosti na právne úkony. Vo veku od 14 do 18 rokov dieťa vykonáva svoje práva a povinnosti samo, ale vzhľadom na jeho obmedzenú spôsobilosť na právne úkony sa vyžaduje predchádzajúci súhlas rodičov.

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Práva a povinnosti náležia rovnocenne obom rodičom (článok 503 ods. 1 občianskeho zákonníka), ak sú rodičia manželia; po rozvoде (článok 397 občianskeho zákonníka); ďalej rodičovi, ktorého príbuzenstvo bolo stanovené v prípade, že dieťa sa narodilo mimo manželstva; a obom rodičom, ak žijú v domácom partnerstve (článok 505 ods. 1 občianskeho zákonníka).

Rodičovskú autoritu vykonávajú (odlúčení) rodičia nerovnomerne: v prípade zániku manželstva rozvodom, ak sa súd domnieva, že je v záujme dieťaťa, aby rodičovskú autoritu vykonával iba jeden z rodičov (článok 398 občianskeho zákonníka); v prípade zániku manželstva (článok 305 ods. 2 občianskeho zákonníka); ak sa dieťa narodilo mimo manželstva a rodičia nežijú v domácom partnerstve (článok 505 ods. 2 občianskeho zákonníka).

Rodičovskú autoritu vykonáva jeden z rodičov podľa článku 507 občianskeho zákonníka, keď druhý rodič zomrel, bol pozbavený rodičovských práv alebo dostal zákaz atď.

Rodičovskú autoritu vykonávajú rodičia čiastočne, keď práva a povinnosti náležia tretej strane alebo ústavu poskytujúcemu starostlivosť (článok 399 občianskeho zákonníka).

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

Rodič maloletého dieťaťa, ktoré dosiahlo vek 14 rokov, má rodičovské práva a povinnosti len v súvislosti s týmto dieťaťom. Práva a povinnosti v súvislosti s majetkom dieťaťa náležia poručníkovi dieťaťa alebo inej osobe.

Poručníctvo maloletých detí sa stanovuje vtedy, keď obaja rodičia zomreli, sú neznámi, boli pozbavení výkonu rodičovských práv alebo boli obvinení z trestného činu, ktorý ich pozbavuje rodičovských práv, vzťahuje sa na nich súdny zákaz, sú nezvestní alebo boli vyhlásení za mŕtvych a súd po skončení osvojenia rozhodne, že je v záujme dieťaťa stanoviť poručníctvo.

Poručníctvo sa stanovuje vtedy, keď dieťa nedostáva starostlivosť od oboch rodičov po tom, ako boli pozbavení výkonu rodičovských práv.

Vo výnimočných prípadoch môže poručnícky súd rozhodnúť o umiestnení dieťaťa k príbuznému alebo inému rodinnému príslušníkovi alebo k inej osobe s ich súhlasom, prípadne do ústavu poskytujúceho starostlivosť.

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

Rodičovská autorita po rozvoде v zásade náležia obom rodičom spoločne, prípadne iba jednému z nich, ak na to existujú oprávnené dôvody v záujme dieťaťa. Druhý rodič si zachová právo dohliadať na to, ako je dieťa vychovávané a vzdelávané, a právo súhlasiť s jeho osvojením.

Vo výnimočných prípadoch môže poručnícky súd rozhodnúť o umiestnení dieťaťa k príbuznému alebo inému rodinnému príslušníkovi alebo k inej osobe s ich súhlasom, prípadne do ústavu poskytujúceho starostlivosť. Tieto osoby vykonávajú práva a povinnosti rodičov v súvislosti s dieťaťom (článok 399 občianskeho zákonníka).

Keď sa dieťa narodilo mimo manželstva a bolo stanovené jeho príbuzenstvo s oboma rodičmi, rodičia vykonávajú rodičovskú autoritu spoločne a rovnocenne, ak žijú v domácom partnerstve. Ak rodičia dieťaťa narodeného mimo manželstva nežijú v domácom partnerstve, rodičovskú autoritu vykonáva len jeden z rodičov.

Rozvod so súhlasom manželov môže stanoviť notár, a to aj vtedy, keď manželia majú maloleté deti narodené v manželstve, mimo manželstva alebo osvojené, alebo keď sa manželia dohodnú na všetkých aspektoch v súvislosti s používaním priezviska po rozvoде, na výkone rodičovskej autority oboma rodičmi, stanovení domova detí po rozvoде, spôsobe, akým sa budú udržiavať osobné väzby medzi oddelenými rodičmi a jednotlivými deťmi, ako aj stanovení príspevku rodičov k nákladom na výchovu, vzdelanie, štúdium a odbornú prípravu detí. Ak sa v správe zo sociálneho prieskumu ukáže, že dohoda manželov o spoločnom výkone rodičovskej autority alebo o stanovení domova detí nie je v záujme dieťaťa, notár zamietne návrh na rozvod a odporučí manželom, aby sa obrátili na súd.

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Rodičia sa môžu dohodnúť na výkone rodičovskej autority alebo na opatreniach prijímaných na ochranu dieťaťa so súhlasom poručníckeho súdu, ak je to v záujme dieťaťa (článok 506 občianskeho zákonníka).

Účastníci sa môžu dostaviť kedykoľvek v priebehu konania aj bez predvolania a požiadať o potvrdzujúce rozhodnutie súdu, ktorým sa ich dohoda stáva zákonnou. Súhlasný rozsudok je konečný a vykonateľný.

6 Ak rodičia nedospievajú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

Mediácia predstavuje voľiteľnú možnosť pred postúpením veci súdu. Počas riešenia sporu sú súdne orgány povinné informovať účastníkov o možnosti a výhodách využitia mediácie. Ak mediácia nevedie k dohode, sporné otázky vyrieši súd.

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Pozri odpoveď na otázku 1.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Ak súd rozhodne, že rodičovskú autoritu má vykonávať len jeden z rodičov, tento rodič bude sám rozhodovať o všetkých záležitostiach súvisiacich s dieťaťom. Druhý rodič si zachová právo kontrolovať, ako je dieťa vychovávané a vzdelávané, ako aj právo súhlasiť s jeho osvojením.

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverené do opateru obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

Rodičia vykonávajú rodičovskú autoritu spoločne a rovnocenne. Ak jeden z rodičov sám vykonáva bežné právne úkony v súvislosti s výkonom rodičovských práv a plnením rodičovských povinností, predpokladá sa v dobrej viere, pokiaľ ide o tretie strany, že má súhlas aj druhého rodiča.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

Návrhy na ochranu osôb, pre ktoré je príslušný poručnícky a rodinný súd (*okresný súd alebo podľa potreby tribunál špecializovaný na maloleté deti a rodiny*), rieši miestne príslušný súd podľa domicilu alebo pobytu chránenej osoby (článok 94 občianskeho súdneho poriadku, *Codul de Procedură Civilă*).

Súd v mieste domicilu navrhovateľa je príslušný v prípade návrhov týkajúcich sa stanovenia príbuzenstva a súd, v ktorého obvode má navrhovateľ (veriteľ) pobyť, je príslušný v prípade návrhov týkajúcich sa vyživovacej povinnosti (vrátane štátnych príspevkov na deti).

K návrhu je nutné predložiť tieto dokumenty: kópiu rodného listu maloletého dieťaťa, kópiu dokladu totožnosti, kópiu rozsudku o rozvode manželstva, dohodu o mediacii (ak existuje) a akékoľvek ostatné dokumenty, ktoré sa považujú za užitočné pri riešení veci. Návrh je oslobodený od kolkového poplatku.

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Súd môže prijať predbežné opatrenia prostredníctvom príkazu predsedu súdu v priebehu celého konania o rozvode (osobitný postup s kratšími lehotami urovnania), a to v súvislosti so určením domova maloletého dieťaťa, vyživovacou povinnosťou, čerpaním štátneho príspevku na deti a využívaním domácnosti manželov (článok 919 občianskeho súdneho poriadku).

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

O právnu pomoc možno požiadať na základe urgentného nariadenia č. 51/2008 (*Ordonanța de Urgență nr. 51/2008*) o verejnej právnej pomoci v občianskych veciach prijatého zákonom č. 193/2008 (*Legea nr. 193/2008*) v znení zmien.

Právna pomoc sa môže priznať oddelene alebo kumulatívne vo forme pomoci právnikovi, platby za služby znalca, prekladateľa alebo tímočníka, platby trov súdneho exekútora a vo forme oslobodenia, zníženia, zmeny rozvrhu alebo odloženia platieb súdnych trov.

V plnej miere môžu právnu pomoc využiť osoby, ktorých čistý mesačný príjem na rodinného príslušníka bol v uplynulých dvoch mesiacoch pred návrhom nižší ako 300 RON. Ak je príjem nižší ako 600 RON, právna pomoc sa poskytne na úrovni 50 %. Tieto stanovené podmienky však nebránia tomu, aby navrhovateľia, ktorých prostriedky prekročujú uvedenú hranicu, využili právnu pomoc, ak preukážu, že nemôžu uhradiť súdne trovy v dôsledku rozdielu medzi životnými štandardmi v štáte domicilu alebo obvyklého pobytu a v štáte, kde prebieha konanie.

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Rozsudok vo veciach týkajúcich sa výkonu rodičovskej autority (ako vedľajšie veci konania o rozvode alebo v rámci hlavného konania) podlieha len odvolaniu v lehote 30 dní od vydania rozsudku alebo len súdnu preskúmaniu v prípade súhlasného rozsudku, ktorý potvrdil dohodu účastníkov.

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Ak povinný dobrovoľne neplní svoju povinnosť, oprávnený to musí oznámiť súdnu exekútorovi. Súdny exekútor požiada vykonávací súd o súhlas s výkonom. Vec sa vyrieši na uzavretom pojednávaní bez predvolania účastníkov.

Ak bola žiadosť o výkon schválená, súdny exekútor pošle rodičovi alebo osobe, s ktorou maloleté dieťa žije, príkaz a predvolanie, čím jej oznámi dátum dostavenia sa s maloletým dieťaťom, aby ho oprávnený mohol prevziať, alebo tejto osobe nariadi, aby druhému rodičovi umožnila vykonávať jeho právo na osobné vzťahy s maloletým dieťaťom.

Ak povinný nevykoná svoju povinnosť, súdny exekútor pristúpi k nútenému výkonu v prítomnosti zástupcu generálneho riaditeľstva pre sociálnu pomoc a ochranu dieťaťa a v prípade potreby v prítomnosti psychológa a policajtov. Nikto nesmie zastrašovať maloleté dieťa ani naň vyvíjať tlak, aby sa podvolilo výkonu.

Ak povinný neplní svoju povinnosť, až do výkonu sa uplatňuje postih stanovený súdom a súdny exekútor oznámi prokurátorovi, aby začal stíhanie.

Ak to maloleté dieťa odmietne, súdny exekútor pošle oficiálnu správu zástupcovi generálneho riaditeľstva pre sociálnu pomoc a ochranu dieťaťa a príslušný súd nariadi, aby maloleté dieťa absolvovalo poradenský program, na konci ktorého psychológ vypracuje správu. Ak to maloleté dieťa odmietne po obnovení núteného výkonu, oprávnený môže požiadať súd, aby uplatnil postih.

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Pri uznávaní rozhodnutia o rodičovskej autorite sa uplatňujú ustanovenia nariadenia (ES) č. 2201/2003. Návrh sa podáva tribunálu v mieste domicilu odporcu alebo v mieste jeho pobytu v Rumunsku. Voči uznaniu sa možno odvolať na miestne príslušnom odvolacom súde (*Curtea de Apel*) alebo ho možno napadnúť návrhom na súdne preskúmanie na Najvyššom kasačnom a justičnom súde (*Înalta Curte de Casație și Justiție*).

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Ak chce zainteresovaná osoba napadnúť uznanie rozhodnutia o rodičovskej autorite, môže sa obrátiť na tribunál v mieste domicilu odporcu alebo v mieste jeho pobytu v Rumunsku.

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

V článku 2611 občianskeho zákonníka sa uvádza, že právo uplatniteľné na rodičovskú autoritu a ochranu detí je stanovené v Dohovore o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa prijatom v Haagu 19. októbra 1996, ktorý bol ratifikovaný zákonom č. 361/2007.

Posledná aktualizácia: 31/10/2016

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

Rodičovské práva a povinnosti - Slovinsko

1 Čo v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

Rodičovské práva a povinnosti sú právne vzťahy, ktoré sa spravujú **rodinným právom**. Tieto vzťahy sa začínajú narodením dieťaťa alebo určením otcovstva a materstva. V slovinskom právnom systéme majú deti narodené nezosobášeným rodičom tie isté práva a povinnosti ako deti, ktoré sa narodili zosobášeným rodičom. V slovinských právnych predpisoch sa prijal systém „úplného osvojenia“, čo znamená, že s osvojenými deťmi sa zaobchádza tak isto ako s biologickými deťmi.

Právny základ poskytuje **článok 54 slovinskej ústavy (Ústava Republike Slovenije)**, podľa ktorého majú rodičia právo a povinnosť starať sa o svoje deti, vzdelávať ich a vychovávať. Toto právo a povinnosť je možné odňať alebo obmedziť iba z dôvodov uvedených v zákone, aby bolo možné chrániť záujmy dieťaťa. Deti narodené nezosobášeným rodičom majú tie isté práva ako deti, ktoré sa narodili zosobášeným rodičom.

Rodičia majú právo a povinnosť zabezpečiť fyzický a duševný vývoj svojho dieťaťa priamou starostlivosťou, prácou a činnosťami, ktoré vykonávajú. Rodičia majú právo a povinnosť chrániť život, osobný rozvoj, práva a záujmy dieťaťa, ktoré nedosiahlo plnoletosť, aby sa zabezpečil jeho zdravý rast a vyvážený osobný rozvoj a aby bolo neskôr schopné žiť a pracovať samostatne. **Rodičovské právo** predstavujú tieto práva a povinnosti. [článok 4 zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch (*Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih*)]

Rodičia musia chrániť záujmy svojho dieťaťa vo všetkých činnostiach a konaniach týkajúcich sa dieťaťa. Rodičia slúžia v záujme svojho dieťaťa, ak naplňajú materiálne, citové a psychosociálne potreby dieťaťa prostredníctvom správania, ktoré spĺňa prijateľné štandardy a ktoré je potrebné na zabezpečenie ich starostlivosti a zodpovednosti za dieťa s náležitým ohľadom na osobnosť dieťaťa a jeho želania. (článok 5a zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch) Rodičia musia poskytnúť svojmu dieťaťu podmienky pre zdravý rast a vyvážený osobný rozvoj a pomôcť mu rozvíjať schopnosť žiť a pracovať samostatne. Musia sa starať o svoje dieťa a vychovávať ho, chrániť zdravie a život dieťaťa. Rodičia sú zodpovední za to, aby podľa svojich najlepších schopností zabezpečili svojmu dieťaťu vzdelávanie a odbornú prípravu v súlade so schopnosťami, sklonmi a želaniami dieťaťa. Dieťa má právo na styk s obidvomi rodičmi a obidvaja rodičia majú právo na styk s dieťaťom. (články 102, 103 a 106 zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

Právna zodpovednosť rodičov za svoje dieťa je stanovená v článku 142 záväzkového zákonníka (*Obligacijski zakonik*). Rodičia sú zodpovední za škodu spôsobenú tretej strane ich dieťaťom, ktoré je mladšie ako sedem rokov, bez ohľadu na ich zodpovednosť za spôsobenú škodu. Rodičia sú zodpovední za škodu spôsobenú tretej osobe maloletým dieťaťom, ktoré je staršie ako sedem rokov, pokiaľ nepreukážu, že nie sú zodpovední za spôsobenú škodu.

Zastupovanie dieťaťa vo vzťahoch k okoliu je upravené v článku 107 zákona o manželstve a rodinných vzťahoch. Maloleté dieťa zastupujú jeho rodičia. Ak sa musí niečo formálne doručiť, dodať alebo oznámiť maloletému dieťaťu, môže sa to doručiť, dodať alebo oznámiť niektorému z rodičov. Ak rodičia nežijú spolu, tak rodičovi, s ktorým dieťa žije. Ak sa obidvaja rodičia venujú starostlivosti a výchove dieťaťa, musia sa dohodnúť na mieste trvalého pobytu dieťaťa na tom, ktorý z nich bude preberať všetku korešpondenciu pre dieťa.

Majetok dieťaťa **spravujú** rodičia dieťaťa v záujme dieťaťa dovtedy, kým dieťa dosiahne plnoletosť. (článok 109 zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

2 Kto má spraviť rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Rodičovské práva vykonávajú otec a matka. (článok 4 zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

Rodičia vykonávajú svoje rodičovské práva na základe vzájomnej dohody v súlade so záujmami dieťaťa. Ak rodičia nežijú spolu a nemajú dieťa v spoločnej osobnej starostlivosti, o otázkach, ktoré majú významný vplyv na vývoj dieťaťa rozhodujú obidvaja po vzájomnej dohode a v súlade so záujmami dieťaťa.

Rodič, ktorý má dieťa v osobnej starostlivosti, rozhoduje o otázkach týkajúcich sa každodenného života dieťaťa. Ak jeden z rodičov nemôže vykonávať svoje rodičovské práva, vykonáva ich druhý rodič sám. (článok 113 zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

Ak jeden z rodičov už nežije alebo nie je známy, alebo ak bol pozbavený svojich rodičovských práv alebo právnej spôsobilosti, rodičovské práva vykonáva druhý rodič. (článok 115 zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

O dieťa sa môžu starať iné osoby alebo inštitúcie. Centrum sociálnych služieb (*Center za socialno delo*) môže odobrať dieťa rodičom a umiestniť ho do starostlivosti **inej osoby** alebo **inštitúcie** v prípade, ak rodičia zanedbali výchovu dieťaťa a zabezpečenie starostlivosti o svoje dieťa alebo ak to je v záujme dieťaťa z iných závažných dôvodov. (článok 120 zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

Centrum sociálnych služieb môže umiestniť dieťa do **starostlivosti v rodinnom prostredí**, ak nemá vlastnú rodinu, alebo ak z rôznych dôvodov nemôže žiť so svojimi rodičmi, alebo ak je telesný a duševný vývoj dieťaťa ohrozený prostredím, v ktorom žije. (článok 157 zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

Starostlivosť v rodinnom prostredí je podrobnejšie upravená v zákone o starostlivosti v rodinnom prostredí (*Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti*).

O dieťa sa môže starať **osvojiťel**. Osvojiť si dieťa je možné iba vtedy, ak jeho rodičia nie sú známi, ak bydlisko jeho rodičov nie je známe najmenej jeden rok, ak jeho rodičia súhlasili pred príslušným orgánom, že dajú svoje dieťa na osvojenie, alebo ak jeho rodičia zomreli. (článok 141 zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

Centrum sociálnych služieb je povinné umiestniť maloleté dieťa, ktoré nemá rodičov alebo ktorého rodičia neposkytujú starostlivosť, do starostlivosti

poručníka. Poručník maloletého dieťaťa je zodpovedný za starostlivosť o dieťa, ako keby bol jeho rodič. (články 201 a 202 zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

Rodičia, ktorí nežijú spolu alebo ktorí majú v úmysle žiť oddelene, sa musia dohodnúť o starostlivosti o ich spoločné deti v súlade so záujmami týchto detí. Môžu sa dohodnúť na ponechaní rovnakej starostlivosti o svoje deti, starostlivosti jedného z rodičov alebo striedavej starostlivosti o deti. Ak sa o tom nevedia dohodnúť sami, centrum sociálnych služieb im pomôže pri uzavretí dohody. Ak sa rodičia nevedia dohodnúť na starostlivosti o svoje deti ani s pomocou centra sociálnych služieb, súd môže na žiadosť jedného alebo oboch rodičov súhlasiť so zverením detí do starostlivosti jednému z rodičov alebo do rozdelenej starostlivosti rodičov. Súd môže rozhodnúť aj z vlastnej iniciatívy, že všetky alebo niektoré z detí zverí do starostlivosti tretej osoby. Skôr než súd rozhodne, je povinný požiadať o stanovisko centrum sociálnych služieb v súvislosti so záujmami dieťaťa. Súd takisto zohľadní názor dieťaťa, ak ho vyjadrí samotné dieťa alebo osoba, ktorej dieťa dôveruje a ktorú si vybralo samotné dieťa, za predpokladu, že dieťa je schopné pochopiť význam a dôsledky tohto názoru. (článok 105 zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

Ak súd zruší manželstvo, rozhodne aj o starostlivosti a výživnom všetkých spoločných detí manželov a ich styku s rodičmi. (článok 78 zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

Ak rodičia nežijú spolu a nemajú dieťa v spoločnej osobnej starostlivosti, o otázkach, ktoré majú významný vplyv na vývoj dieťaťa, rozhodujú obidvaja po vzájomnej dohode a v súlade so záujmami dieťaťa. Rodič, ktorý má dieťa v osobnej starostlivosti, rozhoduje o otázkach týkajúcich sa každodenného života dieťaťa. (článok 113 zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Rodičia, ktorí nežijú spolu alebo ktorí majú v úmysle žiť oddelene, sa musia dohodnúť o starostlivosti o ich spoločné deti v súlade so záujmami týchto detí.

Ak sa rodičia dohodnú na starostlivosti o deti, môžu navrhnúť súdu, aby o tom vydal rozhodnutie v nesporovom konaní. Ak súd zistí, že dohoda nie je v záujme dieťaťa, návrh dohody zamietne. Ak sa rodičia nevedia sami dohodnúť o tejto záležitosti, centrum sociálnych služieb im pomôže pri uzavretí dohody. Ak sa rodičia nevedia dohodnúť ani s pomocou centra sociálnych služieb, súd vydá rozhodnutie na žiadosť jedného alebo oboch rodičov. (článok 105 zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

Rodičia, ktorí nežijú spolu alebo ktorí majú v úmysle žiť oddelene, sa dohodnú o výživnom pre ich spoločné deti. Ak sa o tom nevedia dohodnúť sami, centrum sociálnych služieb im pomôže pri uzavretí dohody. Ak sa rodičia nevedia dohodnúť na výživnom pre ich spoločné deti ani s pomocou centra sociálnych služieb, súd o tom vydá rozhodnutie na žiadosť jedného alebo oboch rodičov. (článok 105a zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

Dieťa má právo na styk s obidvomi rodičmi a obidvaja rodičia majú právo na styk s dieťaťom. Tento styk má zabezpečiť predovšetkým uspokojenie záujmov dieťaťa. Rodič, s ktorým dieťa žije a ktorý má dieťa v starostlivosti, alebo tretia osoba, s ktorou dieťa žije, sa musia zdržať akéhokoľvek konania, ktoré prekáža alebo bráni dieťaťu udržiavať styk s druhým rodičom alebo jeho rodičmi, a musí sa snažiť povzbudiť dieťa, aby si osvojilo vhodný postoj k styku s druhým rodičom alebo so svojimi rodičmi. Rodič, ktorý má styk s dieťaťom, sa musí zdržať akéhokoľvek konania, ktoré bráni starostlivosti a výchove dieťaťa. Ak sa rodičia dohodnú o styku s dieťaťom, môžu navrhnúť súdu, aby o tom vydal rozhodnutie v nesporovom konaní. Ak súd zistí, že dohoda nie je

v záujme dieťaťa, návrh dohody zamietne. Ak sa rodičia nevedia dohodnúť o styku ani s pomocou centra sociálnych služieb, súd o tom vydá rozhodnutie na žiadosť jedného alebo oboch rodičov. (článok 106a zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

Dieťa má takisto právo na styk s inými osobami, s ktorými má rodinné vzťahy a ktoré majú blízke osobné puto s dieťaťom, ak to nie je v rozpore so záujmami dieťaťa. Za tieto osoby sa považujú najmä starí rodičia dieťaťa, bratia a sestry, nevlastní bratia a nevlastné sestry, bývalí profesionálni rodičia a bývalý(-á) alebo súčasný(-á) manžel(-ka) alebo nemanželský partner jedného alebo druhého rodiča. Dohodu o styku musia dosiahnuť rodičia dieťaťa, dieťa (ak je schopné pochopiť význam dohody) a osoby, s ktorými má dieťa osobné puto. Ak sa o tom nevedia dohodnúť sami, centrum sociálnych služieb im pomôže pri uzavretí dohody. Miera a spôsob udržiavanie styku musia byť v záujme dieťaťa. Ak sa rodičia dieťaťa, dieťa a osoby, s ktorými má dieťa osobné puto, dohodnú na styku, môžu navrhnúť súdu, aby o tom vydal rozhodnutie v nesporovom konaní. Ak súd zistí, že dohoda nie je v záujme dieťaťa, návrh dohody zamietne. Ak sa rodičia nevedia dohodnúť ani s pomocou centra sociálnych služieb, o styku rozhodne súd. (článok 106a zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

6 Ak rodičia nedospejú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

Ak sa rodičia nedohodnú sami, môže im pomôcť centrum sociálnych služieb. Ak sa nedohodnú ani s pomocou centra sociálnych služieb, o veci rozhodne súd.

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Súd môže rozhodnúť, že všetky deti budú v starostlivosti jedného z rodičov alebo že sa deti rozdelia do starostlivosti oboch rodičov. Súd môže rozhodnúť aj z vlastnej iniciatívy, že všetky alebo niektoré z detí zverí do starostlivosti tretej osoby. (článok 105 zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

Súd rozhoduje aj o výživnom dieťaťa a o styku. (články 105a, 106 a 106a zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

Pri rozhodovaní o styku sa súd riadi predovšetkým záujmami dieťaťa. K návrhu alebo žiadosti o vydanie rozhodnutia o styku sa musí pripojiť dôkaz od príslušného centra sociálnych služieb, v ktorom sa uvádza, že sa rodičia pokúsili dosiahnuť dohodu o styku s pomocou centra. Súd môže odňať alebo obmedziť právo na styk v rozsahu, v akom to je nevyhnutné na ochranu záujmov dieťaťa. Styk nie je v záujme dieťaťa, ak kladie na dieťa psychickú záťaž alebo ak ohrozuje telesný alebo duševný vývoj dieťaťa. Súd môže rozhodnúť, že styk sa má uskutočniť pod dohľadom tretej strany alebo že nebude zahŕňať osobný kontakt a stretnutie (t. j. že bude prebiehať iným spôsobom), ak by to inak nebolo v záujme dieťaťa. (článok 106 zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

Pri stanovení výživného sa náležite zohľadnia potreby navrhovateľa a materiálne a príjmové schopnosti osoby povinnej platiť výživné. Pri výpočte výživného na dieťa musí súd konať v záujme dieťaťa, aby stanovil dostatočnú úroveň na zabezpečenie úspešného telesného a duševného vývoja dieťaťa. (články 129 a 129a zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

V prípade, ak rodičia nežijú spolu a nemajú dieťa v spoločnej osobnej starostlivosti, o otázkach, ktoré majú významný vplyv na vývoj dieťaťa rozhodujú obidvaja po vzájomnej dohode a v súlade so záujmami dieťaťa. Ak sa o tom nevedia dohodnúť sami, centrum sociálnych služieb im pomôže pri uzavretí dohody. Rodič, ktorý má dieťa v osobnej starostlivosti, rozhoduje o otázkach týkajúcich sa každodenného života dieťaťa. Ak sa rodičia ani s pomocou centra sociálnych služieb nevedia dohodnúť o otázkach, ktoré majú významný vplyv na vývoj dieťaťa, súd o tom vydá rozhodnutie v nesporovom konaní na žiadosť jedného alebo oboch rodičov. (článok 113 zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverený do opatery oboch rodičov, čo to znamená v praxi?

Znamená to, že obidvaja rodičia sú rovnako zodpovední za výchovu a vývoj dieťaťa a že sa obidvaja musia ďalej starať o dieťa.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

V takýchto veciach sú **vecne príslušné** okresné sudy (*okrožna sodišča*). [článok 32 Občianskeho súdneho poriadku (*Zakon o pravdnem postopku*)]

Všeobecnú **miestnu príslušnosť** má súd, v ktorého obvode má odporca svoj trvalý pobyt. Ak má súd v Slovinsku právomoc rozhodovať, lebo odporca má prechodný pobyt v Slovinsku, všeobecnú miestnu príslušnosť má súd, v ktorého obvode má odporca prechodný pobyt. Ak okrem svojho trvalého pobytu má odporca aj prechodný pobyt na inom mieste a vzhľadom na okolnosti možno predpokladať, že tam bude žiť dlhšie obdobie, súd v mieste, kde má odporca prechodný pobyt, má takisto všeobecnú miestnu príslušnosť. (článok 47 Občianskeho súdneho poriadku)

Ak je v spore o zákonom výživnom navrhovateľom osoba žiadajúca výživné, okrem súdu so všeobecnou miestnou príslušnosťou je príslušný aj súd, v obvode ktorého má navrhovateľ trvalý alebo prechodný pobyt. Ak je v spore o zákonom výživnom s medzinárodným prvkom príslušný súd v Slovinsku, lebo navrhovateľom je dieťa s trvalým pobytom v Slovinsku, miestne príslušný je súd, v ktorého obvode má navrhovateľ trvalý pobyt. Ak je v spore o zákonom výživnom príslušný súd v Slovinsku, lebo odporca má v Slovinsku majetok, z ktorého by sa mohlo zaplatiť výživné, miestne príslušný je súd, v ktorého obvode sa tento majetok nachádza. (článok 50 Občianskeho súdneho poriadku)

Strany a ostatní účastníci konania musia podať žaloby, odvolania a ďalšie návrhy v **slovinskom jazyku alebo v jazyku národnostnej menšiny**, ktorý sa oficiálne používa na súde. (článok 104 Občianskeho súdneho poriadku)

Žaloba musí obsahovať konkrétnu žiadosť, v ktorej je uvedený hlavný predmet veci a vedľajšie nároky, skutočnosti na podporu tvrdenia žalobcu, dôkazy preukazujúce tieto skutočnosti a ďalšie informácie, ktoré musí obsahovať každá žaloba (článok 180 Občianskeho súdneho poriadku).

Žiadosť podľa tohto zákona zahŕňa žalobu, obhajobu, vyjadrenie k žalobe, právny prostriedok nápravy a iné vyhlásenia, návrhy alebo oznámenia podané mimo pojednávania. Žiadosti musia byť zrozumiteľné a obsahovať všetko potrebné na súdne pojednávanie. Musia obsahovať najmä: označenie súdu, mená a miesta trvalého alebo prechodného pobytu alebo sídla účastníkov konania, mená ich právnych zástupcov alebo splnomocnencov, predmet sporu a obsah vyhlásenia. Žiadateľ musí podpísať žiadosť, pokiaľ to umožňuje forma žiadosti. Za vlastnoručný podpis žiadateľa sa považuje originálny podpis, ako aj zabezpečený elektronický podpis overený prostredníctvom kvalifikovaného certifikátu. Ak vyhlásenie obsahuje žiadosť, účastník musí v žiadosti uviesť skutočnosti, na ktorých sa žiadosť zakladá, a dôkazy, ak je to potrebné. (článok 105 Občianskeho súdneho poriadku)

Súdne poplatky sa musia zaplatiť pri podaní žaloby. Súdne poplatky sa musia zaplatiť najneskôr v lehote stanovenej súdom v príkaze na zaplatenie súdnych poplatkov. (článok 105a Občianskeho súdneho poriadku)

Žiadosti sa musia podať v **písomnej forme**. Písomná žiadosť je rukou napísaná alebo vytlačená žiadosť a vlastnoručne podpísaná žiadosť (žiadosť vo fyzickej podobe) alebo žiadosť v elektronickej podobe podpísaná pomocou zabezpečeného elektronického podpisu overeného pomocou kvalifikovaného certifikátu. Písomná žiadosť je žiadosť podaná poštou, elektronicke, pomocou komunikačných technológií a doručená priamo orgánu alebo doručená osobou, ktorá profesionálne vykonáva podávanie žiadostí (komerčný poskytovateľ). Elektronicke žiadosti sa podávajú v elektronickej podobe do informačného systému. Informačný systém automaticky potvrdí prijatie žiadosti žiadateľovi. Žiadosti sa môžu podať aj na predpísanom alebo inak upravenom formulári. (článok 105b Občianskeho súdneho poriadku)

Žiadosti, ktoré sa majú doručiť protistrane, sa musia podať súdu v toľkých **kópiách**, koľko požaduje súd a protistrana, a v takej forme, aby ich súd mohol doručiť. Vzťahuje sa to aj na prílohy. Žiadosti a prílohy podané v elektronickej podobe, ktoré sa musia zasláť protistrane, sa zašlú v jednej kópii. Súd urobí toľko elektronických kópií alebo fotokópií, koľko protistrana požaduje. (článok 106 z Občianskeho súdneho poriadku) Dokumenty pripojené k žiadosti môžu byť **originály alebo kópie**. (článok 107 Občianskeho súdneho poriadku)

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Okresný súd rozhoduje v občianskom súdnom konaní, pokiaľ sa v zákone nestanovuje, že má rozhodovať v nespоровom konaní. Súd rieši prioritne záležitosti, ktoré sú upravené zákonom o manželstve a rodinných vzťahoch. (článok 10a zákona o manželstve a o rodinných vzťahoch)
V priebehu konania v sporoch týkajúcich sa vzťahov medzi rodičmi a deťmi môže súd na návrh jedného z účastníkov alebo z vlastnej iniciatívy vydať predbežné opatrenia (dočasný súdny zákaz) o starostlivosti a výživnom na dieťa, ako aj predbežné opatrenia na odňatie alebo obmedzenie práva na styk alebo na spôsob, akým styk prebieha. Predbežné opatrenia sa vydávajú podľa postupov uvedených v zákone o vymáhaní a zabezpečení pohľadávok (*Zakon o izvršbi in zavarovanju*). (článok 411 Občianskeho súdneho poriadku)

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Áno, je možné získať právnu pomoc na pokrytie trov konania. O pridelení právnej pomoci rozhoduje predseda okresného súdu. [článok 2 zákona o právnej pomoci (*Zakon o brezplačni pravni pomoči*)]
Právnu pomoc je možné priznať na právne poradenstvo, právneho poradcu a iné právne služby vymedzené v zákone pre všetky formy súdnej ochrany na všetkých všeobecných súdoch a špecializovaných súdoch v Slovinsku, na Ústavnom súde Slovenskej republiky (*Ustavno sodišče Republike Slovenije*) a na všetkých úradoch, v inštitúciách a u osôb v Slovinsku príslušných na mimosúdne riešenia sporov a na upustenie od platenia nákladov súdneho konania. (článok 7 zákona o právnej pomoci)

Nárok na právnu pomoc podľa tohto zákona majú: 1. občania Slovinska; 2. cudzí štátni príslušníci s trvalým alebo prechodným pobytom v Slovinsku a osoby bez občianstva (osoby bez štátnej príslušnosti), ktoré majú oprávnený pobyt v Slovinsku; 3. iní cudzí štátni príslušníci na základe reciprocity alebo na základe podmienok a v prípadoch vymedzených v medzinárodných zmluvách záväzných pre Slovinsko; 4. mimovládne organizácie a združenia, ktoré pôsobia na neziskovom základe a vo verejnom záujme a ktoré sú zapísané v príslušnom registri v súlade s platnými právnymi predpismi, v sporoch súvisiacich s výkonom činností vo verejnom záujme alebo so zámerom, na ktorý boli zriadené; 5. iné osoby, pre ktoré zákon alebo medzinárodná zmluva záväzná pre Slovinsko určuje nárok na právnu pomoc. (článok 10 zákona o právnej pomoci)

Osoba, ktorá má nárok na právnu pomoc, môže žiadať o právnu pomoc v ktorejkoľvek fáze konania. Pri rozhodovaní o žiadostiach o právnu pomoc sa stanoví finančná situácia žiadateľa, ako aj ďalšie podmienky vymedzené v zákone. (článok 11 zákona o právnej pomoci)

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Áno, právomoc rozhodovať o odvolaniach proti rozhodnutiam okresného súdu o rodičovských právach a povinnostiach má vyšší súd (*višje sodišče*). (článok 35 Občianskeho súdneho poriadku) Odvolanie možno podať na súde, ktorý vydal rozsudok v prvostupňovom konaní v dostatočnom počte kópií pre súd a protistranu. (článok 342 Občianskeho súdneho poriadku)

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Exekučné konanie je ustanovené v zákone o vymáhaní a zabezpečení pohľadávok. Vecne príslušný na povolenie výkonu rozhodnutia je okresný súd (*okrajno sodišče*), pokiaľ sa v zákone nestanovuje inak. (článok 5 zákona o vymáhaní a zabezpečení pohľadávok)
Súd, ktorý je miestne príslušný rozhodovať o návrhu na výkon súdneho rozhodnutia o starostlivosti o dieťa a o samotnom výkone, je súd, v ktorého obvode má osoba poverená starostlivosťou trvalý alebo prechodný pobyt alebo súd, v ktorého obvode má osoba, proti ktorej bol podaný návrh na výkon rozhodnutia, trvalý alebo prechodný pobyt. Súd, v ktorého obvode sa nachádza dieťa, je takisto miestne príslušný na priamy výkon. (článok 238a zákona o vymáhaní a zabezpečení pohľadávok)

V zmysle exekučného príkazu sa povinnosť odovzdať dieťa uloží osobe, na ktorú sa vzťahuje exekučný príkaz, osobe, od ktorej vôle závisí odovzdanie dieťaťa, a osobe, s ktorou je dieťa v čase vydania príkazu. Súd v exekučnom príkaze oznámi, že povinnosť odovzdať dieťa je účinná aj voči akejkoľvek inej osobe, s ktorou je dieťa v čase uskutočnenia výkonu príkazu. (článok 238c zákona o vymáhaní a zabezpečení pohľadávok)

Súd so zohľadnením všetkých okolností prípadu a na účely ochrany záujmov dieťaťa rozhodne, či sa rozhodnutie vo veci starostlivosti o dieťa vykoná uložením pokuty osobe, na ktorú sa vzťahuje exekučný príkaz, alebo odobratím dieťaťa a jeho odovzdaním osobe, ktorej bolo dieťa zverené do starostlivosti. (článok 238č zákona o vymáhaní a zabezpečení pohľadávok)

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Súdne rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach sa uznáva a vykonáva v súlade s nariadením Rady (ES) č. 2201/2003. Súd uplatní nespоровé konanie podľa ustanovení zákona o občianskom súdnom nespоровom konaní (*Zakon o nepravdnem postopku*).

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Všetky okresné sudy sú príslušné rozhodovať o žiadostiach o vyhlásení vykonateľnosti.

Súd, ktorý vyhlásil súdne rozhodnutie za vykonateľné, je príslušný vybavovať právne prostriedky nápravy proti súdnemu rozhodnutiu o vyhlásení vykonateľnosti.

Súd uplatňuje nespоровé konanie podľa ustanovení zákona o občianskom súdnom nespоровom konaní.

[Zoznam okresných súdov](#) (244 Kb)

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

Podľa zákona o medzinárodnom práve súkromnom a konaní (*Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku*) sa vzťahy medzi rodičmi a deťmi posudzujú podľa práva krajiny, ktorej sú štátnymi príslušníkmi. Ak sú rodičia a deti štátnymi príslušníkmi rôznych krajín, uplatňuje sa právo krajiny, v ktorej majú všetci trvalý pobyt. Ak sú rodičia a deti štátnymi príslušníkmi rôznych krajín a nemajú trvalý pobyt v tej istej krajine, uplatní sa právo krajiny, ktorej je dieťa štátnym príslušníkom. (článok 42)

Posledná aktualizácia: 12/08/2019

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie

Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

Rodičovské práva a povinnosti - Slovensko

1 Co v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

Podľa slovenského Zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o rodine“) a judikatúry zahŕňa rodičovská zodpovednosť (t.j. rodičovské práva a povinnosti – starostlivosť) predovšetkým starostlivosť o dieťa, vyživovaciu povinnosť, zastupovanie a správu majetku dieťaťa.

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu majú obidvaja rodičia spoločne bez ohľadu na to, či je dieťa manželské alebo nemanželské, alebo spolu žijú alebo nežijú (sú manželmi, sú odlúčení alebo rozvedení).

Súd môže rodičov pozbaviť rodičovských práv a povinností alebo obmedziť rodičovské práva a povinnosti, ak sú pre také rozhodnutie splnené zákonom ustanovené podmienky v § 38 ods. 4 Zákona o rodine.

Súd môže priznať rodičovské práva a povinnosti vo vzťahu k osobnej starostlivosti o maloleté dieťa aj maloletému rodičovi dieťaťa staršiemu ako 16 rokov za podmienok ustanovených v § 29 Zákona o rodine.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

Áno. Ak obaja rodičia maloletého dieťaťa nemajú spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, bol pozastavený výkon ich rodičovských práv a povinností, boli pozbavení rodičovských práv a povinností alebo zomreli, súd ustanoví maloletému dieťaťu poručníka, ktorý bude zabezpečovať jeho výchovu, zastupovať ho a spravovať jeho majetok.

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

Súd musí rozhodnúť o rozdelení a výkone rodičovských práv a povinností (aj keď obaja rodičia naďalej vykonávajú rodičovské práva a povinnosti spoločne) alebo môže schváliť rodičovskú dohodu.

V zmysle § 36 ods. 1 Zákona o rodine „Rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ustanovenia §24, §25 a §26 sa použijú primerane“.

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Dohoda rodičov týkajúca sa rodičovských práv a povinností musí byť schválená súdom.

6 Ak rodičia nedospejú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

Mimosúdne je spor možné riešiť mediáciou podľa zákona č. 420/2004 Z. z. o mediácii. Tento zákon sa vzťahuje okrem iného aj na spory, ktoré vznikajú z rodinnoprávných vzťahov. Mediácia je mimosúdna činnosť, pri ktorej osoby zúčastnené na mediácii pomocou mediátora riešia spor, ktorý vznikol z ich zmluvného vzťahu alebo iného právneho vzťahu. Dohoda, ktorá vznikla ako výsledok mediácie, má písomnú formu a je pre osoby zúčastnené na mediácii záväzná.

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

V zásade môže súd rozhodnúť o čomkoľvek, okrem priznania výhradnej osobnej starostlivosti niektorému z rodičov. Jednému z rodičov môže byť dieťa zverené do výhradnej osobnej starostlivosti, len ak druhý rodič bol pozbavený rodičovských práv a povinností. Zvyčajne však rozhoduje súd o tom, ktorému z rodičov zverí dieťa do osobnej starostlivosti, kto ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok. Súčasne určí, ako má rodič, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, prispievať na jeho výživu, alebo schváli dohodu rodičov a výške výživného.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Pojem „rodičovská starostlivosť“ nie je možné v kontexte systému slovenského rodinného práva preložiť jednoznačne. Slovenské rodinné právo pozná pojem „rodičovské práva a povinnosti“, ktoré vždy patria obojmu rodičovi spoločne (takže nikdy nemôže dôjsť k „výhradnej starostlivosti“ okrem prípadov, keď jeden z rodičov zomrie, nemá spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu alebo je pozbavený rodičovských práv a povinností). Od tohto je potrebné odlišiť zverenie dieťaťa do „osobnej starostlivosti“. Ak je dieťa zverené do osobnej starostlivosti jednému z rodičov, môže tento rodič rozhodovať o všetkých bežných a každodenných záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez súhlasu druhého rodiča, avšak na rozhodnutie o všetkých podstatných veciach súvisiacich s výkonom rodičovských práv a povinností (správa majetku, vystahovanie dieťaťa do cudziny, štátne občianstvo, udelenie súhlasu na poskytovanie zdravotnej starostlivosti, príprava na budúce povolanie), potrebuje súhlas druhého rodiča. V prípade, že sa rodičia nedohodnú, rozhodne na návrh niektorého z nich súd.

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverené do opatery obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

Súd môže zveriť dieťa aj do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, ak sú obaja rodičia spôsobilí dieťa vychovávať a ak majú o osobnú starostlivosť o dieťa obidvaja rodičia záujem a ak je to v záujme dieťaťa a budú takto lepšie zaistené potreby dieťaťa. Ak so striedavou osobnou starostlivosťou súhlasí aspoň jeden z rodičov dieťaťa, tak súd musí skúmať, či bude striedavá osobná starostlivosť v záujme dieťaťa.

Pozri všetky predchádzajúce odpovede, predovšetkým odpoveď na otázku č. 8.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti priložiť?

Na podanie návrhu na úpravu rodičovských práv a povinností je príslušný okresný súd, v obvode ktorého má maloleté dieťa svoje bydlisko. Nevyžaduje sa splnenie žiadnych formalít a nie je potrebné priložiť žiadne doklady, pretože ide o konanie, ktoré môže súd začať aj z vlastného podnetu. Priloženie dokladov závisí od obsahu návrhu, obvykle je potrebné priložiť rodný list dieťaťa.

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Konanie je zrýchlené a menej formálne. Existuje možnosť vydania predbežného opatrenia, ktoré má povahu naliehavého konania.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Všetky konania týkajúce sa úpravy rodičovských práv a povinností sú oslobodené od platenia súdnych poplatkov. Systém právnej pomoci v Slovenskej republike je v súčasnosti obmedzený len na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov a na bezplatné ustanovenie zástupcu. Vzhľadom na nesporný charakter konania o úprave rodičovských práv a povinností má len málokto zástupcu. Ak však osoba spĺňa zákonné podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov, môže súd na základe vlastného uváženia ustanoviť zástupcu, vrátane právneho zástupcu, bezplatne ak má za to, že zastúpenie je nevyhnutné na ochranu záujmov účastníka konania.

Účastníka, ktorý požiada o ustanovenie advokáta a u ktorého sú predpoklady, aby bol oslobodený od súdnych poplatkov, súd odkáže na Centrum právnej pomoci. O tejto možnosti súd účastníka poučí. Na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť. Poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečenie jej poskytovania Centrom právnej pomoci fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv a rozsah jej poskytovania upravuje zákon č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi.

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Áno, proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach je možné odvolať sa.

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Na výkon rozhodnutia vo veciach maloletých je miestne príslušný súd, v ktorého obvode má maloletý bydlisko určené dohodou rodičov alebo iným zákonným spôsobom. Postup uplatňovaný pri výkone rozhodnutia sa riadi zákonom č. 161/2015 Z. z. – Civilný mimosporový poriadok. Podrobnosti výkonu rozhodnutí vo veciach maloletých sú upravené vo vyhláske Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 207/2016 Z.z., ktorá sa vzťahuje aj na výkon cudzích rozhodnutí.

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Súdne rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte sa v Slovenskej republike podľa Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, uznáva a vykonáva bez osobitného konania (čl. 21 ods. 1), teda bez potreby jeho vyhlásenia za vykonateľné.

Zainteresovaná osoba však môže navrhnúť vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach vydaného v inom členskom štáte, pričom sa následne bude postupovať podľa ustanovení Oddielu 2 Kapitoly III nariadenia.

Žiadosť sa podáva na Okresný súd, v ktorého obvode má dieťa bydlisko, a ak nemá bydlisko, súd, v ktorého obvode sa zdržuje, ak nie je taký súd, na konanie je príslušný Okresný súd Bratislava I.

K návrhu na uznanie rozhodnutia, resp. vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia je potrebné pripojiť odpis rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktorý spĺňa požiadavky na preukázanie jeho pravosti a osvedčenie tohto rozhodnutia, ktoré na žiadosť zainteresovanej osoby vydá príslušný súd pôvodu, teda súd, ktorý rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydal.

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Odvolať sa môže vždy na okresný súd, ktorý vydal pôvodné rozhodnutie, ale rozhodovať o odvolaní bude krajský súd. Postup pri rozhodovaní o odvolaní proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach sa bude riadiť Civilným mimosporovým poriadkom.

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

V konaní o rodičovských právach a povinnostiach budú slovenské súdy rozhodovať iba ak má dieťa v Slovenskej republike obvyklý pobyt. Ak sa dieťa nezdržuje v Slovenskej republike, ale má tu obvyklý pobyt, resp. ak rodičia nežijú v Slovenskej republike, alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť, sa podľa haagskeho Dohovoru o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa (ozn.č. 344/2002 Z.z.) uplatnia ustanovenia slovenského právneho poriadku (III. Kapitola Dohovoru).

Zákon č.97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom uvádza, že vzťahy medzi rodičmi a deťmi vrátane vzniku alebo zániku práv a povinností rodičov sa spravujú právom štátu, na ktorého území má dieťa obvyklý pobyt. Súd môže výnimočne prihliadnuť aj na právo iného štátu, s ktorým má vec podstatnú väzbu, ak si to vyžiada ochrana osoby alebo majetku dieťaťa. Rodičovské práva a povinnosti, ktoré vznikli v štáte pôvodného obvyklého pobytu dieťaťa, zostávajú zachované aj po zmene obvyklého pobytu dieťaťa. Ak niektorému z rodičov nevznikli rodičovské práva a povinnosti, ktoré priznáva rodičovi slovenské právo, vzniknú mu okamihom, keď sa územie Slovenskej republiky stane obvyklým pobytom dieťaťa. Výkon rodičovských práv a povinností sa spravuje právom štátu obvyklého pobytu dieťaťa.

Ustanovenia Zákona o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom sa uplatnia za predpokladu, že neexistuje medzinárodná zmluva, resp. existujúca medzinárodná zmluva neobsahuje kolízne kritéria na určenie rozhodného práva.

Okrem haagskeho Dohovoru z roku 1996 sú pre Slovenskú republiku relevantné dvojstranné zmluvy uzavreté medzi Slovenskou republikou a príslušnými štátmi, ktoré obsahujú ustanovenia o rozhodnom práve a teda sa v konaní o rodičovských právach a povinnostiach uplatnia prednostne pred ustanoveniami Zákona o medzinárodnom súkromnom a procesnom:

Bulharsko: Zmluva medzi ČSSR a BLR o právnej pomoci a úprave právnych vzťahov vo veciach občianskych, rodinných a trestných (Sofia 25. novembra 1976, vyhl. č. 3/1978 Zb.)

Chorvátsko, Slovensko: Zmluva medzi ČSSR a SFRJ o úprave právnych vzťahov vo veciach občianskych, rodinných a trestných (Belehrad 20. 1. 1964, vyhl. č. 207/1964 Zb.)

Maďarsko: Zmluva medzi ČSSR a MLR o právnej pomoci a úprave právnych vzťahov v občianskych, rodinných a trestných veciach (Bratislava 28. marca 1989, ozn. č. 63/1990 Zb.)

Poľsko: Zmluva medzi ČSSR a PLR o právnej pomoci a o úprave právnych vzťahov vo veciach občianskych, rodinných, pracovných a trestných (Varšava, 21. 12. 1987, vyhl. č. 42/1989 Zb.)

Rumunsko: Zmluva medzi ČSR a RL R o právnej pomoci vo veciach občianskych, rodinných a trestných (Praha 25. 10. 1958, vyhl. č. 31/1959 Zb.)

Posledná aktualizácia: 10/02/2020

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

Rodičovské práva a povinnosti - Fínsko

1 Čo v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

Účelom rodičovských práv a povinností je zabezpečiť vyvážený vývoj a pohodu dieťaťa v súlade s jeho individuálnymi potrebami a želaniami. Musia zaručiť blízke a láskyplné vzťahy, najmä medzi deťmi a ich rodičmi.

Deťom sa musí zaistiť náležitá starostlivosť a výchova, ako aj dozor a ochrana, ktoré zodpovedajú ich veku a štádiu vývoja. Deti by mali byť vychovávané v bezpečnom a podnetnom prostredí a mali by dostať vzdelanie, ktoré zodpovedá ich sklonom a prianiam.

Deti musia byť vychovávané s porozumením, istotou a citom. Nesmú byť vystavované telesným trestom ani iným spôsobom zneužívané. Deti by mali byť podporované a povzbudzované, aby dosiahli nezávislosť, zodpovednosť a dospelosť (Zákon o rodičovských právach a povinnostiach a práve styku č. 361 /1983, § 1).

Nositeľ rodičovských práv a povinností musí zabezpečiť pohodu a rozvoj tak, ako sa vysvetľuje vyššie. Na tento účel má právo rozhodovať o starostlivosti o dieťa, výchove, mieste pobytu a iných osobných záležitostiach. Pri rozhodovaní by sa mal zohľadniť názor dieťaťa.

2 Kto má spravdla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Ak sú rodičia dieťaťa v čase narodenia dieťaťa manželmi, majú rodičovské práva a povinnosti obaja. Ak rodičia v čase narodenia dieťaťa nie sú manželmi, rodičovské práva a povinnosti má matka. Rodičia sa na základe potvrdenia otcovstva môžu dohodnúť na tom, kto má rodičovské práva a povinnosti. Ak má jeden z rodičov výhradné rodičovské práva a povinnosti a rodičia potom uzatvorila manželstvo, rodičovské práva a povinnosti prevezmú obidvaja rodičia.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

Súd môže okrem rodičov alebo namiesto nich prideliť rodičovské práva a povinnosti jednej alebo viacerým osobám so súhlasom týchto osôb. Rozhodnutie sa musí zakladať na najlepších záujmoch dieťaťa a prijíma sa, iba ak z pohľadu dieťaťa existuje presvedčivý dôvod na priznanie práva starostlivosti inej osobe ako rodičom. Ak rodičia zomreli, kroky na pridelenie rodičovských práv a povinností musí podniknúť rada pre sociálne záležitosti (*sosiaalilautakunta*).

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

Rodičovské práva a povinnosti a právo styku musia byť vždy usporiadané s ohľadom na najlepšie záujmy dieťaťa tak, aby sa tieto práva a povinnosti mohli v budúcnosti využívať čo najlepšie. Rodičia môžu uzavrieť dohodu o rodičovských právach a povinnostiach. Ak sa rodičom nepodarí dosiahnuť dohodu, spor musí byť predložený na súd.

5 Ak rodičia uzatvorila dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Dohoda o rodičovských právach a povinnostiach a práve styku musí byť vypracovaná písomne a predložená na overenie miestnemu orgánu sociálnych služieb. Orgán sociálnych služieb musí zabezpečiť, aby dohoda bola v najlepšom záujme dieťaťa. Dohoda schválená radou pre sociálne záležitosti je platná a vykonateľná podobne ako konečné rozhodnutie súdu.

6 Ak rodičia nedospejú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

Ak manželia nedosiahnu dohodu, môžu požiadať o pomoc obecného úradníka pre starostlivosť o deti alebo rodinného mediátora. Úradníci pre starostlivosť o deti poskytujú rodičom poradenstvo a majú právomoc overovať dohody medzi nimi. Dohoda potvrdená úradníkom pre starostlivosť o deti sa považuje za rovnocennú s konečným rozhodnutím súdu. Rodinní mediátori pomáhajú rodičom pri riešení sporov prostredníctvom zmierovacieho postupu a môžu poskytnúť aj pomoc pri vypracúvaní dohôd. Rodinní mediátori musia venovať osobitnú pozornosť ochrane záujmov maloletých detí v rodine. Rozhodovacia právomoc súdu sa vzťahuje na starostlivosť o deti, miesto pobytu, právo styku a výživné (Zákon o mediácii v občianskych veciach a potvrdení o urovnaní na všeobecných súdoch č. 394/2011, § 10). Súdna mediácia je postup, ktorý je odlišný od súdneho konania. Môže sa začať, ak je vec riešená na súde posunutá na súdnu mediáciu, alebo na priamu žiadosť strán sporu. Mediátor je sudca, ktorému pomáha odborník, spravdla psychológ alebo sociálny pracovník. Potvrdená dohoda sa považuje za rovnocennú s rozhodnutím súdu. Ak dohodu nemožno dosiahnuť, vec sa vráti na súdne konanie alebo ju súd uzatvorí.

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Rozhodovacia právomoc súdu sa vzťahuje na rodičovské práva a povinnosti, miesto pobytu a právo styku. V prípade potreby môže súd rozhodnúť aj o úlohách, právach a povinnostiach nositeľa rodičovských práv a povinností, ako aj o rozdelení úloh medzi nositeľmi rodičovských práv a povinností. Pri rozhodovaní o práve styku musí súd poskytnúť podrobné ustanovenia o podmienkach návštev a o tom, s kým bude dieťa žiť. V súvislosti s určením rodičovských práv a povinností možno určiť aj platby výživného.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

V prípade výlučnej starostlivosti prijíma všetky rozhodnutia týkajúce sa rodičovských práv a povinností len daný opatrovník/daná opatrovníčka. Rozhodnutie súdu však môže obsahovať ustanovenia o právach a povinnostiach osoby, ktorá má dieťa vo výlučnej starostlivosti, vrátane práva zmeniť miesto pobytu dieťaťa.

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverený do opatery obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

Spoloční opatrovníci majú spoločnú zodpovednosť za všetky otázky týkajúce sa rodičovských práv a povinností. Ak sú nositelia rodičovských práv a povinností odlúčení, robia každodenné rozhodnutia týkajúce sa dieťaťa v závislosti od toho, s ktorým rodičom dieťa žije. Pri dôležitých rozhodnutiach je však potrebný súhlas obidvoch nositeľov rodičovských práv a povinností. Patrí sem napríklad zmena náboženskej príslušnosti alebo miesta pobytu dieťaťa, otázky týkajúce sa pasu, rozhodnutia v oblasti vzdelávania a otázky zdravotnej alebo nemocničnej starostlivosti.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

Akákoľvek žiadosť týkajúca sa rodičovských práv a povinností a práva styku sa podáva písomne okresnému súdu (*käräjäoikeus*) v mieste pobytu dieťaťa. Žiadosť môžu podať obaja rodičia alebo jeden z rodičov, osoba s rodičovskými právami a povinnosťami alebo rada pre sociálne záležitosti. Nárok a dôvody nároku by mali byť uvedené v žiadosti. Priložiť treba všetky dokumenty, ktoré sa majú použiť ako dôkaz. Žiadosť musí byť podpísaná a predložená okresnému súdu buď osobne, alebo splnomocneným zástupcom. Žiadosť sa môže zaslataj aj poštou alebo faxom. Prípád sa otvorí v okamihu prijatia žiadosti okresným súdom.

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

V prípadoch týkajúcich sa rodičovských práv a povinností sa uplatňuje zákon o rodičovských právach a povinnostiach a práve styku. Podľa tohto zákona musí súd poskytnúť rodičom a nositeľom rodičovských práv a povinností príležitosť vyjadriť sa v rámci pojednávania o veci týkajúcej sa rodičovských práv a povinností alebo práva styku. Dieťa môže byť vypočuté na súde, ak existujú presvedčivé dôvody, že je to potrebné na vyriešenie veci. Súd zvyčajne žiada aj správu o situácii dieťaťa vypracovanú radou pre sociálne záležitosti.

Ak je prípad otvorený, súd môže vydať predbežné rozhodnutie o tom, s kým by dieťa malo žiť, a o práve styku a súvisiacich podmienkach. Za osobitných okolností môže súd určiť osobu, ktorej sa dočasne pridelia rodičovské práva a povinnosti, kým sa nedosiahne konečné rozhodnutie. Proti predbežnému súdnemu rozhodnutiu sa nemožno odvolať. Platí, kým súd neprijme konečné rozhodnutie.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

V prípadoch týkajúcich sa rodičovských práv a povinností je dostupná právna pomoc. Prístup k právnej pomoci závisí od výšky osobného príjmu.

Podrobnejšie informácie o právnej pomoci vo Fínsku sú k dispozícii na tejto stránke: <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>.

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Proti rozhodnutiu okresného súdu sa možno odvolať na odvolacom súde (*hovioikeus*).

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Rozhodnutia týkajúce sa rodičovských práv a povinností sa vykonávajú v súlade s ustanoveniami zákona o výkone rozhodnutí týkajúcich sa rodičovských práv a povinností a práva styku (619/1996). O výkon sa musí požiadať písomne na okresnom súde v mieste pobytu dieťaťa alebo protistrany. Výkon rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach sa však môže vyžadovať od súdneho úradníka, ak bolo rozhodnutie vydané pred menej ako tromi mesiacmi. K žiadosti treba priložiť rozhodnutie.

Po prijatí žiadosti a vyhlásenia druhej strany súd spravidla na riešenie prípadu pridelí mediátora rady pre sociálne záležitosti. Mediátor kontaktuje rodičov a diskutuje s nimi a, pokiaľ možno, aj s dieťaťom. Mediátor sa takisto pokúša zorganizovať spoločné stretnutie s obidvomi rodičmi. Mediátor potom podáva správu súdu, na základe ktorej súd rozhodne vo veci. Súd môže zároveň nariadiť, aby bolo dieťa vyšetrené lekárom.

Ak súd rozhodne, že rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach musí byť vykonané, druhá strana je povinná odovzdať dieťa. Rozhodnutie možno posilniť podmienenou pokutou. Poslednou možnosťou môže byť násilné odobratie dieťaťa strane, ktorá odmietla splniť rozhodnutie.

Ak okresný súd nariadi, aby bolo dieťa nútene odobrané, mediácia môže pokračovať na žiadosť súdneho úradníka.

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

 Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 sa uplatňuje pri uznávaní rozhodnutí vo veciach rodičovských práv a povinností vydaných v inom členskom štáte, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti nariadenia. Toto nariadenie sa neuplatňuje v Dánsku.

Podľa nariadenia musí byť rozsudok o rozvode vydaný v jednom z členských štátov uznaný ostatnými členskými štátmi bez akýchkoľvek osobitných postupov. Každá zainteresovaná strana však môže požiadať o rozhodnutie o uznaní alebo neuznaní rozsudku. Žiadosť o uznanie/neuznanie rozsudku sa vo Fínsku podáva okresnému súdu v mieste pobytu dieťaťa.

Rozhodnutia vo veciach rodičovských práv a povinností vydané v Dánsku a vo Švédsku, ktoré sa nezakladajú na uvedenom nariadení, sa vykonávajú podľa zákona z roku 1977 o rozsudkoch severských krajín. Neposkytuje sa žiadne osobitné potvrdenie o uznaní rozhodnutí. Žiadosti o výkon sa podávajú na okresnom súde.

Všetky ostatné zahraničné rozhodnutia vo veciach rodičovských práv a povinností sa vo Fínsku uznávajú bez akéhokoľvek konkrétneho potvrdenia. Na základe žiadosti však môže odvolací súd v Helsinkách (*Helsingin hovioikeus*) potvrdiť uznanie alebo neuznanie rozhodnutia vo Fínsku.

Žiadosť o výkon vykonateľného rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach sa podáva na okresnom súde v mieste pobytu alebo mieste prechodného pobytu dieťaťa alebo protistrany. (Ďalšie informácie o postupoch vykonania sa uvádzajú v otázke 14.)

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Uplatňuje sa postup uvedený v otázke 15.

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

V konaniach o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré prebiehajú vo Fínsku, sa uplatňujú fínske právne predpisy.

Posledná aktualizácia: 29/01/2020

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.

Rodičovské práva a povinnosti - Švédsko

1 Čo v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

„Rodičovské práva a povinnosti“ zahŕňajú okrem iného práva a povinnosti v súvislosti so starostlivosťou o fyzickú osobu a majetok dieťaťa a zahŕňa otázky týkajúce sa starostlivosti o dieťa, kde dieťa žije, styk s dieťaťom a poručníctvo.

Starostlivosť predstavuje právnu zodpovednosť za fyzickú osobu dieťaťa. Osoba, ktorá má dieťa v starostlivosti, má právo a povinnosť prijímať rozhodnutia týkajúce sa osobných záležitostí vo vzťahu k dieťaťu, ako napríklad kde bude dieťa žiť a ktorú školu bude navštevovať. Osoba, ktorá má dieťa v starostlivosti, je zodpovedná za zabezpečenie splnenia potrieb starostlivosti, bezpečnosti a dobrej výchovy dieťaťa. Osoba, ktorá má dieťa v starostlivosti, je takisto zodpovedná za zabezpečenie toho, aby sa dieťaťu poskytol potrebný dohľad so zreteľom na jeho vek, vývoj a ďalšie okolnosti, a musí sledovať, či sa dieťaťu poskytuje dostatočná podpora a vzdelávanie. Keď dieťa rastie a vyvíja sa, osoba, ktorá má dieťa v starostlivosti, musí čoraz častejšie zohľadňovať vlastné názory a želania dieťaťa.

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Dieťa majú zvyčajne v starostlivosti jeho rodičia alebo jeden z nich. Ak sú rodičia dieťaťa spolu zosobášení, keď sa dieťa narodí, majú dieťa automaticky v spoločnej osobnej starostlivosti. Ak sa rodičia zosobášia až neskôr, spoločnú osobnú starostlivosť získajú automaticky sobášom. Ak rodičia dieťaťa nie sú spolu zosobášení, keď sa dieťa narodí, dieťa je v starostlivosti matky. Rodičia však môžu jednoducho získať spoločnú osobnú starostlivosť registráciou. Otec sa môže takisto obrátiť na súd, aby získal dieťa do spoločnej osobnej starostlivosti alebo výhradnej starostlivosti.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

V niektorých veciach sa môže starostlivosť o dieťa previesť z rodičov dieťaťa alebo jedného z nich na osobitne vymenovaného poručníka. Prevod tohto druhu môže byť relevantný v prípade, že rodič je vinný zo zneužitia alebo zanedbávania alebo inak zlyháva v jeho starostlivosti o dieťa spôsobom, ktorý predstavuje trvalé riziko pre zdravie alebo vývoj dieťaťa. Prevod môže byť takisto vhodný, ak sa jednému z rodičov alebo obidvom rodičom trvale bráni vo vykonávaní starostlivosti o dieťa.

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

Ak sa rodičia rozvedú, spoločná osobná starostlivosť pokračuje bez toho, aby súd musel prijať akékoľvek rozhodnutie v tejto veci v súvislosti s rozvodom. Ak jeden z rodičov chce zmenu v starostlivosti, musí požiadať o zrušenie spoločnej osobnej starostlivosti.

Ak jeden z rodičov chce zmenu v starostlivosti, otázka starostlivosti o dieťa sa môže vyriešiť na súde. Ak sa rodičia dohodnú o zmene, môžu túto záležitosť vyriešiť v dohode bez účasti súdu. Takúto dohodu musí schváliť výbor pre sociálne služby (*socialnämnd*), aby bola platná. To isté platí pre otázky o tom, s ktorým rodičom má dieťa žiť a ako má byť upravený styk s druhým rodičom.

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Dohoda musí byť v písomnej forme a podpísaná obidvoma rodičmi. Okrem toho musí byť schválená výborom pre sociálne služby obce, v ktorej je dieťa zaregistrované.

6 Ak rodičia nedospejú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

Obec má prostredníctvom výboru pre sociálne služby povinnosť ponúknuť rodičom odbornú mediáciu s cieľom dosiahnuť dohodu v záležitostiach týkajúcich sa starostlivosti, bydliska a styku. Mediácia je dobrovoľná. Vyžaduje sa preto, aby obidvaja rodičia spoločne požiadali o mediáciu. Ak sa rodičia vedú dohodnúť v záležitostiach týkajúcich sa starostlivosti, bydliska a styku, môžu podpísať dohodu, ktorá po schválení výborom pre sociálne služby bude mať ten istý účinok ako rozsudok súdu.

Ak sa rodičia obrátia na súd, súd ich môže odkázať na výbor pre sociálne služby na mediáciu, pokiaľ sa takáto mediácia neuskutočnila predtým a súd sa domnieva, že existujú vhodné podmienky na dosiahnutie súhlasných riešení. Ak rodičia podstúpili mediáciu, ale nedospeli k dohode, súd môže namiesto toho vymenovať niekoho, kto sprostredkuje dohodu medzi rodičmi. Súd má všeobecnú povinnosť usilovať sa o dosiahnutie súhlasných riešení vo veciach starostlivosti, bydliska a styku.

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Súd môže rozhodnúť o

starostlivosti (výhradnej alebo spoločnej osobnej starostlivosti),

bydlisku dieťaťa (s ktorým rodičom bude dieťa žiť alebo či dieťa bude žiť striedavo s každým rodičom) a

styku (práve dieťaťa na styk s rodičom, s ktorým nežije).

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Rodič, ktorý má dieťa vo výhradnej starostlivosti, má právo sám rozhodovať o osobných záležitostiach vo vzťahu k dieťaťu. Osoba, ktorá má dieťa v starostlivosti, sa o týchto záležitostiach nemusí radiť s druhým rodičom alebo mať jeho súhlas. Dieťa má však právo na styk s druhým rodičom a osoba, ktorá má dieťa v starostlivosti, má povinnosť uspokojiť toto právo. Osoba, ktorá má dieťa v starostlivosti, má takisto povinnosť poskytnúť druhému rodičovi informácie na uľahčenie styku s dieťaťom.

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverené do opatery obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

Spoločná osobná starostlivosť znamená, že rodičia sa musia rozhodovať o osobných záležitostiach dieťaťa spoločne. Výhodiskovým bodom je, že rodičia sa musia dohodnúť na všetkých otázkach týkajúcich sa dieťaťa. Spor o záležitostiach týkajúcich sa styku a bydliska dieťaťa však môže rozhodnúť súd (pozri uvedenú).

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

V záležitostiach týkajúcich sa starostlivosti, bydliska alebo styku môže rodič podať žalobu na okresný súd (*tingsrätt*) v mieste, kde má dieťa svoje bydlisko. Ak neexistuje príslušný okresný súd, právomoc má Okresný súd v Štokholme (*Stockholms tingsrätt*). Záležitosti týkajúce sa starostlivosti, bydliska a styku je možné riešiť aj v rozvodovom konaní.

Žiadosť o predvolanie musí mať písomnú formu a musí byť osobne podpísaná žiadateľom alebo jeho zástupcom. Žiadosť musí obsahovať údaje o stranách, konkrétne tvrdenie (t. j. o akej záležitosti žiadate súd rozhodnúť), okolnosti preukazujúce tvrdenie, informácie o dôkazoch a o tom, čo má každý dôkaz dokázať, a informácie o okolnostiach, na základe ktorých má súd právomoc rozhodovať vo veci. Uvedené písomné dôkazy sa musia predložiť spolu so žiadosťou.

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Záležitosti týkajúce sa starostlivosti, bydliska a styku sú nediskrečné.

Záležitosti týkajúce sa starostlivosti, bydliska a styku sa vo všeobecnosti musia riešiť bezodkladne. Súd môže vo veciach starostlivosti, bydliska alebo styku vydať predbežné rozhodnutie. Predbežné rozhodnutie sa môže týkať napríklad otázky, kde bude dieťa žiť počas prebiehajúceho sporu, a platí dovtedy, kým sa nerozhodne o záležitosti právoplatným rozhodnutím.

Aj keď neexistuje osobitný formulár na zrýchlené riešenie záležitostí týkajúcich sa starostlivosti, bydliska a styku, každá jednotlivá vec sa posúdi podľa naliehavosti záležitosti.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Vo veciach týkajúcich sa starostlivosti, bydliska a styku je všeobecným pravidlom, že každá strana znáša vlastné trovy konania.

Právna pomoc sa môže poskytnúť, ak sú splnené príslušné podmienky.

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Odvolať sa proti rozsudku alebo rozhodnutiu okresného súdu v súvislosti so starostlivosťou, bydliskom alebo stykom možno podať odvolaciemu súdu (*hovrätt*). Na to, aby odvolací súd mohol riešiť odvolanie, sa však najskôr musí udeliť povolenie na podanie odvolania.

Proti rozsudku alebo rozhodnutiu odvolacieho súdu je možné podať odvolanie najvyššiemu súdu (*Högsta domstolen*). Na to, aby najvyšší súd mohol riešiť odvolanie, je potrebné povolenie na podanie odvolania.

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Vykonať možno rozsudky, rozhodnutia alebo dohody o starostlivosti, bydlisku alebo styku. O výkon sa žiada na okresnom súde v mieste, kde má dieťa svoje bydlisko. Ak neexistuje príslušný súd, záležitosť týkajúcu sa výkonu rieši Okresný súd v Štokholme.

Okresný súd môže rozhodovať o rôznych opatreniach. V prvom rade sa súd zvyčajne snaží o dobrovoľné odovzdanie dieťaťa. Ak to nie je možné, súd môže nakoniec rozhodnúť o uložení podmienenej pokuty alebo vrátení dieťaťa. Uloženie podmienenej pokuty znamená, že osobe, ktorá sa stará o dieťa, hrozí zaplatenie značnej sumy peňazí, ak neodovzdá dieťa. Vrátenie dieťaťa je veľmi nezvyčajné opatrenie, o uložení ktorého sa rozhodne, iba ak nie je možné riešiť situáciu iným spôsobom a aby sa zabránilo utrpeniu vážnej ujmy dieťaťa. To znamená, že polícia získa dieťa a odovzdá ho osobe, ktorá ho má v starostlivosti.

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

V niektorých veciach sa uplatňuje nariadenie Brusel II. Žiadosti o vyhlásenie vykonateľnosti sa vo Švédsku podávajú odvolaciemu súdu Svea (*Svea hovrätt*). V iných veciach sa v krajinách, ktoré pristúpili k Európskemu dohovoru z roku 1980 a Haagskemu dohovoru z roku 1996 uplatňujú tieto dohovory. Žiadosti o výkon rozhodnutia podľa Európskeho dohovoru z roku 1980 sa podávajú okresnému súdu v mieste, kde má dieťa svoje bydlisko. Žiadosti o výkon rozhodnutia podľa Haagskeho dohovoru z roku 1996 sa podávajú odvolaciemu súdu Svea.

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietiť proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Ustanovenia, ktorými sa to upravuje, sa nachádzajú v nariadení Brusel II.

Vo veciach, v ktorých nastane táto otázka, je možné takisto vzniesť námietku, že rozhodnutie nie je uplatniteľné alebo nie je vykonateľné.

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

V zásade sa uplatňuje právo krajiny, v ktorej má dieťa bydlisko.

Posledná aktualizácia: 24/07/2019

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.